

שם ועבר. ויתרצצו הבנים בקרבה – ששם היה
 אותו עשו הרשע נלחם בקרב עם יעקב. ויתרצצו
 – נשברו כמו שאמרנו, רצץ את מחו. נשברו זה
 עם זה ונחלקו. בא ראה, הצד הזה שרוכב נחש,
 וצד זה שרוכב על הכסא השלם הקדוש בצד
 השמש, לשמש עם הלבנה.

ובא וראה, משום שנמשך עשו אחרי אותו
 נחש, הלך אתו יעקב בעקמימות. כמו
 הנחש שהיא חכם והוא הולך בעקמימות, כמו
 שנאמר והנחש היה ערום וגו', חכם. והמעשים
 של יעקב כלפיו היו לו כמו נחש, וכך צריך לו
 כדי למשך את עשו אחר אותו הנחש, ויפרד
 ממנו, ולא יהיה לו חלק עמו בעולם הזה
 ובעולם הבא. ושנינו, בא להרגך – הקדם אתה
 והרג אותו. כתוב (הושע יב) בבטן עקב את אחיו,
 שהשרה אותו למטה באותו העקב, זהו שכתוב
 וידו אחזת בעקב עשו, ששם את ידו על אותו
 עקב להכניעו.

דבר אחר וידו אחזת – שלא יכל לצאת ממנו
 מכל וכל, אלא וידו אחזת בעקב עשו – זו
 הלבנה שהתכסה אורה משום העקב של עשו,

וְעַל כֵּן הִצְטַרַף לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּחִכְמָה כְּדֵי
לְדַחֲוֹתוֹ לַמָּטָה וַיִּדְבַק בְּמִקְוָמוֹ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ
יַעֲקֹב וַדָּאִי. בֵּא רְאָה, כְּתוּב הִכִּי קָרָא
שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לֹא כְּתוּב נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא קָרָא שְׁמוֹ.
וַיַּעֲקֹבֵנִי, וַדָּאִי רְאָה אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הִנְחֵשׁ הַקְדָּמוֹנִי הוּא חָכֵם לְהִרְעֵ. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב, אָמַר, הָרִי וַדָּאִי חָכֵם כְּנִגְדּוֹ, וּמְשׁוּם
כִּךְ קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

הָרִי הַקְדָּמוֹנִי בְּכָל מְקוֹם, וַיִּקְרָא סֵתֵם זֶה הִיא
הַדְרָגָה הָאֲחֵרוֹנָה, כְּכֹתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה
וְגו'. וְכֵאֵן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל מְקוֹם שְׁמוֹ לֹא
נִקְרָא [אֲלֵא] עַל יְדֵי בֶן אָדָם. בְּמִקְוֹם אַחֵר מֵה
כְּתוּב? (כְּרֵאשִׁית לֵג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לַיַּעֲקֹב אֵל. אָמַר לוֹ, אָנִי
אֱלֹהֵי בְּעָלְיוֹנִים, וְאַתָּה אֱלֹהֵי בְּתַחְתּוֹנִים.

וּבֵא וּרְאָה, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעָשׂוּ הָיָה לוֹ
לְהִדְבֵק בְּאוֹתוֹ נִחֵשׁ עֲקֻלְתוֹן, וְעַל כֵּן
בְּכָל מַעֲשָׂיו נִמְשָׁף עָלָיו כְּנִחֵשׁ עֲקֻלְתוֹן אַחֵר,
בְּחִכְמָה, בְּעִקְמוּמִיּוֹת, וְכִךְ צָרִיף. וְזֶה בָּא כְּמוֹ
זֶה מֵה שְׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵה שְׁכַתּוּב (כְּרֵאשִׁית

(א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּיִמִּים הַגְּדֹלִים - זֶה יַעֲקֹב וַעֲשׂוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת - אֵלוֹ שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת שְׂפִינִיָּהֶם. וְדַאי שְׂיַעֲקֹב נַעֲשֶׂה חָכֶם כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָאֲחֵר, וְכֵן צָרִיף.

וּמִשׁוֹם כֵּן בְּכֹל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ שְׁעִיר אֶחָד, כְּדִי לְהַמְשִׁיכּוֹ לְמִקְוֵמוֹ וַיִּפְרֹד מִן הַלְּבָנָה, וְכֵן בִּימֵי הַכַּפּוּרִים לְהַקְרִיב אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, וְזֶה בְּחֻכְמָה לְשִׁלֹּט עָלָיו וְלֹא יוּכַל לְהִרְעוֹ, שְׂכַתּוֹב (ויקרא טז) וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, וּבְאֲרוּהוּ שְׂזָה עֲשׂוֹ, שֶׁהוּא שְׁעִיר, וְהַכֹּל בְּחֻכְמָה וּבְרַמְזוֹת כְּלַפְּיוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׂכַתּוֹב (תהלים יח) וְעַם עֲקֹשׁ תַתְּפֹתֵל, מִשׁוֹם שֶׁהוּא נֶחֱשׁ רַע, עֲקָם רוּחַ, חָכֶם לְהִרְעוֹ, מִסְטִין לְמַעְלָה וּמִסְטִין לְמַטָּה.

וּמִשׁוֹם כֵּן יִשְׂרָאֵל מְקַדִּימִים וּמִתְחַכְּמִים לוֹ בְּחֻכְמָה, בְּעַקְמִימוֹת, כְּדִי שְׁלֹא יוּכַל לְהִרְעוֹ וּלְשִׁלֹּט. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּסוּד הָאֵמוּנָה, כָּל מַעֲשָׂיו כְּלַפֵּי עֲשׂוֹ מִשׁוֹם שְׁלֹא נָתַן מְקוֹם לְנֶחֱשׁ הַהוּא לְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ, וְלֹא יִקְרַב אֵלָיו וְלֹא יִשְׁלֹט בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא הִצְטַרֵּף לְאַבְרָהָם לְהַתְנַהֵג בְּעַקְמִימוֹת, וְלֹא לְיִצְחָק, מִשׁוֹם שֶׁעֲשׂוֹ, שֶׁהוּא הַצֵּד שֶׁל הַנְּחָשׁ הַהוּא, טָרַם

בָּא לְעוֹלָם. אֲבָל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַעַל הַבַּיִת, צָרִיךְ
 לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ כָּלֵל
 שְׁלִיטָה לְטֵמֵא אֶת בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, וְעַל
 כֵּן צָרִיךְ לַיַּעֲקֹב יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֵּן
 יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִבְחָרוּ לְחַלֵּק גּוּרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב
 חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, הַצַּד שֶׁל אֲבָרְהָם גָּרַם לָהֶם
 לְהִתְגַּדֵּל וּזְכוּתוֹ סִיעָה לָהֶם, הוּא הִיָּה
 מִחֲנֹךְ אוֹתָם בְּמִצְוֹת, שֶׁכָּתוּב כִּי יִדְעֲתִיו לְמַעַן
 יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְגו', לְרַבּוֹת יַעֲקֹב וְעָשׂוּ. וַיִּגְדְּלוּ
 הַנְּעָרִים וַיְהִי עָשׂוּ אִישׁ יָדַע צִיד וְגו'. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְרָד לְדַרְכּוֹ, זֶה לְצַד
 הָאֱמוּנָה – וְזֶה לְצַד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה.

וְכֵן הִיָּה בַּמַּעֲשִׂים שֶׁל רַבֵּקָה, שֶׁשָּׂם כָּל אֶחָד הֶלֶךְ
 לְצַדוֹ. שֶׁכָּאֲשֶׁר הִיא הַשְּׁתַדְּלָה בַּמַּעֲשִׂים
 כְּשֵׁרִים, אוֹ שֶׁעֲבָרָה סְמוּךְ לְמָקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
 אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הִיָּה יַעֲקֹב שָׂמַח וְדוּחַק
 לְצֵאתוֹ. וּכְשֶׁהִיָּתֶה הוֹלֵכֶת סְמוּךְ לְמָקוֹם שֶׁל
 עֲבוּדָה זָרָה, אוֹתוֹ הִרְשָׁע הִכָּה לְצֵאתוֹ, וּבְאֲרוּהוּ.
 וּמִשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁנִּבְרָאוּ וַיִּצְאוּ לְעוֹלָם, כָּל אֶחָד

נִפְרַד וְהֵלֵךְ וְנִמְשָׁךְ לְמִקוּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ. וְעַל כֵּן
וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד וְגו'.

וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂוֹ כִּי צִיד בְּפִיו. הָרִי
פְּרָשׁוּהוּ, [כְּמוֹ] שֶׁכָּתוּב אִישׁ יָדַע צִיד

אִישׁ שְׂדָה. וְכָתוּב שָׁם (כְּרָאשִׁית י') הוּא הָיָה גִבּוֹר
צִיד. [מֵהוּ] אִישׁ שְׂדָה, לְקַפֵּחַ אֶת בְּנֵי הָאָדָם
וְלִהְרֹג אוֹתָם. וְהוּא אָמַר שֶׁעָשָׂה תְּפִלָּה, וְצָד אוֹתוֹ
בְּפִיו. אִישׁ שְׂדָה, מִשׁוּם שֶׁחִלַּק גּוֹרְלוֹ אִינוֹ
בְּיָשׁוּב, אֶלָּא בְּמִקוּם חָרִב, בְּמִדְבָּר, בְּשְׂדָה, וְעַל
זֶה אִישׁ שְׂדָה.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִצְחָק לֹא יָדַע אֶת כָּל מַעֲשָׂיו
הָרַעִים שֶׁל עֲשׂוֹ, וְהָרִי הַשְּׂכִינָה הִיָּתָה עִמּוֹ?
שָׂאֵם לֹא שָׂרְתָה עִמּוֹ שְׂכִינָה, אֵיךְ יָכֹל לְבָרֵךְ אֶת
יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ? אֶלָּא וְדָאֵי שֶׁשְּׂכִינָה
הִיָּתָה דָּרָה עִמּוֹ בְּבֵית וְדָרָה עִמּוֹ תְּמִיד, אֲבָל לוֹ
הוֹדִיעָה לוֹ, כִּדִּי שֶׁיִּתְבָּרֵךְ יַעֲקֹב בְּלֵי דַעְתּוֹ, אֶלָּא
בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן צָרִיךְ,
שֶׁבְּשָׁעָה הַהִיא שֶׁנִּכְנָס יַעֲקֹב לְפָנָי אָבִיו, נִכְנָסָה
עִמּוֹ שְׂכִינָה, וְאָז רָאָה יִצְחָק בְּדַעְתּוֹ שְׂרָאוּי
לְבָרְכָהּ וַיִּתְבָּרֵךְ מִדַּעַת הַשְּׂכִינָה.

בֵּא רָאָה, [פַּעַם אַחַת הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים. נִכְנָס לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ.

אָמְרוּ לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, דְּבַר גְּדוֹל רְצִינּוֹ לְבַקֵּשׁ לְפָנֶיךָ
 בְּעִנְיָנָם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, אֵיךְ לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְתַת
 לְעֵשָׂו תְּבַשִּׁיל עֲדָשִׁים עַד שְׁמֹכַר לוֹ אֶת בְּכוֹרְתּוֹ?
 וְעוֹד, שְׁאָמַר עֵשָׂו לְיִצְחָק אָבִיו, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה
 פְּעָמִים. אָמַר לָהֶם, בְּשַׁעֲהַּ הַזֹּאת אַתֶּם חִיִּבִים
 לְקַבֵּל מַלְקוֹת, שֶׁהָאִמְנָתָם לְדַבְּרֵי עֵשָׂו וְשִׁקְרָתָם
 לְדַבְּרֵי יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי הַפְּתוּב מֵעִיד עָלָיו וַיַּעֲקֹב
 אִישׁ תָּם, וְעוֹד פְּתוּב תַּתֵּן אִמְתָּ לְיַעֲקֹב. אֲלֹא כִּךָ
 הוּא עִנְיָנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עִם עֵשָׂו, מִשּׁוּם שֶׁעֵשָׂו הָיָה
 שׁוֹנֵא אֶת הַבְּכוֹרָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהָיָה רוֹצֵה מֵיַעֲקֹב
 שִׁיקַח אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אֲפִלוּ בְּלִי כֶסֶף. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב
 וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֵּי וַיִּקַּם וַיִּלָּךְ וַיִּבֹז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה].

וַיִּזְד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשְּׂדֵה וְהוּא עַיִף.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיִּזְד יַעֲקֹב – הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ
 שֶׁהָרִי בְּשִׁבִיל הָאֵבֶל שֶׁל אַבְרָהָם זֶה הָיָה, אֲבָל
 וַיִּזְד יִצְחָק נָזִיד הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא וַיִּזְד יַעֲקֹב
 נָזִיד, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַשֶּׁרֶשׁ שֶׁלוֹ בְּאוֹתוֹ צַד
 שְׁנֵדֶבֶק בּוֹ, מִשּׁוּם כִּךָ עָשָׂה תְּבַשִּׁילִים אֲדָמִים,
 עֲדָשִׁים תְּבַשִּׁיל אָדָם, שֶׁהַתְּבַשִּׁיל הַזֶּה מְשַׁבֵּר אֶת
 הַכַּחַח וְהַחֲזֵק שֶׁל הַדָּם הָאָדָם כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת חֲזִקוֹ
 וְכַחוֹ, וּמִשּׁוּם כִּךָ עָשָׂה לוֹ בְּחֻכְמָה כְּמוֹ אוֹתוֹ
 הַצָּבֵעַ הָאָדָם.

וַעֲלֵה הַתְּבַשִּׁיל הַהוּא נִמְכָּר לוֹ לְעֶבֶד וּמְכָר
 בְּכוֹרְתוֹ לִיעֶקֶב, וּבִשְׁעָה הַהִיא יָדַע יַעֲקֹב,
 שֶׁבִשְׂבִיל שְׂעִיר אֶחָד שִׁיקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לַדְּרָגָה
 שְׁלוֹ, יִתְהַפֵּף לְעֶבֶד לְבָנָיו וְלֹא יִקְטֹרֵג לָהֶם. וּבְכָל
 הַלֶּךְ יַעֲקֹב עִם עֲשׂו בְּחֻכְמָה, מִשׁוּם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
 שֶׁל עֲשׂו הֶחָכֶם, וְלֹא יָכַל לְשַׁלֵּט, וְנִכְנַע וְלֹא
 נִטְמָא [בוֹ] בֵּיתוֹ, וְהוּא יִגַן עָלָיו.

[וַיֹּאמֶר עֲשׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם
 הָאָדָם הַזֶּה. לָמָּה כָּתוּב פְּעַמִּים הָאָדָם?
 אֲלֹא מִשׁוּם שְׁכָל מַה שֵּׁישׁ בוֹ – אָדָם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאמַר וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי. וְתַבְשִׁילוֹ אָדָם,
 שְׁכָתוּב מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה. וְאַרְצוֹ אֲדָמָה,
 שְׁכָתוּב אֲרָצָה שְׂעִיר שִׂדֵּה אָדוּם. וְאַנְשָׁיו אֲדָמִים,
 שְׁכָתוּב הוּא עֲשׂו אָבִי אָדוּם. וּמִי שֶׁעֲתִיד לְהַפְרֹעַ
 מִמֶּנּוּ אָדָם, שְׁכָתוּב דּוּדֵי צַח וְאָדוּם. וְלִבּוֹשׁוֹ
 אָדָם, שְׁכָתוּב מַדּוּעַ אָדָם לְלִבּוֹשֶׁף. וְכָתוּב מִי זֶה
 בָּא מֵאָדוּם.]

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן בְּלָכֵן נִרְאָה כֶּף, מִשׁוּם
 שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה מְכֻשֶׁף, כְּכָתוּב (בראשית כ)
 נַחֲשֵׁתִי וַיְבַרְכֵנִי ה' בְּגִלְלָהּ. וְאַף עַל גַּב שִׁיעֶקֶב
 נִקְרָא אִישׁ שָׁלֵם, מִשׁוּם כֶּף הִיָּה שָׁלֵם, עִם מִי
 שֶׁהֶצְטַרַךְ לוֹ לְלַכֵּת עִמוֹ בְּרַחֲמִים הִיָּה הוֹלֵךְ, וְעִם

מי שְהִצְטַרַךְ לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּדִין קָשָׁה
 וּבְעֵקֶמִימוֹת הָיָה הוֹלֵךְ, מִשּׁוֹם שְׁשָׁנֵי חֻלְקִים הָיוּ
 בוֹ, וְעָלְיוֹ כָּתוּב (תהלים יח) עִם חֶסֶד תִּתְחַסֵּד וְעִם
 עֶקֶשׁ תִּתְפַּתֵּל. עִם חֶסֶד בְּצַד הַחֶסֶד, וְעִם הָעֶקֶשׁ
 בְּצַד שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, הַכֹּל כְּרֵאוּי.

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן וְגו'. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שם יא) ה' צַדִּיק יִבְחַן
 וְרָשָׁע וְאֵהֵב [ר"ת נְחֹשׁ] חֶמֶס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ. כִּמְהַ
 מְעֵשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקַנֵּים, וְכֹל מֶה שֶׁהוּא
 עוֹשֶׂה – הַכֹּל עַל הַדִּין וְהָאֱמֶת, כְּכָתוּב (דברים לב)
 הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָּל דְרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
 וְאֵין עוֹל צַדִּיק וַיִּשֶׁר הוּא.

בא רֵאָה, לֹא דָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן עַד שְׁצִנָּה אוֹתוֹ לְתוֹעֵלְתוֹ שְׁלֹא
 יִסְטָה לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְדַרְךְ אַחֲרֵת כְּדֵי שְׁלֹא יִטָּמֵא,
 וְהוּא לֹא נִשְׁמַר, וְעָבַר עַל מְצוֹת אֲדוֹנוֹ, וְאַחַר כֵּן
 דָּן אוֹתוֹ בְּדִין.

וְעַם כָּל זֶה לֹא דָן אוֹתוֹ כְּרֵאוּי לוֹ, וְהָאֲרִיךְ עִמּוֹ
 אֶת רִגְזוֹ וְהִתְקַיֵּם יוֹם אֶחָד שֶׁהוּא אֶלְף
 שָׁנִים, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁבַעִים שָׁנִים שְׁמָסַר לְדָוֶד
 הַמֶּלֶךְ, שְׁלֹא הָיָה לוֹ מַעֲצָמוֹ כְּלוּם.

כְּמוֹ כֵּן אֵינוֹ דָּן אֶת הָאָדָם כְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד, שָׂאם כֶּף לֹא יִכּוֹל
 הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאָרִיךְ
 רְגָזוֹ עִם צְדִיקִים, וְעַם רְשָׁעִים יוֹתֵר מִהַצְּדִיקִים.
 עִם הָרְשָׁעִים כְּדֵי שִׁיֻּשְׁבוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 שִׁיתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, כְּפִתּוּב
 (יחזקאל לג) חִי אֲנִי נְאֻם ה' וְגו' אִם אֶחֱפֹץ וְגו' כִּי
 אִם בְּשׁוֹב רְשָׁע מְדַרְכּוֹ וְחָיָה. וְחָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְחָיָה בְּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן מְאָרִיךְ לָהֶם אֶת רְגָזוֹ
 תָּמִיד. אוֹ כְּדֵי שִׁיֻּצֵּא מֵהֶם גְּזַע טוֹב בְּעוֹלָם כְּמוֹ
 שֶׁהוֹצֵיא אֶת אַבְרָהָם מִתַּרְח, שֶׁהוּא גְזַע טוֹב
 וְשָׂרֵשׁ וְחֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם.

אָבִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים
 תָּמִיד בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם עוֹשִׂים, מִשׁוּם
 שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יִסְטוּ יְמִינָהּ וְשִׁמְאֵלָהּ, וּמִשׁוּם
 כֶּף בּוֹחֵן אוֹתָם, לֹא בְּשִׁבְלֵוֹ, שֶׁהָרִי הוּא יוֹדֵעַ אֶת
 הַיֵּצֵר וְכַח הָאֱמוּנָה שְׁלָהֶם, אֲלֵא כְּדֵי לְהָרִים
 רֵאשִׁם בְּשִׁבְלֵם.

כְּמוֹ זֶה עָשָׂה לוֹ לְאַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב (בראשית כב)
 וְהֶאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. מַה זֶה נִסָּה?
 הִרְמַת נִס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) הִרְיֵמוּ נִס, שָׂאוּ
 נִס, הָרִים דְּגָלוֹ בְּכָל הָעוֹלָם. וְאֵף עַל גַּב שְׂזָה

נִתְבָּאָר, בְּשִׁבִיל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִים אֶת
 דָּגְלוֹ שֶׁל אֲבָרָהֶם בְּעֵינֵי כָלֶם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב נֹסֵה אֶת
 אֲבָרָהֶם. אַף כִּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים
 אֶת דָּגְלֵי הַצְּדִיקִים, הוּא בּוֹחֵן אוֹתָם לְהָרִים אֶת
 רֵאשִׁים בְּכָל הָעוֹלָם.

צְדִיק יִבְחֵן, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן,
 מִשּׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׁמְתַרְצָה
 בְּצְדִיקִים, מָה כָּתוּב? (ישעיה נג) וְה' חִפֵּץ דְּכָאוֹ
 הַחֲלִי, וּבִאֲרוּהוּ. אָבֵל מִשּׁוּם שְׁרִצוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא מְתַרְצָה אֶלָּא בְּנִשְׁמָה, אָבֵל בְּגוֹף
 לֹא. שֶׁהָרִי הַנִּשְׁמָה דוֹמָה לְנִשְׁמָה שֶׁל מַעְלָה,
 וְהַגּוֹף אֵינוֹ רָאוּי לְהֵאָחֵז לְמַעְלָה, וְאֵף עַל גַּב
 שְׂדֵמוֹת הַגּוֹף הִיא בְּסוּד עֲלִיוֹן.

וְבֵא וּרְאֵה, בְּזִמְן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה
 מִנִּשְׁמַת הָאָדָם לְהַנּוֹת [לְהָאִיר] בָּהּ, הוּא
 מִכֶּה אֶת הַגּוֹף כְּדֵי שֶׁתִּשְׁלַט הַנִּשְׁמָה, שֶׁהָרִי בְּעוֹד
 הַנִּשְׁמָה עִם הַגּוֹף, הַנִּשְׁמָה לֹא יְכוּלָה לְשִׁלַּט.
 שְׁכָאֲשֶׁר יֵשׁ רַע [נִשְׁכָּר] לְגוֹף, הַנִּשְׁמָה שׁוֹלֶטֶת.
צְדִיק יִבְחֵן, מָה זֶה צְדִיק יִבְחֵן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה כח) אָבֵן בַּחֲזָן. כִּף גַּם צְדִיק יִבְחֵן, מְחַזֵּק
 אוֹתוֹ. כְּאָבֵן בַּחֲזָן הַזֶּה שֶׁהִיא פְּנֵת יְקָרָת, כִּף גַּם
 צְדִיק יִבְחֵן.

וְרָשָׁע וְאֵהָב חָמֵס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ (תהלים יא). **מַה זֶה שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ? הַתְּעֵלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁנִּפְשׁוֹ שׁוֹנֵאת אֶת הָרָשָׁע הַהוּא? אֵלָּא אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁכַל הַנְּשָׁמוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ שֶׁל הָרָשָׁע הַהוּא שְׁלֵא רוּצָה אוֹתָהּ כָּלָל, לֹא רוּצָה אוֹתָהּ לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב וְרָשָׁע וְאֵהָב חָמֵס שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ, וְדַאי. דְּבַר אַחַר שְׁנֵאָה נִפְשׁוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (עמוס 1) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְיָהוּה בְּנִפְשׁוֹ, וּמִשׁוּם כֵּן צְדִיק יִבְחֵן.**

בֵּא רֵאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, צָוָה אוֹתוֹ לְהִיטִיב לוֹ. נָתַן לוֹ חֲכָמָה, הַתְּעֵלָה בְּדַרְגָּתוֹ לְמַעְלָה. כְּשֶׁיִּרְדַּ לְמַטָּה, רָאָה תְּשׁוּקַת הַיֵּצֵר הָרָע וְנִדְבַק בּוֹ, וְשָׁכַח כָּל מַה שֶׁהַתְּעֵלָה [שֶׁהִסְתַּכַּל] בְּכַבּוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל רַבּוֹ.

בֵּא נַח, בְּהַתְּחִלָּה כָּתוּב (בראשית 1) נַח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה, וְאַחַר כֵּן יָרַד לְמַטָּה, וְרָאָה יַיִן חֲזָק שְׁלֵא צְלוּל, מִיּוֹם אֶחָד, וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ וְהִשְׁתַּכַּר וְהַתְּגַלָּה, כְּכַתוּב וַיִּשְׁתֶּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתוֹךְ אֶהְלֵה.

בֵּא אֲבָרְהָם, הַתְּעֵלָה בַּחֲכָמָה, וְהִסְתַּכַּל בְּכַבּוּד רַבּוֹנוֹ. אַחַר כֵּן וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיִּרְדַּ אֲבָרָם

מְצַרִּימָה לְגוֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאַרְץ וְגו'. מַה
 כָּתוּב אַחַר כֵּן? וַיַּעַל אַבְרָם מִמְצָרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ
 וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הִנְגַּבָּה, וְהִתְעַלָּה לְדַרְגָּתוֹ
 הָרְאשׁוֹנָה שֶׁהִיְתָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם
 וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם.

בא יִצְחָק, מַה כָּתוּב? וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ מִלְבָּד
 הָרַעַב הָרְאשׁוֹן וְגו', וְהֵלֶךְ יִצְחָק וְהִתְעַלָּה
 מִשָּׁם אַחַר כֵּן בְּשָׁלוֹם. וְאֵת כָּל הַצְּדִיקִים בּוֹחֵן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מִדְרַשׁ הַנֶּגְלִים

ואֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד
 אֶת יִצְחָק. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, הַדּוּדָאִים
 נִתְּנוּ רִיחַ וְגו'. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, לְעֵתִיד לְבֹא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִחֲתִיָּה אֶת הַמֵּתִים וַיִּנְעַר
 אוֹתָם מֵעַפְרָם שְׁלֵא יְהִיּוּ בְּנֵין עֶפֶר כְּמוֹת שֶׁהָיוּ
 בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּבְרְאוּ מֵעַפָּר מִמֶּשׁ, דְּכַר שְׁאִינוּ
 מִתְקִיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה.

ובְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִתְנַעְרוּ מֵעַפָּר מְאוֹתוֹ הַבְּנֵינָן,
 וַיַּעֲמְדוּ בְּבִנְיָן מְקִיִּים לְהִיּוֹת לָהֶם קִיּוּם.

זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוֹמֵי שְׁבִי
 יְרוּשָׁלַיִם. יִתְקַיְמוּ בְּקִיּוֹם, וַיַּעֲלוּ מִתַּחַת לְאָרֶץ,
 וַיִּקְבְּלוּ נִשְׁמַתָּם בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יֵצִיף
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מִינֵי רֵיחֹת שְׁבִגָן עֵדָן
 עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רֵיחַ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַל תִּקְרָא הַדּוֹדָאִים אֶלֶּא
הַדּוֹדִים. זֶהוּ הַגּוֹף וְהַנְּשָׁמָה שֶׁהֵם דּוֹדִים
 וְרַעִים זֶה עִם זֶה. רַב נַחֲמָן אָמַר דּוֹדָאִים מִמָּשׁ.
 מָה הַדּוֹדָאִים מוֹלִידִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם, אִף הֵם
 מוֹלִידִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם. וּמָה זֶה נִתְּנוּ רֵיחַ?
 כְּשֶׁרוֹן מַעֲשִׂיהֶם, לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵם.

וַעֲלֵ פְתַחֲנוּ - אֵלּוּ פְתַחֵי שָׁמַיִם שֶׁהֵם פְּתוּחִים
לְהוֹרִיד נְשָׁמוֹת לְפִגְרִים. כָּל מְגִדִים - אֵלּוּ
 הַנְּשָׁמוֹת. חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים - אוֹתָם שִׁיִּצְאוּ
 נִשְׁמַתָּם מֵהַיּוֹם כְּמָה שָׁנִים וְאוֹתָם שִׁיִּצְאוּ נִשְׁמַתָּם
 מִיָּמִים מוֹעֲטִים וְזָכוּ בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂיהֶם לְהַכְנִס
 בְּעוֹלָם הַבָּא, כָּלֵם עֲתִידִים לִירֹד בְּבַת אַחַת
 לְהַכְנִס בַּגּוֹפּוֹת הַמוֹכְנִים לָהֶם.

אָמַר רַבִּי אֲחָא בְּרַי יַעֲקֹב, בַּת קוֹל יוֹצֵאת
וְאוֹמֶרֶת: חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דּוֹדִים צְפִנְתִּי
לָךְ. צְפִנְתִּי אוֹתָם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת. לָךְ -

בְּשִׁבְלֶךָ, בְּשִׁבְלֵי שְׂאֵתָה גּוֹף קָדוֹשׁ וְנָקִי. דְּבַר
 אַחַר הַדּוּדָאִים [נִתְּנוּ רֵיחַ] – אֵלּוּ מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם.
 נִתְּנוּ רֵיחַ – אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם רֵיחַ הָעוֹלָם. נִתְּנוּ
 – הַשְּׂאִירוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (במדבר כא) וְלֹא נָתַן סִיחוּן
 אֶת יִשְׂרָאֵל.

שְׁלֵמֵי מִדְּנוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֵשׁ כְּתוּבֵי שֵׁל
 מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת הוֹלְכִים בְּכָל חֹדֶשׁ
 וּבְכָל שַׁבָּת לְלוֹוֹת לְנִשְׁמָה עַד מְקוֹם מַעְלָתָהּ.
 וּבְמֵי נְקִים אֵת עַל פִּתְחֵינוּ כָּל מְגִדִים? אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, אֵלּוּ הֵן הַגּוֹפּוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּפִתְחֵי
 קְבָרוֹת לְקַבֵּל נִשְׁמָתָן, וְדוֹמָה נוֹתֵן פֶּתֶק שֶׁל
 חֶשְׁבוֹן, וְהוּא מְכַרִּיז וְאוֹמֵר: רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,
 חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים, אוֹתָם שְׁנַקְּבֵרוּ מִכֶּמֶה יָמִים
 וְאוֹתָם שְׁנַקְּבֵרוּ מִזְמַן מוֹעֵט – כֻּלָּם צְפַנְתִּי לָךְ,
 לְהוֹצִיא אוֹתָם בַּחֲשָׁבוֹן.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְשַׂמַּח בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם הַצְּדִיקִים
 לְהַשְׂרֹת שְׂכִינָתוֹ עִמָּהֶם, וְהַכֹּל יִשְׂמְחוּ בְּאוֹתָהּ
 שְׂמֻחָה, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֵתִידִים הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן
 לְבְרָא עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲיוֹת מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסִי, וְהָרִי שְׁנִינוּ (קהלת א) אֵין כָּל
 חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ? אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה,
 בֵּא שְׁמַע, בְּעוֹד שֶׁהָרָשָׁעִים בְּעוֹלָם וַיִּרְבוּ, כָּל
 הָעוֹלָם אֵינוֹ בְּקִיּוֹם, וּכְשֶׁהֲצַדִּיקִים בְּעוֹלָם, אֲזִי
 הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וְעַתִּידִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים כְּמוֹ
 שְׁאַמְרָנוּ, (זכריה ח) עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת
 בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאִישׁ מְשַׁעֲנֵתוֹ בְּיָדוֹ מֵרַב
 יָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעַלָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִשְׁיִגוּ הַצַּדִּיקִים דַּעַת שְׁלָמָה. שְׁאַמַּר
 רַבֵּי יוֹסִי, בַּיּוֹם שֶׁיִּשְׁמַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּמַעֲשָׂיו, עַתִּידִים הַצַּדִּיקִים לְהַפִּיר אוֹתוֹ
 בְּלִבָּם, וְאִזּוֹ תִרְבֶּה הַהִשְׁכָּלָה בְּלִבָּם כְּאֵלוֹ רָאוּ
 אוֹתוֹ בְּעֵינָי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כח) וְאָמַר בַּיּוֹם
 הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה וְגו'.

וְשִׂמְחַת הַנְּשֻׁמָּה בַּגּוֹף יִתֵּר מִכָּלֶם, עַל שֶׁיְהִיוּ
 שְׁנֵיהֶם קִיָּמִים וַיִּדְעוּ וַיִּשְׁיִגוּ אֶת
 בּוֹרְאָם וַיִּהְיוּ מִזִּיו הַשְּׂכִינָה, וְזֶהוּ הַטּוֹב הַגָּנוּז
 לְצַדִּיקִים לְעַתִּיד לְבֹא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת
 יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אֵלֶּה הֵם תוֹלְדוֹת הַשְּׂמִיחָה
 וְהַשְּׂחוּק שֶׁיְהִי בְּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן. בֶּן אַבְרָהָם –
 הִיא הַנְּשֻׁמָּה הַזּוֹכָה לְכָךְ וְלִהְיוֹת שְׁלָמָה

במעלתה. אברהם הוליד את יצחק – הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם.

אמר רבי יהודה לרבי חייא, זה ששנינו שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מה היא? אמר לו, טרם הלכתי לפני אותם המלאכים הקדושים, בעלי המשנה, כך נשמע לי. כיון ששמעתי את זה שאמר רבי אלעזר, התישב בלבי. שאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא כמו זה שכתוב (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. וזה הוא ששנינו נזונים.

ואמר רבי אלעזר, במקום אחד שנינו נהנים, ובמקום אחר שנינו נזונים. מה בין זה לזה? אלא כך אמר אבי, הצדיקים שלא זכו כל כך, נהנים מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך. אבל הצדיקים שזכו, נזונים עד שישגיגו השגה שלמה. ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה. ומנין לנו זה? ממש, שכתוב (שמות לד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. מה הטעם לחם לא אכל ומים לא שתה? מפני שהיה נזון מסעודה אחרת,

מאותו זיו של מעלה. וכמו כן סעודתם של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמח בשמחתו, זהו שכתוב (תהלים לד) ישמעו עננים וישמחו. רב הונא אמר, מכאן (ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו. אמר רבי יצחק, זה וזה ישנם לעתיד לבא. ולמדנו, אמר רבי יוסי, יין המשמר בענביו מששת ימי בראשית – אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה והאכילה, ודאי זו היא.

אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לוייתן ומה השור, שכתוב (איוב מ) כי בול הרים ישאו לו? אמר רבי יוסי, והנה כתוב (ישעיה כז) בעת ההיא יפקד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לוייתן נחש ברח ועל לוייתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים. הנה כאן שלשה. אלא רמז הוא שרמז על המלכיות. אמר רבי תנחום, אין לומר על מה שאמרו רבותינו, ודאי כך זה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי הֵייתִי לְפָנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְשָׂאֲלֹתַי עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אָמַרְתִּי, הַסְּעוּדָה הַזֹּאת שֶׁל הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא הָאֵם כֶּף הוּא? לֹא הִתְיַשְׁבָּה בְּלִבִּי, שֶׁהִנֵּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא כְּמוֹ זֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כד) וַיַּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יָפָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֵן הוּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאֲמוּנָה הַזֹּאת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ לְרַב הָעוֹלָם שֶׁמְזַמְּנִים הֵם לְסְעוּדָה הַזֹּאת שֶׁל לוֹיָתָן וְהַשּׁוֹר הַהוּא, וְלִשְׁתוֹת יַיִן טוֹב שֶׁמְשַׁמֵּר מִכְּשֻׁנְבְּרָא הָעוֹלָם, פָּסוּק מְצֵאוֹ וְדַרְשׁוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשִׁבְעָה.

שָׂאֲמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מֵינֵי פִתּוּי פִתּוּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחְזִירָם לְמוֹטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכָּלֵם, שֶׁאָמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשִׁבְעָה, וּבִקְלָלוֹת - וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ, וְזֶה קָשָׁה לָהֶם מִן הַכֹּל. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז) מִי יִתֵּן מוֹתָנּוּ בְיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי זִירָא, מְלַמֵּד שֶׁמְשׁוּם הָאֲכִילָה מְסֻרוֹ נִפְשָׁם לְמוֹת בְּיָדָם. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ

ברוך הוא תאֹתם, אָמַר לָהֶם: אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל
הַמְצוֹת - וְאֶכְלֶתֶם לְשִׁבְעָה, כְּדֵי לְהַנִּיחַ דַּעְתָּם.
כְּמוֹ כֵּן רָאוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַגְּלוּת נִמְשַׁכֶּת, הִסְתַּמְכוּ
עַל פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, וְאָמְרוּ שְׁעֵתִידִים לְאָכַל
וְלִשְׁמַח בְּסֵעוּדָה גְּדוֹלָה שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לַעֲשׂוֹת לָהֶם, וְעַל כֵּן רַב הָעוֹלָם סָבְלוּ אֶת
הַגְּלוּת מִשׁוּם אוֹתָהּ הַסֵּעוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין לָנוּ לְסַתֵּר אֶת אֲמוּנַת הַכֹּל,
אֲלָא לְקַיָּם אוֹתָהּ. שְׁהַרִי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל
זֶה שְׁהַרִי אָנוּ יוֹדְעִים אֶת אֲמוּנַת הַצַּדִּיקִים,
וְהַכְּסוּף שְׁלָהֶם מַה הוּא? שְׁכָתוּב (שיר א) נְגִילָה
וְנִשְׁמַחָה בָּךְ, וְלֹא בְּאֶכִילָהּ. נִזְכִּירָה דְדִיךָ מֵיִן.
וְאוֹתָהּ סֵעוּדָה שְׁמֻזְמָנִים אֵלֶיהָ, יִהְיֶה לָנוּ חֵלֶק
לְהַנּוֹת מִמֶּנָּה, וְזוֹ הִיא הַשְּׁמַחָה וְהַשְּׁחוּק. וְאֵלֶּה
תּוֹלְדֹת יִצְחָק - שְׁיִצְחָקוּ הַצַּדִּיקִים לַעֲתִיד לָבֵא.
אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק - זְכוּת הַנִּשְׁמָה מוֹלִיד
הַשְּׁחוּק הַזֶּה וְהַשְּׁמַחָה בְּעוֹלָם.

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. רַבִּי בּוֹ בִּשְׁם רַבִּי
יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת
פִּיהוּ וְגו', בְּכַמָּה מַעֲלוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, שְׁשָׁנֵינוּ,
אָמַר רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב, כָּל מַה שְּׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹת שְׁלוֹ, חוּץ מִמֶּנּוּ, הֵיוּ

בְּשִׁתּוּף. וְהָאֵם אָמַר כֶּף רַבִּי אָחָא? חֵס וְשָׁלוֹם!
 שְׁהָרִי בְּדָבָר הַזֶּה תִּרְבֶּה הַמַּחְלָקָת בְּעוֹלָם. שְׂאֵם
 תֵּאמַר כֵּן, הַמְּלֹאכִים שָׂהֵם נִבְרָאִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 מִמֶּשׁ, יֵאמַר שִׂישׁ בָּהֶם שִׁתּוּף, הָרִי כָּל הַפָּנִים
 שְׁלֵהֶם וְשִׁלְנוּ שׁוּיִם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּדָבָר הַזֶּה תִּתְרַבֶּה הַמַּחְלָקָת
 בְּעוֹלָם, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ, שְׁכַל מַה
 שְׁעָשָׂה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא – עָשָׂה כְּמוֹ הַגּוֹף
 וְהִנְשָׂמָה. וְאֵם תֵּאמַר שְׁהָרִי אֵין לְמִלְאָכִים גּוּף –
 כֶּף זֶה, אָבַל אֵינָם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה עֵד
 שְׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם הִנְשָׂמָה הַקֹּדֶשׁ הַהִיא, שְׁהִיא
 סִיוַע שְׁלִמְעָלָה. וּבְגוֹנִים הִלְלוּ, כָּל מַה שְׁעוֹשָׂה,
 צָרִיךְ אֶת אוֹתוֹ סִיוַע שְׁלִמְעָלָה מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשָׂעָה הַהִיא שְׁעַתִּיד הַקֹּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְהִנֵּה סוּף כָּל
 [הַצְּרוֹת] עֲמָקִים [עֲתִיקִים] יִהְיֶה בְּאַרְבָּעִים, וּגְזוֹר
 הַדִּין – (דְּבָרִים כ"ה) אַרְבָּעִים יִכְנוּ לֹא יִסִּיף. סוּף
 הַלִּיכְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים.
 אַרְבָּעִים שָׁנָה קָדָם תַּחֲיִית הַגּוֹף מִמִּתְנַת לוֹ
 הִנְשָׂמָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים יִקוּמוּ
 הַגּוֹפּוֹת מִן הָעֶפֶר. בְּאַרְבָּעִים נִכְלָא הַגְּשָׁם, זֶהוּ

שְׁכָתוֹב (בראשית ז) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וְכָתוֹב וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ.

זְמַן גְּאֻלְתֵּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים הוּא, וּבַחֲמָשִׁים בָּא יָשׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁהִיא הַיּוֹבֵל. הַחֲזֵרֶת הַנְּשֻׁמָּה לַגּוֹף בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים שֶׁהִמְתִּינָה לוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁהִמְתִּין לַגּוֹף.

בְּקַחְתוּ אֶת רַבָּקָה - בְּהַכְנָסְתָּהּ בַּגּוֹף הַמְזֻמָּן לוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּהַכְנָסְתָּהּ בּוֹ, אֵין תְּאוֹתָם וְכִסּוּפָם אֵלֹא לַהֲנוּת מִזִּיו הַשְּׂכִינָה וְלִזְזוֹן מִזִּיּוֹה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשְׁקֵנִי - יִפְרֹנְסֵנִי. שְׂאִין פְּרֹנְסָתָם אֵלֹא לַהֲנוּת וְלִזְזוֹן מִזִּיּוֹה שֶׁל מַעֲלָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכָתוֹב כִּי טוֹבִים דְּדִידָךְ מִיָּיִן.

בַּת בְּתוּאֵל - בַּת בְּתוֹ שֶׁל אֵל. רַב הוֹנָא אָמַר, לֹא כָךְ הוּא. וְאֲנִי הֵייתִי בְּכַרְפֵי הַיָּם וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הָעֵצִים שֶׁעַל הַשְּׂדֵרָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאָר בְּקִבְרֵי מְכַל הַגּוֹף - בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי. שְׂאֵלְתִי עָלָיו. אָמְרוּ שֶׁהוּא כְּרָאשׁ [דוּמָה] הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא רַמָּאִי, וְאוֹתוֹ הָעֵצִים הוּא רַמָּאִי מְכַל שְׂאָר הָעֵצִמוֹת.

שְׁלֵמֵדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה נִשְׁאָר בְּקִיּוּם
 אוֹתוֹ הָעֵצִים יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר
 הָעֵצָמוֹת? מִשּׁוּם שֶׁהוּא רַמָּאי, וְאֵינּוּ סוֹבֵל טַעַם
 שֶׁל הַמְּזוֹן שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם כְּמוֹ שְׁאָר הָעֵצָמוֹת,
 וּמִשּׁוּם כִּף הוּא חֹזֵק מִכָּל הָעֵצָמוֹת, וְהוּא יֵהִיָּה
 הָעֶקֶר שֶׁהַגּוֹף נִבְנָה מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב בַּת
 בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי.

וְלֵמֵדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא רַמָּאי וּמַעוֹלָם
 רַמָּאי, וְשִׁכְּן יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא רַמָּאי.
 זֶהוּ שְׁכַתּוֹב בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי – עֵצִים רַמָּאי.
 מִפְּדֵן אָרֶם – מִצְמֵד רַמָּאִים, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ פְּדָנָא
 דְּתוֹרָא, שֶׁהוּא צְמֵד. אַחֻת לָבֵן – אַחֻת יֵצֵר הָרַע
 הָאֲרָמִי. כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ, בְּתַחֲלָה שֶׁהִיא מְנַל
 בְּחֻטָּאוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם נִקְרָא לוֹט. לְעֵתִיד לְבֹא
 שְׁלֵא יֵהֵא מְנַל כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמִי שְׁרוּחֵץ
 וּמִטְבִּיל אֶת טְמֵאָתוֹ, קוֹרְאִים לוֹ לָבֵן. עַל כָּל פְּנִים
 אֵין יֵצֵר הָרַע בְּטֵל מִן הָעוֹלָם.

בֵּא שְׁמַע שְׁכָף אָנוּ בְּאַרְנוּ בְּבְרִיתָא. שְׁתֵּי בְנוֹת
 לוֹט, שֶׁהֵן שְׁנֵי כַחוֹת הַגּוֹף הַמַּעוֹרְרוֹת אֶת
 יֵצֵר הָרַע, עֵכָשׁוּ שְׁאֵינּוּ כָּל כָּף מְנַל וְנִטְבֵּל
 מִלְּכֻלּוֹכוֹ נִקְרָא לָבֵן, וְאוֹתָן שְׁתֵּי בְנוֹת אֵינָן

בְּטוֹת מְמַשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית כט) וּלְלָבָן
שְׁתֵּי בָנוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֶּךָ הוּא. שָׁם כָּתוּב בְּכִירָה
וַצְעִירָה, וְכֹאֵן כָּתוּב גְּדוּלָה וְקִטְנָה. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, אָבֵל אֵינָן בְּכַח לַעֲשׂוֹת רָע וְלִהְתְּעוֹרֵר
לִיצֵר הָרַע כְּמִתְחַלָּה, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב שֵׁם הַגְּדֹלָה
לְאָה, שְׁלֹאָה מִכְחָה וּמִרְשָׁעָתָה. וְשֵׁם הַקִּטְנָה
רְחֵל, שְׁאִין בָּהּ כַּח הַמְתְּעוֹרֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
כג) וּכְרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזִיָּה נֶאֱלָמָה.

אָמַר רַב הוֹנָא, זֶה יֵצֵר הָרַע, וְשְׁתֵּי בָנוֹתָיו
מִתְחַלְפּוֹת מְכֻמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה.
בְּתַחֲלָה לוֹט, מְקַלֵּל מְגוֹל. עֲכָשׁוּ לָבָן, מְלָבָן,
שְׁאִינוֹ מְקַלֵּל וּמְגוֹל בְּנוֹוֹלוֹ כְּבְרֵאשׁוֹנָה.
בְּתַחֲלָה שְׁתֵּי בָנוֹתָיו חֲזָקוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת
בְּכַחָה, וְעֲכָשׁוּ שֵׁם הַגְּדֹלָה לְאָה – לְאָה בְּלֹא
כַּח, לְאָה בְּלֹא חֲזוּק, לְאָה מִמַּעֲשֵׂיָהּ
הָרֵאשׁוֹנִים. וְשֵׁם הַקִּטְנָה רְחֵל, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ,
וְלֹא כְּמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר רַב אֶחָא בְּרַיְעָב, בֵּא רְאָה מַה כָּתוּב,
וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לֵה' לְנִכְח אֲשֶׁתוֹ כִּי עָקְרָה
הִיא. אָמַר רַבִּי אֶחָא, מִפְּנֵי מַה הִיא עָקְרָה? מִפְּנֵי

שִׁיצֵר הָרַע אֵינוֹ נִמְצָא בְּכַח בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן אֵין נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה זּוֹלָתִי בַּתְּפִלָּה. וּמָה כָּתוּב? וַיַּעֲתֹר לוֹ ה' וַתַּהַר רַבָּקָה אֶשְׁתּוֹ. כִּי־וַיִּן שְׁמַתְעוֹרֵר יֵצֵר הָרַע, נִמְצָא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, מָה הִפְרַשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְאוֹתוֹ זְמַן? וְעוֹד, שֶׁהֵנָּה הַכְּתוּב אָמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה. אָמַר רַבִּי אֲחָא, כֵּן הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵעִיר אוֹתוֹ לְעַנְיָן הַהוּא שְׁצָרִיךְ לְזוּג, וְלֹא לְכָל שָׁעָה, שֶׁיְהִיָּה תָמִיד עִם אָדָם כְּמוֹ כַּעַת, שֶׁהוּא נִמְצָא תָמִיד וְחוֹטְאִים בּוֹ בְּנֵי אָדָם, אֲלֹא לְאוֹתוֹ זְווג לְבַדּוֹ. וְהַתְּעוֹרְרוֹת הַהֵיא תִּהְיֶה הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (יחזקאל לו) וְהִסִּירְתִּי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר. מָה זֶה לֵב בָּשָׂר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֵב לְהוֹצִיא בָּשָׂר, וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר.

סדר הלימוד ליום טז חשון (יום 46 בשנה)

רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּי יוֹסִי הָיָה בָּא מִקְפּוֹטְקִיא לְלוֹד. פָּגַע בּוֹ רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, תֵּאמַר שְׁחַבְרִינוּ חֲכָמֵי הַבְּרִיתָא הַתְּעוֹרְרוּ לְעַנְיָן הַזֶּה שִׁיצֵר הָרַע יִשְׁתַּכַּח מִן הָעוֹלָם, פָּרַט לְאוֹתָהּ

שַׁעַת הַזְּוּגָה. אָמַר לוֹ, חַיִּיךָ, כֶּף צָרִיךָ יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם כְּגֶשֶׁם לְעוֹלָם. שְׂאֵלְמָלֵא יֵצֵר הָרַע, חֲדוֹת הַשְּׂמוּעָה לֹא תִהְיֶה, אָבֵל לֹא מְנוּלֵת כְּבָרָא שׁוֹנָה לְחֵטָא בּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (ישעיה יא) לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדוֹשֵׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, הוּא הֵלֵב שְׂמַדוּרוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע בּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לֵב טוֹב בְּנִין הַגּוֹף וְהַנְּשָׂמָה, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב (דברים ו) וְאֵהֲבֹתָ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל.

כְּשֶׁבֵא רַב כְּהֵנָא, אָמַר, כֶּף אוֹמְרִים מִשְׁמֵם שֶׁל בְּעֵלֵי הַבְּרִיתָא: שְׁנֵי בְנֵינִים שֶׁל הַגּוֹף הֵם – הַכְּבֵד וְהֵלֵב. שְׂאֵמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּבֵד וְהֵלֵב מְנַהֲיִים אֵת הַגּוֹף בְּכָל צְדָדֵי אֵיבָרָיו. הַמְנַהֵיג שֶׁל הָרָאשׁ הוּא הַמַּח, אָבֵל שֶׁל הַגּוֹף הֵם שְׁנַיִם. וְהָרָאשׁוֹן הוּא הַכְּבֵד, וְהַשְּׁנַיִם הֵלֵב. וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב בְּפָרָשָׁה וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִים בְּקַרְבָּה, אֵלוֹ שְׁנֵי בְנֵינֵי הַגּוֹף.

מָה הַטַּעַם וַיִּתְרַצְצוּ? מִשּׁוּם שְׂמֵהֵלֵב [מִתְעוֹרָר] נִשְׁכַּח הַיֵּצֵר הָרַע. וַיִּתְרַצְצוּ? [שְׂאֵלוֹ] וַיִּשְׁלְיוּ הֲיֵה צָרִיךָ לְהִיּוֹת! אֵלֵא, אָמַר רַב הוֹנָא, וַיִּתְרַצְצוּ – וַיִּשְׁבְּרוּ, כְּלוּמַר, נִשְׁבַּר כַּחַם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי

יְהוּדָה, הַגּוֹרֵף מֵהוּ אוֹמֵר? אִם כֵּן לָמָּה זֶה אָנֹכִי,
וְלָמָּה נִבְרָאתִי? מִיָּד – וַתִּלְךְ לְדַרְשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאָמִים
וְגו'. אֵלֹה שְׁנֵי גַאִים – הַכֶּבֶד וְהַלֵּב.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַמֶּח וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמֶּח
אֵין בְּכֹלֵל זֶה, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב בְּבִטְנָךְ, וְאֵין הַמֶּח
בְּבִטֶן אֶלָּא בְּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאָמִים מִמַּעֲיָן וְגו', וְרַב
יַעֲבֹד צָעִיר. זֶהוּ הַכֶּבֶד, שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל וְהוּא
מִשְׁמַשׁ לְפָנֵי הַלֵּב. שְׁאֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֶּבֶד
קוֹלֵט הַדָּם וּמִשְׁמַשׁ בּוֹ לְפָנֵי הַלֵּב.

וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי. אָמַר רַב כְּהֵנָּא, הַכֶּבֶד
הוּא הָרֹאשׁוֹן, וְהוּא אֲדָמוֹנִי. לָמָּה הוּא
אֲדָמוֹנִי? עַל שְׁבוּלַע אֶת הַדָּם תִּחְלָה. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רֹאשׁוֹן? עַל
שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לְבַלַּע הַדָּם מִכָּל הַמֵּאֲכָל, וְהוּא
רֹאשׁוֹן לְדָם, אָבֵל לֹא לִיצִירָה. וּבִמָּה נִבְאָר וְרַב
יַעֲבֹד צָעִיר? עַל שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל בְּשַׁעוֹרוֹ מִן
הַלֵּב, וְהוּא עוֹבֵד לְלֵב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לָמָּה בָּאָה הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת? אֶלָּא
לְהִרְאוֹת לְבָנֵי הָעוֹלָם, שְׂאָף עַל גֵּב
שֶׁהַשְּׁלֵמוֹת הֵיאָה תְּהִיָּה בְּאֶרֶץ – דִּרְכוֹ וְטַבְעוֹ שֶׁל

הַעוֹלָם לֹא יִשְׁתַּנֶּה. רַבִּי יִיסָא אָמַר, בֵּא רְאֵה, הַכֶּבֶד הוּא הַצַּד צִיד, וְהוּא צִיד בְּפִיו, וְהֵלֶב הוּא הַחוֹשֵׁב, וְהוּא יֹשֵׁב אֵהָלִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּזַּד יַעֲקֹב נָזִיד, חוֹשֵׁב מִחֻשְׁבוֹת, נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּתּוֹרָה. וַיִּזַּד יַעֲקֹב נָזִיד, רַבִּי בָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא אָמַר, לְעוֹלָם טַבְעוּ שֶׁל עוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה, בֵּא רְאֵה, מֵהַ כְּתִיב, וַיִּזַּד יַעֲקֹב נָזִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שמות יח) אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם, וְתִרְגְּמוּ: שְׁחֻשְׁבוּ. כְּלוּמַר, הֵלֶב חוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר בַּתּוֹרָה בִּידְעֵת בּוֹרְאוֹ. מֵהַ כְּתוּב? וַיָּבֵא עֲשׂוּ מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עַיִף. הַכֶּבֶד שֶׁדָּרָךְ טַבְעוּ לְצֵאת וּלְצוּד צִיד בְּפִיו לְבַלַּע וְאֵינוֹ מוֹצֵא, נִקְרָא עַיִף, וְהוּא אוֹמֵר לְלֵב: עַד שֶׁאַתָּה מְהַרְהֵר בְּדַבְרִים אֵלּוּ בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, הִרְהֵר בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה לְקַיֵּם גּוֹפֶךְ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה, כִּי כֵן דִּרְכֵי לְבַלַּע הַדָּם וּלְשַׁגֵּר לְשֶׁאֵר הָאֲבָרִים, כִּי עַיִף אֲנֹכִי, בְּלֹא אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה.

וְהֵלֶב אוֹמֵר: תַּן לִי הָרֵאשׁוֹן וְהַמְּבַחֵר מִכָּל מַה שֶׁתְּבַלַּע, תַּן לִי בְּכוֹרְתָךְ. זֶה שְׁכָתוֹב מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכוֹרְתָךְ לִי, רֵאשִׁית הַתְּאֻוָּה. עַד שֶׁהֵלֶב מְהַרְהֵר וְחוֹשֵׁב בְּמֵאֲכָל, בּוֹלַע הַכֶּבֶד. שֶׁאֵלְמֵלֵא אוֹתוֹ כִּסּוּף וְהִרְהוֹר שֶׁל הֵלֶב בְּמֵאֲכָל, לֹא יוֹכְלוּ

הַכְּבֹד וְהָאֲבָרִים לְבָלַעַ. שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֵּן דִּרְךָ
הַעֲבָדִים – שְׂאִינָם אוֹכְלִים עַד שֶׁהָאֲדוֹן אוֹכֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב לְאַחַר כֵּן, וַיַּעֲקֹב נֶתַן לַעֲשׂוֹ
לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַה זֶה עֲדָשִׁים?
עַגְלָגָלִים כַּגְּלָגֶלֶת, וְהַגְּלָגֶל סוּבֵב בְּעוֹלָם, כְּלוּמַר
שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח מְדִרְכּוֹ. כִּךָּ הוּא בֶּן אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן,
אֵף עַל גַּב שֶׁכָּל אוֹתוֹ חֶסֶד וְכְבוֹד וּשְׁלֵמוֹת יֵהִיוּ,
דִּרְכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת לֹא יִשְׁתַּכַּח.

מִשְׁנָה. שְׁנִינוּ, אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנֻשְׁבוֹת,
וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ
אֶחָד לְקַיֵּם הַגּוֹף שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ.
בְּאַרְבַּע לֹא כְּתוּב, אֶלֶּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם,
שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מֵאַרְבַּעָתָם.

וְלְמִדְנֹו, אוֹתוֹ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא
הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ, וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם
הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ אֶלֶּא שְׁעֵבּוּד מְלַכְיוֹת בְּלִבָּד,
וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לְתַחֲתֵית הַמַּתִּים אֶלֶּא נְקִיּוֹת
וְהַשְּׂגַת יְדִיעָה. רַב נַחֲמָן אָמַר, וְאֵרִיכוֹת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף, וְכִי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתַחֲתֵית הַמַּתִּים
אֵינָם אֶחָד? אָמַר לוֹ, לֹא, שְׁשִׁנִּינוּ, בֵּית

המקדש קודם לקבוץ גליות, קבוץ גליות קודם לתחית המתים, ותחית המתים האחרון שבכלם. מנין לנו? שכתוב (תהלים קמו) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס. הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. זו היא תחית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם. בונה ירושלים תחלה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

שנינו, ארבעים שנה קודם הקבוץ גליות לתחית המתים, כמו שאמרנו ויהי יצחק בן ארבעים שנה. ארבעים השנה הללו מה מעשיהם? אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא, מקבוץ גליות עד תחית המתים כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, שכתוב (דניאל יב) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מכאן, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מכאן, (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב. ובאותם הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ. ומשעה שיעברו הצרות עד תחית המתים ארבעים שנה.

רַב הוּנָא אָמַר, בְּאֵרָא, כִּי אַרְבַּעַיִם שָׁנָה הָלַכוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וְגו' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ
 בְּקוֹל ה' – כְּמוֹ כֵן [הַגּוֹף] כָּאֵן. אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל
 אֵלוֹ דְּבַר אֶחָד אָמְרוּ. וְלִסוּף אַרְבַּעַיִם שָׁנָה,
 שֶׁהַצְּרוֹת יַעֲבְרוּ וְהַרְשָׁעִים יִכְלוּ, יַחֲיוּ הַמֵּתִים
 שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּתוּב (נחום א) לֹא
 תִּקּוּם פְּעַמִּים צָרָה, וְדִי לָהֶם בְּמָה שֶׁעָבְרוּ. וּמִזְמַן
 תַּחֲיֵית הַמֵּתִים יִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם בְּיִשׁוּבוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְוֵן הָיָה יוֹשֵׁב, וְהָיָה מְצַטְעֵר
 בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר
 לוֹ, מֵרְאָה הָאֹר שֶׁל מְאֹר הָעוֹלָם לָמָּה חֲשׂוֹכִים?
 אָמַר לוֹ, מֵרְאָה וּפְחָד רַב נִכְנַס בִּי, שֶׁהָרִי אָנִי
 רוֹאֶה מֵה שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹ חֲבַרְיָנוּ בְּעַלֵּי הַבְּרִיתָא,
 שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל קְדוּשִׁים, וְהֵהוּא שֶׁהַעִירוּ
 שְׂבִשְׂשֵׁי יִהְיֶה גְּאֻלָּה, יָפָה. אָבָל אָנִי רוֹאֶה אַרְיִכוֹת
 יִתֵּר עַל אוֹתָם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, שֶׁבְּאֶלְף הַשָּׁשִׁי לְזִמְן
 אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מִמֶּנּוּ יִהְיוּ עוֹמְדִים כָּל
 שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם בְּקִיּוּמָם.

וּמִשּׁוֹם כֶּף הַעִירוּ חֲבַרְיָנוּ עַל הַפְּסוּק שֶׁקָּרָא
 לָהֶם בְּנֵי חַת, ח"ת – שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ לְח"ת
 שָׁנָה, וְהֵינּוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כה) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת

תִּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ. כְּשִׁישְׁתֵּלֶם הַזֶּה, הָיָה
 שֶׁהוּא חִמְשַׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה,
 תִּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ, אֶל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא
 אַחֲזָתוֹ וְנִחְלָתוֹ.

[עוֹד] אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׂדֵה לֹא יִהְיֶה לָךְ קָשָׁה,
 שֶׁהָרִי שְׁנִינִי, שְׁלֹשׁ פְּתוֹת הֵן: שֶׁל צְדִיקִים
 גְּמוּרִים, וְשֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְשֶׁל בֵּינוֹנִים.
 צְדִיקִים גְּמוּרִים יִקוּמוּ בְּקִימָה שֶׁל מֵתֵי אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, מֵהַיּוֹם כִּמֶּה שָׁנִים, שֶׁהֵם קוֹדְמִים
 בַּתְּחִלָּה בַּשָּׁנָה הָאַרְבָּעִים שֶׁל קְבוּץ גְּלִיּוֹת.
 וְהָאַחֲרוֹנִים כֻּלָּם לְזִמְן אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה
 לְאַלְף הַשְּׁשִׁי, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. מִי יִזְכֶּה לְאַרְךָ הַזֶּה?
 מִי יִתְקִים בְּקִיּוּם דָּתוֹ בֵּין הַזִּמְן הַזֶּה, וְעַל כֵּן אֲנִי
 מְצַטְעֵר בְּנַפְשִׁי.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הִנֵּה שְׁנִינִי, יְהִי אוֹר – יְהִי רִ"ז.
 חֲזֹר וְאָמַר, בַּתְּשׁוּבָה יִתְקַדַּם הַכֹּל. אָמַר
 רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אִם לֹא שְׁאַמְרַתְךָ כֵּךְ, חֶסְמוֹנוֹ אֶת
 הַפִּיּוֹת לְצַפּוֹת לְגֹאֲלָהּ כָּל יוֹם, שְׁכַתּוֹב (יחזקאל לג)
 חֶסֶן יְשׁוּעוֹת. מֵהוּ יְשׁוּעוֹת? אֵלּוּ הַמְצַפִּים
 יְשׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם.

מֵהִי דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר? הִינּוּ מֵה שְׁכַתּוֹב
 וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ. מִמִּשְׁמַע

שְׁכָתוֹב מִיִּשְׁנֵי, אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים הַנִּקְדָּמִים
 בְּחַיֵּיהֶם קִדְּם זֶה. וְכִמָּה שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים? רַבִּי
 יְהוּדָה אוֹמֵר, מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רַבִּי יִצְחָק
 אוֹמֵר, רַד"י שָׁנָה, שְׁכָתוֹב (במדבר כד) וְיַר"ד מֵיַעֲקֹב
 וְגו'. יַר"ד שָׁנָה נִקְדָּמִים הַצְּדִיקִים לְשָׂאֵר כָּל
 אָדָם. רַב נַחֲמָן אָמַר, לְפִי הַשְּׁעוֹר שֶׁנִּבְלָה בְּעַפָּר.
 אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, הַרְבֵּה תַּחֲחִיּוֹת הָיוּ, אֶלֶּא
 כָּל הַתַּחֲחִיּוֹת יֵהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְזֵהוּ שֶׁנֶּאֱמַר
 בְּחֻזֵּן, (דניאל י) וְאַמֶּת הַדְּבָר וְצָבָא גְדוֹל.

וַיְהִי רַעַב בְּאֶרֶץ מִלְּבַד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה
 בַּיָּמִי אֲבָרָהֶם. רַבִּי אֲבָהוּ פָּתַח וְאָמַר, (שיר א)
 עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדֵי נִתֵן רִיחוֹ. שְׁשָׁנֵינוּ,
 אַרְבַּע תְּקוּפוֹת וְאַרְבָּעָה זְמַנִּים מְשָׁנִים זֶה מִזֶּה
 יַעֲבְרוּ הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא. הָאֶחָד – אוֹתוֹ זְמַן
 יִשְׁגָּא הַחֲכָמָה בְּעוֹלָם וַיִּשְׁיגוּ הַשְּׂגָה מֵה שֶׁלֹּא
 הַשְּׂיגוּ בְּזֵה הָעוֹלָם. שְׁשָׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס,
 הַשְּׂגַת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא יוֹתֵר מִמֶּלֶאכֵי
 הַשָּׁרָת, שְׁכָתוֹב (ישעיה יא) כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים, הַשְּׂנֵי
 תַּתְּעַסְקוּ. (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וַיִּשְׂאֵלוּ אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אַחֲתֵי
 הִיא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲבָרָהֶם, מִשּׁוּם
 שֶׁשְׂכִּינָה הָיְתָה עִמּוֹ וְעַם אִשְׁתּוֹ, וּבְשִׁבִיל הַשְּׂכִינָה

הוא אָמַר, שְׁפָתוֹב (משלי ז) אָמַר לְחֻכְמָה אַחֲתִי אָתָּה, וְעַל כֵּן הִתְחַזַּק וְאָמַר אַחֲתִי הִיא. עוֹד, אֲבָרְהֵם וַיִּצְחַק כֶּךָ רְאוּנִי, שְׂוֹדָאֵי מְשׁוּם הַפְּסוּק שְׁפָתוֹב (שיר ה) אַחֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי, וּמְשׁוּם כֶּךָ וְדָאֵי נִרְאָה לָהֶם לֹאמַר אַחֲתִי הִיא, וְעַל כֵּן מִתְחַזְּקִים הַצְּדִיקִים בְּקַבָּ"ה.

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְגו'. אֵת רַבָּקָה אֲשֶׁתוֹ - דּוֹקָא, [וְזוֹ הַשְּׂכִינָה. כְּמוֹ שְׁעִבּוּדָה זָרָה כְּתוֹב בָּהּ וַיִּקְוֵמוּ לְצַחֵק, כֶּךָ גַּם מְצַחֵק אֵת] זוֹ שְׂכִינָה שֶׁהִיְתָה עִם רַבָּקָה. דְּבַר אַחֵר, וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂוֹדָאֵי הָיָה מְשַׁמֵּשׁ מְטָתוֹ בַּיּוֹם? שְׁהָרֵי שְׁנִינוּ, יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוּשִׁים וְלֹא מְשַׁמְשִׁים מְטָתָם בַּיּוֹם, וַיִּצְחַק שֶׁהִיָּה קְדוּשׁ הָיָה מְשַׁמֵּשׁ מְטָתוֹ בַּיּוֹם?

אַלְא וְדָאֵי שְׂאֲבִימְלֶךְ הָיָה חָכָם, וְהוּא הַסְּתַכְּל בְּאִיצְטַגְנִינוּתוֹ שֶׁהוּא חִלּוֹן. כְּתוֹב כָּאֵן בְּעַד הַחִלּוֹן, וְכְתוֹב שָׁם (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחִלּוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיַבב אִם סִיסְרָא. מֵה לְהֵלֵן בְּאִיצְטַגְנִינוּת, אֵף כָּאֵן בְּאִיצְטַגְנִינוּת. וְרָאָה שְׁלֹא הָיָה כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר יִצְחָק, אֶלָּא וְדָאֵי הוּא מְצַחֵק עִמָּה, וְהִיא אֲשֶׁתוֹ. וְאִזּוֹ וַיִּקְרָא אֶבְיִמְלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, נֶאֱדָה הָיָה לְאֶבְיִמְלֶךְ

לַעֲשׂוֹת לְיִצְחָק כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם, רַק שֶׁזֶה הוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בא רֵאָה, כְּתוּב כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבְא, מִשּׁוּם כֶּף אָמַר אַחֲתִי הִיא, כְּדִי לְהַדְבִּיק בַּשְּׂכִינָה, שְׂכַתוֹב אָמַר לְחַכְמָה אַחֲתִי אֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂבָהֶם לֹא הִיְתָה אַמוּנָה. שָׂאֵם נִמְצְאָה בָּהֶם אַמוּנָה, לֹא הָיָה צְרִיף, אֲבָל מִתּוֹךְ שְׁלֹא הִיְתָה בִּינֵיהֶם אַמוּנָה אָמַר כֶּף, וּמִשּׁוּם כֶּף אָמַר, כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה. אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים, זֶה הָאִמוּנָה.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשּׁוּם שְׁלֹא שׁוּרָה הַשְּׂכִינָה מִחוּץ לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל זֶה אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה, שֶׁזֶה לֹא מְקוֹמוֹ וְלֹא שׁוּרָה כָּאֵן. וְיִצְחָק הַחֲזִיק בּוֹ בְּאַמוּנָה, שֶׁרָאָה שְׁהֵנָה הַשְּׂכִינָה שׁוּרָה בְּתוֹךְ אֶשְׁתּוֹ.

ויצו אַבְימֶלֶךְ אֶת כָּל הָעַם לֵאמֹר הַנִּגַּע בְּאִישׁ הַזֶּה וּבְאֶשְׁתּוֹ מוֹת יוּמַת בֹּא רֵאָה כְּמָה מְאָרִיךְ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַשְׁעִים מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִם הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהָרִי מִשּׁוּם זֶה לֹא שָׁלְטוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַד לְאַחַר דּוֹרוֹת

אחרונים. יפה עשה אבימלך שעשה חסד עם
 יצחק שאמר לו (לאברהם) הנה ארצי לפניך בטוב
 בעיניך שב.

רבי יהודה אמר, חבל על הרשעים שחסדם אינו
 שלם. בא ראה, עפרון אמר בהתחלה,
 (בראשית כג) אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה
 אשר בו לך נתתיה וגו'. ואחר כך אמר, ארץ
 ארבע מאת שקל כסף וגו'. וכתוב וישקל אברהם
 לעפרון וגו', עבר לסחר. אף כאן כתוב בראשונה
 הנה ארצי לפניך וגו', ואחר כך אמר לו לך
 מעמנו כי עצמת ממנו מאד. אמר לו רבי אלעזר,
 זה החסד שעשה עמו – שלא לקח משל אבימלך
 כלום, ושלחו עם כל ממונו, ואחר כך הלך
 אחריו לכרות עמו ברית.

ואמר רבי אלעזר, יפה עשה יצחק, שהרי
 משום שידע את סוד החכמה השתדל
 ויחפר באר מים, כדי להתחזק באמונה כראוי. כן
 אברהם השתדל ויחפר באר מים [וכן יצחק].
 יעקב מצא אותה מתקנת וישב עליה, וכלם
 הלכו אחריו והשתדלו, כדי להתחזק באמונה
 השלמה כראוי.

וְכַעַת יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְקִים בּוֹ בְּסוּדוֹת שֶׁל מְצוּוֹת
הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מִתְחַזֵּק אָדָם
בְּצִיצִית, שֶׁהִיא מְצוּוֹה, וְאָדָם מִתְעַטֵּף בָּהּ. כִּךְ גַּם
בְּתַפְלִין שֶׁמְנִיחַ עַל רֵאשׁוֹ וּבְזֵרוּעוֹ, שֶׁהוּא סוּד
עֲלִיּוֹן כְּרָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא
בְּאָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בּוֹ בְּתַפְלִין וּמִתְעַטֵּף בְּצִיצִית,
וְהַכֹּל סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁלֹּא מִתְעַטֵּף בְּזֶה וְלֹא מִתְעַטֵּר
לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלִין בְּכָל יוֹם, דּוֹמֵה לוֹ שְׂאִין
שׁוֹרֵה עִמּוֹ הָאֱמוּנָה, וְסָר מִמֶּנּוּ פֶּתַח רְבוּנוֹ,
וְתַפְלָתוֹ אֵינָה תַּפְלָה כְּרָאוּי. וּמִשּׁוּם כִּךְ הָיוּ
הָאֲבוֹת מִתְחַזְקִים בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה,
מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵר הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה
שׁוֹרֵה בּוֹ.

וַיַּעֲתִק מִשֶּׁם וַיַּחֲפֹר בְּאֵר אַחֲרֵת וְגו'. רַבִּי חֲיִיא
פֶתַח וְאָמַר, (ישעיה נח) וְנַחֲךָ ה' תָּמִיד
וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשֶׁךָ וְעֲצַמְתֶּיךָ יַחֲלִין וְגו'.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבְּאֵר. אָבֵל בְּפֶסוּק הַזֶּה
בּוֹ הַחֲזִיקוּ בְּעֲלֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם לְעוֹלָם
הַבָּא. וְנַחֲךָ ה' תָּמִיד – בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
וְנַחֲךָ ה', כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וְנַחֲךָ ה', לָמָּה תָּמִיד? אֵלֶּא
זֶה הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים שֶׁהוּא הַתְּחִזֵּק תַּחַת

זרועו של יצחק, וזהו החלק לעולם הבא. מנין לנו? מדוד, שכתוב (תהלים כג) ינחני במעגלי צדק למען שמו.

והשביע בצחצחות נפשך – זו האספקלריה המאירה שכל הנשמות נהנות להסתכל ולהתענג בתוכה. ועצמתיך יחליץ – הפסוק הזה אין ראשו סופו. אם נשמתו של הצדיק [עולה למעלה, נ"א נהנית באור של מעלה], מה זה ועצמתיך יחליץ? אלא הנה פרושה, זו תחית המתים. שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות את המתים ולתקן את עצמות האדם שיהיו כבראשונה בגוף שלם, והנשמה מוסיפה אור בתוך האספקלריה המאירה שתאיר עם הגוף לברית שלם כראוי.

ומשום כך כתוב והיית כגן רוה. מה זה כגן רוה? שלא פוסקים מימיו העליונים לעולם ולעולמי עולמים. והגן [והגוף] הזה נשקה ממנו ומתרוה ממנו תמיד. וכמוצא מים – זה הנהר ההוא ששופע ויוצא מעדן, ולא פוסקים מימיו לעולמים.

בא ראה, באר של מים נובעים זהו סוד עליון בתוך סוד האמונה. באר שיש בה מוצא

מִים, וְהִיא בְּאֵר שְׁמֵת־מְלֵאת מְמוּצָא הַמַּיִם
הַהוּא, וְהֵם שְׁתֵּי דְרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, זָכָר וּנְקֵבָה
יַחַד כְּרֵאוּי.

וּבֵא וְרָאָה, אוֹתוֹ מוּצָא מִים וְאוֹתָהּ בְּאֵר הֵם
אֶחָד, וְהֵכֵל נִקְרָא בְּאֵר, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הַמְּקוֹר
שְׁמֵכְנִיס וְלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְהַבְּאֵר מֵתֻמְלֵאת.
וּמִי שֶׁמְסַתְּכֵל בְּבְאֵר הַזֶּה, מְסַתְּכֵל בְּסוּד הָעֲלִיּוֹן
שֶׁל הָאָמוּנָה. וְזֶהוּ סִימָן הָאָבוֹת – שֶׁמְשַׁתְּדְּלִים
לְחַפֵּר בְּאֵר מַיִם בְּתוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן, וְאֵין לְהַפְרִיד
בֵּין הַמְּקוֹר וְהַבְּאֵר, וְהֵכֵל אֶחָד.

וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רַחֲבוֹת – רִמּוּז שְׁעֵתִידִים בְּנֵיו לְעַבֵּד
וּלְתַקֵּן אֶת הַבְּאֵר הַזֶּה כְּרֵאוּי בְּסוּד
הַקְּרִבְנוֹת וְהָעוֹלוֹת. כְּמוֹ כֵן, (בראשית ב) וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן
עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. אֵלּוּ הַקְּרִבְנוֹת וְהָעוֹלוֹת.
וּמִשּׁוּם זֶה יִתְפַּשְׁטוּ מַעֲיִנוֹתָיו לְכָל הַצְּדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וַיִּפּוּצוּ מַעֲיִנְתֶּיךָ חוּצָה בְּרַחוּבֹת
פְּלִגֵי מַיִם, וּמִשּׁוּם כֵּן וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רַחֲבוֹת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שם א) חֲכָמוֹת בְּחוּץ
תְּרַנְּנָה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
סוּד עֲלִיּוֹן. מַה זֶה חֲכָמוֹת? אֵלּוּ הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה וְהַחֲכָמָה הַקְּטַנָּה שֶׁנִּכְלָלָת בְּעֲלִיּוֹנָה
וְשׁוֹרָה בָּהּ.

בַּחוּץ תִּרְנָה – בֵּא רְאָה, הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא סְתוּמָה שֶׁל כָּל הַסְּתוּמִים, וְלֹא נֹדַעַת וְאִינָה בְּגִלּוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) לֹא יָדַע אָנוּשׁ עָרְכָהּ וְגו'. כְּשֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְהֵאִיר, מְאִירָה בְּסוּד הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא מִמֶּנָּה, כְּפִי שֶׁשָּׂנִינוּ, הָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בִּי"ד, וְהַחֲכָמָה הַזֹּאת נִכְסִית שֵׁם, וְהֵם אֶחָד בְּזִמְנָן שֶׁמִּתְיַצֵּב [שֶׁמִּתְעַטֵּר נ"א שֶׁנַּעֲשָׂה] הַכֹּל בְּסוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. אִזּוֹ הִיא הַשְּׂמֵחָה לְהִיּוֹת מְאִירָה, וְהַכֹּל בְּחֻשָּׁאִי, שֶׁלֹּא נִשְׁמַע בַּחוּץ לְעוֹלָמִים.

עוֹד רוּצָה לְהִתְפַּשֵּׁט, וְיוֹצְאִים מִן הַמְּקוֹם הַזֶּה אִשׁ וּמִים וְרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְנַעֲשִׂים קוֹל אֶחָד שֶׁיוֹצֵא בַּחוּץ וְנִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר. אִזּוֹ מִשָּׁם וְלֵהֲלֵךְ זֶהוּ חוּץ. הֵרִי בְּפָנָיִם הוּא בְּחֻשָּׁאִי, שֶׁלֹּא נִשְׁמַע לְעוֹלָמִים. עֲכָשׁוּ שֶׁנִּשְׁמַע הַסּוּד נִקְרָא בַּחוּץ. מִכָּאן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְקִין אֶת מַעֲשָׂהוֹ וּלְבַקֵּשׁ.

בְּרַחְבוּת – מִי הִרְחִיבוּת? זֶה הִרְקִיעַ הַהוּא שָׁבוּ מְאִירִים כָּל הַכּוֹכָבִים, וְהוּא הַמַּעֲיָן שֶׁאֵין מִימּוֹ פּוֹסְקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַנִּהְרָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְהוּא רְחִיבוּת, וְשֵׁם תַּתָּן קוּלָהּ, עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

וּמִשׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, (משלי כד) הֵכֵן בַּחוּץ
 מִלְּאֲכֹתְךָ וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לְךָ וְגו'. הֵכֵן
 בַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁפֹתוֹב בַּחוּץ תִּרְנָה, שְׁהֲרִי
 מִכָּאֵן עוֹמֵד הַמַּעֲשֶׂה לְהִתְתַּקֵּן וְדָבָר לְשִׂאלָה,
 שְׁפֹתוֹב (דברים ד) כִּי שִׂאל נָא לְיָמִים רֵאשֵׁנִים וְגו',
 וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קַצֵּה הַשָּׁמַיִם.

וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לְךָ - זוֹ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'.
 וְאַחַר שִׁידַע הָאָדָם אֶת סוֹד הַחֲכָמָה
 וַיִּתְקִין אֶת עֲצָמוֹ בָּהּ, מַה כְּתוּב אַחַר כֵּךְ? וּבְנִיתָ
 בֵּיתְךָ. זוֹ הַנִּשְׁמָה שֶׁל אָדָם בְּגוֹפוֹ, שִׁיתְתִּקֵּן
 וַיַּעֲשֶׂה אִישׁ שָׁלֵם. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁחָפַר יִצְחָק וַעֲשֶׂה
 בְּאֵר בְּשָׁלוֹם, לְאוֹתוֹ הַשָּׁלוֹם [שִׁיְהִיָּה שָׁלֵם] קָרָא
 רְחוּבוֹת, וְהַכֹּל כְּרָאוּי. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
 שִׁמְעֵשִׂיהֶם לְקַבֵּ"ה לְקִיָּם אֶת הָעוֹלָם, שְׁפֹתוֹב כִּי
 יִשְׂרִים יִשְׁכְּנוּ אֶרֶץ, יִשְׁכִּינוּ אֶרֶץ, וְהֲרִי פִּרְשׁוּהָ.

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב
 (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
 קָרָא לַיְלָה. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל
 בֵּא רְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּלֵם הֵם
 דְּבָרֵי אֱמֶת, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֲלִיוֹן. וְכֹל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
 כָּלֵם דְּבָרֵי אֱמוּנָה וְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים כְּרָאוּי.

ובא ויראה, לא זכה יצחק כמו אברהם, שלא סמו עיניו ולא כהו. אבל כאן הוא סוד עליון, סוד האמונה, כמו שנתבאר, שכתוב ויקרא אלהים לאור יום. זה אברהם, שהוא אור היום, ואורו הולך ומאיר ומתחזק בתקון היום.

ומשום כך מה כתוב? ואברהם זקן בא בימים, באותם האורות שמאירים. והוא זקן, [ומאיר. אז הולך ומאיר] כמו שנאמר (משלי ד) הולך ואור עד נכון היום, ומשום כך ויקרא אלהים לאור יום. ולחשך קרא לילה – זה יצחק, שהוא חשך, והוא הולך לקבל לתוכו את הלילה. ומשום כך, כשהוא זקן מה כתוב? ויהי פי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת. כך זה ודאי, שרצה להחשך ולהדבק [בחשך] בדרגתו כראוי.

בא רבי אלעזר בנו ונשק ידיו. אמר לו, יפה. אברהם מאיר מצד של דרגתו, יצחק נחשך מהצד של דרגתו, ויעקב למה, שכתוב ועיני ישראל כבדו מזקן? אמר לו, כך זה ודאי, כתוב כבדו ולא כהו. כתוב מזקן ולא מזקנו. אלא מזקן – מזקן של יצחק, מאותו צד כבדו. לא יוכל לראות להסתכל כראוי, אבל לא כהו. אבל

יִצְחָק כָּהֵן וְדָאֵי מְכַל וְכָל, וְנַעֲשֶׂה חֶשֶׁךְ, שְׁהָרִי
אֲז נֶאֱחָז בּוֹ הַלַּיְלָה, וְהִתְקַיֵּם וְלַחֶשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה.

וַיִּקְרָא אֶת עֵשׂוֹ בְּנֵוֹ הַגָּדֹל. שְׁנַכְלָל מִצְדּוֹ שֶׁל
הַדִּין הַקָּשֶׁה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זְקַנְתִּי לֹא

יִדְעֵתִי יוֹם מוֹתִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (תהלים
פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּךָ וְגו'. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ
שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּקַב"ה וְשֵׁם בּוֹ אֶת תְּקוּפוֹ.

יְכוֹל כַּחֲנֻנְיָה מִישָׂאל וְעֲזַרְיָה שֶׁהִתְחַזְּקוּ וְאָמְרוּ,
(דניאל ג) הֵן אֲתָנוּ אֶלְהֵינוּ שְׂאֲנוּ עוֹבְדִים

יְכוֹל לְהַצִּילֵנוּ מִתּוֹךְ כַּבֶּשֶׂן הָאִשׁ הַיּוֹקְדֶת, וּמִיָּדָךְ
הַמֶּלֶךְ יִצִּיל.

בֵּא רָאָה, שָׂאֵם לֹא יִצִּיל וְלֹא יַעֲמֵד עֲלֵיהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שְׂשֵׁמוֹ שֶׁל

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִתְקַדֵּשׁ בְּעֵינֵי הַכֹּל, כְּמוֹ
שְׂאֲמְרוּ. אֲלֵא כִּיּוֹן שְׂיִדְעוּ שֶׁלֹּא אָמְרוּ כְּרֹאוּי,

חֲזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יִדְוַע לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.
בֵּין יִצִּיל בֵּין לֹא יִצִּיל, יִדְוַע לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.

וְשִׁנְיָנוּ שְׂיִחְזַקְאֵל הוֹדִיעַ לָהֶם דְּבָר, וְשָׁמְעוּ וְקִבְּלוּ
מִמֶּנּוּ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עֵמֵד עֲלֵיהֶם, כְּדִי

שְׂיִקְבְּלוּ שְׂכָר, וְאֲז חֲזְרוּ וְאָמְרוּ, וְהֵן לֹא יִדְוַע
לְהִיּוֹת לָךְ הַמֶּלֶךְ וְגו'.

אָפֵא לא יתחזק אדם שיאמר, הקדוש ברוך הוא יצילני, או יעשה לי כף וכף. אבל ישים את כחו בקב"ה שיסיע לו, כשהוא משתדל באותם המצוות של התורה וללכת בדרך אמת. שפיון שאדם בא להטהר, ודאי מסייעים לו. ובזה יתחזק בקב"ה שהוא יסיע לו, ויתחזק בו, שלא ישים את כחו בטחונו באחר.

ומשום כך, עוז לו בך מסלות בלבבם. שיעשה לבו כראוי בלי הרהור אחר, אלא כמסלה הזו שהיא מתישבת לעבר בכל מקום שצריך, כך גם.

דבר אחר אשרי אדם עוז לו בך - עז כמו שנאמר (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. משום שצריך לאדם להתעסק בתורה לשמו של הקדוש ברוך הוא. שכל מי שמתעסק בתורה ואינו משתדל לשמה, טוב לו שלא נברא. מסלות בלבבם, מה זה מסלות בלבבם? כמו שנאמר (שם סח) סלו לרכב בערבות ביה שמו. זו התורה היא שהיא השתדל בה להרים את הקדוש ברוך הוא ולעשותו חטיבה בעולם.

בא ראה, כל מעשיו של יעקב היו לשמו של הקדוש ברוך הוא, ומשום כך הקדוש ברוך

הוא הָיָה עִמּוֹ תָּמִיד, שְׁלֹא זָזָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה.
שְׁהָרִי בְּשַׁעַה שְׁקָרָא לוֹ יִצְחָק אֶת עֵשׂוּ בְּנוֹ, יַעֲקֹב
לֹא הָיָה שָׁם, וְהַשְּׂכִינָה הוֹדִיעָה לְרַבְקָה, וְרַבְקָה
הוֹדִיעָה לְיַעֲקֹב.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בֵּא רְאָה, אִם חָס וְחָלִילָה בְּאוֹתוֹ
זְמַן הָיָה מִתְבָּרֵךְ עֵשׂוּ, לֹא הָיָה שׁוֹלֵט יַעֲקֹב
לְעוֹלָמִים. אֲלֹא מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֶה הָיָה,
וְהַכֹּל בָּא בְּמִקּוֹמוֹ כְּרֹאֵי. בֵּא רְאָה, כְּתוּב וְרַבְקָה
אֶהְבֵּת אֶת יַעֲקֹב, וְזֶה נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ שְׁלַחָה
בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב, הִנֵּה שְׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל
עֵשׂוּ אַחִיךָ לֵאמֹר.

וַעֲתָה בְּנֵי שְׁמַע בְּקִלִּי וְגו'. בְּזְמַן הַהוּא עָרַב
פֶּסַח הָיָה, וְצָרִיךְ הַיִּצָּר הָרַע לְהִתְבַּעַר
וּלְשַׁלֵּט הַלְּבָנָה, סוּד הָאָמוּנָה, וְלִכְן עָשְׂתָה
שְׁנֵי תַבְשִׁילִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאֵן רָמַז שְׁעֵתִידִים בְּנֵי יַעֲקֹב
לְהַקְרִיב שְׁנֵי שְׁעִירִים, אֶחָד לַה' וְאֶחָד
לְעִזָּאזֵל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. מִשּׁוֹם כֶּךָ הַקְרִיבָה שְׁנֵי
גְדֵי עִזִּים – אֶחָד בְּשִׁבִיל הַדְּרָגָה שְׁלֹמַעְלָה, וְאֶחָד
כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת דְּרָגָתוֹ שֶׁל עֵשׂוּ שְׁלֹא יִשְׁלֹט עַל
יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן שְׁנֵי גְדֵי עִזִּים, וּמִשְׁנֵיהֶם טַעַם
יִצְחָק וְאָכַל.

וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתֵּה. וַיָּבֵא לוֹ יַיִן, רָמַז רָמַז –
 מִמָּקוֹם רְחוֹק קָרַב אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם
 [שֶׁל עֵשׂוֹן]. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רָמַז מֵהַיַּיִן הֵהוּא
 שְׁכַל הַשְּׂמֵחָה נִמְצְאָת בּוֹ כִּדִּי לְשִׂמְחָה אֶת יִצְחָק,
 שְׂצָרִיךְ שְׂמֵחָה, כְּשֶׁרוֹצִים שְׂמֵחָה לְשִׂמְחָה אֶת צַד
 [הַלְלוּיִם] שְׁלוֹ, וְעַל כֵּן וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתֵּה.

וְהִתְקַח רַבְּקָה אֶת בְּגָדֵי עֵשׂוֹ וְגו'. אֵלוֹ הַלְבוּשִׁים
 שֶׁהָרוּיַח עֵשׂוֹ מִנְמָרוֹד, וְאֵלֶּה לְבוּשֵׁי
 כְבוֹד, שֶׁהָיוּ מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּבָאוּ לְיַדֵּי נְמָרוֹד,
 וּבָהֶם הָיָה צַד צִידָה נְמָרוֹד, שְׂכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ט) הוּא
 הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנָיו ה' וְגו'. וְעֵשׂוֹ יָצָא לְשָׂדֵה
 וּנְלַחֵם בְּקָרֵב עִם נְמָרוֹד וְהָרַג אוֹתוֹ, וְלָקַח מִמֶּנּוּ
 אֶת הַלְבוּשִׁים הַלְלוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיָּבֵא עֵשׂוֹ מִן
 הַשְּׂדֵה וְהוּא עֵיפֵי. וּבְאֵרוֹהָ, כְּתוּב כָּאֵן וְהוּא עֵיפֵי,
 וְכְתוּב שֵׁם (יִרְמִיָּה ד) כִּי עֵיפָה נִפְשֵׁי לְהָרְגִים.

וְעֵשׂוֹ הָיָה מַעֲלָה אֶת אוֹתָם הַלְבוּשִׁים לְרַבְּקָה,
 וּבָהֶם הָיָה יוֹצֵא וְצַד צִיד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא
 לָקַח אוֹתָם, וְיָצָא לְשָׂדֵה וְהִתְעַכֵּב שָׁם. וּכְשֶׁעֵשׂוֹ
 הָיָה לוֹבֵשׁ אוֹתָם, לֹא הָיוּ מַעֲלִים רִיחוֹת כָּלֵל.
 כִּיּוֹן שֶׁיַּעֲקֹב לָבַשׁ אוֹתָם, אֲזַי שָׁבָה הָאֲבֹדָה
 לְמִקוּמָהּ וְהָעֵלוּ רִיחוֹת, מִשׁוּם שֶׁיִּפְּיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

הָיָה יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוֹם כֵּן חָזְרוּ בַּשָּׁעָה הַהִיא
לְמָקוֹמָם וְהֶעֱלוּ רִיחוֹת.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב [הָיָה] שֶׁהוּא יָפְיוֹ
שֶׁל אָדָם אֵיךְ אֲפָשָׁר? וְהָרִי שְׁנִינוּ, תַּפּוּחַ
עֵקֶבוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִכֶּהָ גִלְגַּל חֲמָה, וְאָם
תֹּאמַר שֶׁכֵּן הָיָה יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי
שֶׁכֵּן הָיָה. בְּרֵאשׁוֹנָה טָרַם חָטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן,
לֹא הָיוּ יְכוּלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בְּיָפְיוֹ. כִּיּוֹן
שֶׁחָטָא, הִשְׁתַּנָּה יָפְיוֹ וְרוֹמוֹ הִנָּמַד, וְנִעְשָׂה בֵּין
מֵאָה אַמּוֹת.

וְבֵא וְרֵאָה, יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן הוּא סוּד,
שֶׁהָאֻמוֹנָה הָעֲלִיּוֹנָה תִּלְוֶיָהּ בִּיפֵי הַהוּא,
וּמִשּׁוֹם כֵּן (תהלים ז) וַיְהִי נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ,
וְכָתוּב (שם כז) לְחַזּוֹת בְּנֶעֱם ה'. וְזֶהוּ וְדַאי יָפְיוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב, וְהַכֹּל הוּא סוּד עָלֵינוּ.

וַיִּרְחַ אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בֵּא רֵאָה, וַיִּרְחַ אֶת
רִיחַ הַבְּגָדִים לֹא כָתוּב, אֶלָּא רִיחַ בְּגָדָיו,
כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קד) עֵטָה אֹר כֶּשֶׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם
כִּירִיעָה. דְּבָר אַחַר [זֶה הוּא] וַיִּרְחַ אֶת רִיחַ בְּגָדָיו
וַיְבָרְכֵהוּ – שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהִלְבִּישׁ אוֹתָם יַעֲקֹב, הֶעֱלוּ
רִיחוֹת בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה. וְעַד שֶׁלֹּא הָרִיחַ [שֶׁהָרִיחַ]

אֶת רִיחַ לְבוּשׁוֹ לֹא בִרְךָ אוֹתוֹ, שְׁהָרִי אֶז [לֹא] יָדַע
שֶׁהוּא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ. שְׁאִם לֹא רָאוּי לְהִתְבָּרֵךְ, לֹא
הָיוּ עוֹלָיִם כָּל הַרְיחוֹת הַקְּדוּשִׁים הַלָּלוּ עִמּוֹ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וַיִּרְחַ אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ.

וַיֹּאמֶר רָאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'.
וַיֹּאמֶר – דְּבַר נִסְתָּר הוּא. יֵשׁ אוֹמְרִים
שְׁהִיְתָה הַשְּׂכִינָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁיִצְחָק הִיָּה. כְּרִיחַ
שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה' – מִי הַשְּׁדָה? זֶה שְׁדָה
הַתְּפוּחִים, הַשְּׁדָה שְׁהָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים [חוֹמְדִים]
סוֹמְכִים אוֹתוֹ וּמִתְקַנִּים אוֹתוֹ.

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מַטְל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
וְרַב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל [פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר] בֹּא
רָאֵה, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בְּצִרְתָּהּ לִי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי. כִּמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל כְּדִי לְהִתְקִין אֶת
דִּרְגָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב' ח)
וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְהַשִּׁירָה הַזֹּאת אָמַר [לוֹ] כְּשֶׁרָאָה
הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה לִיעֶקֶב [שֶׁל יַעֲקֹב].

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר הַשִּׁירָה הַזֹּאת [שְׁהָרִי]
בְּשַׁעָה שְׁאָמַר לוֹ אָבִיו גִּשָּׂה נָא וְאִמְשֶׁךָ בְּנֵי

הַאֲתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא. אִזּוּ [מִשׁוּם] שְׁהִיָּה
 [הִיָּה] יַעֲקֹב בְּצָרָה גְדוֹלָה, שְׁפָחַד שְׁאֲבִיו יִכִּיר
 אוֹתוֹ וַיִּוָּדַע לְפָנָיו. מַה כָּתוּב? וְלֹא הִכִּירוּ כִּי הָיוּ
 יָדָיו כִּיָּדֵי עֲשׂוֹ אָחִיו שְׁעֵרֶת וַיִּבְרַכְהוּ. אִזּוּ אָמַר, אֶל
 ה' בְּצָרְתָה לִי קִרְאתִי וַיַּעֲנֵנִי.

ה' הִצִּילָה נַפְשֵׁי מִשְׁפַּת שְׁקָר מִלְשׁוֹן רַמְיָה. זוֹהִי
 הַדְרָגָה שְׁעֲשׂוֹ שְׂרׁוּי בָּהּ, שְׁהִיא שְׁפַת הַשְׁקָר
 [מַה הוּא]. שְׁפַת שְׁקָר, בְּשַׁעָה שְׁהִבִּיא אוֹתוֹ
 הִנָּחַשׁ קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם, וּבִהֲתַחֲכָמוֹת
 וּבְעַקְמִימוֹת הִבִּיא קָלְלוֹת, שְׁהֲתַקְלַל הָעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר יִצְחָק לַעֲשׂוֹ, וַיֵּצֵא הַשְּׂדֵה
 וַיְצוּדָה לִי צִידָה, בְּה"א, וּבְאֲרוּהָ, וַיֵּצֵא עֲשׂוֹ
 כְּדֵי שְׁיִתְבַּרֵךְ מִיִּצְחָק, שְׁאָמַר לוֹ וַאֲבָרְכְּכָה לְפָנָי
 ה'. שְׁאֵלוֹ אָמַר וַאֲבָרְכְּכָה וְלֹא יוֹתֵר – יָפָה. כִּיּוֹן
 שְׁאָמַר לְפָנָי ה', בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעָה הַזְּדֻעָזַע כְּפִסָּא
 כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַרְהָ, וּמַה שְׁיֵצֵא
 נָחַשׁ מֵאוֹתָן הַקָּלְלוֹת וַיִּשְׁאַר יַעֲקֹב.

בְּשַׁעָה הַהִיא הַזְּדֻמָּן מִיכָאֵל, וּבֵא לְפָנָי יַעֲקֹב
 וְהִשְׁכִּינָה עִמּוֹ. וַיִּדַּע יִצְחָק, וַרְאָה אֶת
 גֵּן עֵדֶן עִם יַעֲקֹב וּבִרְכוּ לְפָנָיו. וּכְשֶׁנִּכְנַס עֲשׂוֹ,
 נִכְנַס עִמּוֹ גֵּיהֶנֶם, וְעַל כֵּן וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה

גְּדֹלָה עַד מָאד, שְׁחָשַׁב שְׁעָשׂוּ לֹא הָיָה בְּצַד
הַהוּא. פָּתַח וְאָמַר, וְאֶבְרַכְהוּ גַם בְּרוּךְ יְהִיָּה.

סדר הלימוד ליום יז חשון [יום 47 בשנה]

מִשׁוּם כִּף הַזְדַּמֵּן יַעֲקֹב בְּחֻכְמָה וּבְעִקְמוּמֵינִים
שֶׁהֵבִיא בְּרָכוֹת עַל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ
אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנִנְטְלוּ מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׁפֵת
שֶׁקֶר. שֶׁכְּמָה שֶׁקֶר אָמַר, וְכְמָה דִּבְרֵי שֶׁקֶר עָשָׂה
כְּדֵי לְהַטְעוֹת וּלְהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. מִשׁוּם
כִּף בָּא יַעֲקֹב בְּחֻכְמָה וְהַטְעָה אֶת אָבִיו, כְּדֵי
לְהֵבִיא בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם וְלִטֹּל מִמֶּנּוּ מַה שֶׁמִּנְעַ
מִן הָעוֹלָם. וּמִדָּה כִּנְגֻד מִדָּה הֵיטָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב
(תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קְלָלָה וַתְּבוֹאֶהוּ וְלֹא חָפֵץ
בְּבִרְכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עָלְיוֹ כָּתוּב (בראשית ג) אָרוּר
אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְנִשְׁאָר בּוֹ
לְדוּרֵי דוּרוֹת, וּבָא יַעֲקֹב וְנִטֹּל מִמֶּנּוּ הַבְּרָכוֹת.

וּמִיָּמִיו שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן נֹעַד יַעֲקֹב לִטֹּל
מִהַנְּחָשׁ הַהוּא אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ,
וְהוּא נִשְׁאָר עִם קְלָלוֹת וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם. וְדוּד אָמַר
בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יִּסְיֵךְ לָךְ
לְשׁוֹן רְמִיָּה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מַה אֶכְפֵּת לְאוֹתוֹ

הנחש הרע שהביא קללות על העולם, כמו שאמרנו, נחש נושך וממית, ואין לו ממנו הנאה. לַשׁוֹן רַמְיָה - שְׂרָמָה אֶת אָדָם וְאַשְׁתּוֹ וְהִבִּיא רַע עָלָיו וְעַל הָעוֹלָם. אַחַר כֵּן בָּא יַעֲקֹב וְנָטַל מִשְׁלוֹ אֶת כָּל אוֹתָם הַבְּרָכוֹת. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים - זֶה עָשׂוֹ שֶׁשָּׁמַר שְׁנָאָה [שֶׁהַפְּחִיד] לַיַּעֲקֹב עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּשְׁטַם עָשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וְגו'. [בֹּא רֵאָה].

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ - הִנֵּה מְלַמְעֵלָה וּמִמַּטָּה בַּחֲבוּר אֶחָד. וְרַב דָּגָן וְתִירֵשׁ - הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ, אָבֵל כְּפָתוּב וְלֹא רֵאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֶם. בֹּא רֵאָה, נַעַר הָיִיתִי וְגו', וּבְאֵרוּהָ - הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכו'. וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר וְרַב דָּגָן וְתִירֵשׁ.

יַעֲבֹדוּהָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים - בְּזִמְן שֶׁשָּׁלַט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם, שְׁכָתוּב וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ וְגו' מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ וְגו'. וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים - בְּזִמְן שֶׁיָּבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ כָּל מְלָכִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל בְּזִמְן שֶׁיָּבֵא הַמֶּלֶךְ

הַמְּשִׁיחַ, כְּפָתוּב (תהלים עב) וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ כָּל מַלְכִים
כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ.

הַהוּה גְבִיר לְאַחִיךָ. הַהוּה, וְלֹא אָמַר הָיָה אוֹ תִהְיֶה.
אֲלֹא זֶה סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת
הִלְלוּ הֵן סוּדוֹת הָאֱמוּנָה. ה' לְמַעַלָּה, וְאִ"ו
בְּאֲמֻצָּע, ה' אַחַר כָּף. וּמִשׁוּם כָּף אָמַר הַהוּה גְבִיר
לְאַחִיךָ, לְשֵׁלֵט עֲלֵיהֶם וְלִרְדוֹת אוֹתָם בְּזִמְן שְׁבֹא
דְּוֹד הַמֶּלֶךְ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל הוּא בְּזִמְן שְׁיִבֹא
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהָרִי מִשׁוּם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל
דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, אִזּוּ וּפְרָקֶת עָלוּ מֵעַל צְוֹאֲרָךְ.

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל הַבְּרָכוֹת
הִלְלוּ מִצַּד שֶׁל חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיוּ וּמִשְׁלוֹ
הוּא נָטַל. וְהַבְּרָכוֹת הָאֵלוּ הָיָה רוֹצֵה יִצְחָק לְבָרֶךְ
עַת עֲשׂוֹ, וּמִשׁוּם כָּף עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְגַרְם לִיעֲקֹב לְטַל מִשְׁלוֹ.

בא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׁאוֹתוֹ הִנָּחַשׁ הִבִּיא קָלְלוֹת עַל
הָעוֹלָם וְהָאָדָמָה הַתְּקַלְלָה - מֵה כְּתוּב?
(בראשית ג) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְגו',
אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבּוּרְךָ וְגו'. שְׁלֹא תִהְיֶה עוֹשֶׂה
פְּרוֹת וְגִדּוּלִים כְּרֵאוּי. כְּנֶגֶד זֶה וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ.
בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה - כְּנֶגֶד זֶה מִטַּל הַשָּׁמַיִם. וְקוּץ

וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ - כְּנִגְדַּי זֶה וְרַב דְּגָן וְתִירֵשׁ.
 בַּזְעַת אַפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם - כְּנִגְדַּי זֶה יַעֲבֹדוךָ עַמִּים
 וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֻמִּים, שֶׁהֵם יַעֲבֹדוּ אֶת הָאָרֶץ
 וַיַּעֲבֹדוּ בַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) וּבְנֵי נֶכֶר
 אֶפְרִיכֶם וְכַרְמִיכֶם. וְהַכֹּל נֶטַל יַעֲקֹב זֶה כְּנִגְדַּי זֶה,
 וּמִשְׁלוֹ נֶטַל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָרַם לַיַּעֲקֹב
 שִׁיטַל אֶת הַבְּרֻכּוֹת הַלְלוּ לְהַדְבִּיק בְּמִקוּמוֹ וְחֻלְקוֹ,
 וַעֲשׂוּ שִׁידְבִּיק בְּמִקוּמוֹ וְחֻלְקוֹ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וְהִנֵּה רָאִינוּ שֶׁמִּשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
 וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, אוֹתָן בְּרֻכּוֹת נֶטַל עֲשׂוּ
 אַחֵר כֶּף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה
 מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא זֶה כְּזֶה וְלֹא זֶה כְּזֶה, כְּמָה
 נִפְרְדוֹת הַדְּרָגוֹת. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב וַיִּתֵּן לָךְ
 הָאֱלֹהִים - וּבְזֶה כָּתוּב יִהְיֶה. בְּיַעֲקֹב כָּתוּב מִטַּל
 הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ - בְּעֲשׂוֹ כָּתוּב מִשְׁמַנֵּי
 הָאָרֶץ וּטַל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִנֵּה זֶה אֵינוֹ כְּזֶה.

וְהַדְּרָגוֹת נִפְרְדוֹת כְּמָה וְכְמָה, מִשּׁוֹם שֶׁבְּזֶה שֶׁל
 יַעֲקֹב כָּתוּב בּוֹ, וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים
 מִטַּל הַשָּׁמַיִם - זֶה הַטַּל הָעֲלִיּוֹן שֶׁשׁוֹפֵעַ מֵעֲתִיק
 הַיָּמִים, שֶׁנִּקְרָא טַל הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם שֶׁל מֵעֵלָה,

הטל ששופע בדרגת השמים, ומשם לשדה
 התפוחים הקדושים. ומשמני הארץ - [זו הארץ
 שלמעלה, ארץ החיים. בעשו כתוב ומשמני
 הארץ, ביעקב משמני הארץ זו ארץ החיים
 שלמעלה, ויורש אותה בארץ שלמעלה ובשמים
 של מעלה, ובעשו בארץ של כאן למטה,
 ובשמים של כאן למטה. יעקב למעלה למעלה,
 ועשו למטה למטה.

עוד, יעקב למעלה ולמטה, ועשו למטה. ואף
 על גב שכתוב והיה כאשר תריד ופרקת
 עלו מעל צוארך - מזה של כאן למטה, אבל
 למעלה לא כלום, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה'
 עמו יעקב חבל נחלתו. בא ראה, בשעה
 שהתחילו לטל את ברכותיהם יעקב ועשו, יעקב
 נטל חלקו שלמעלה, ועשו נטל חלקו שלמטה.

רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי
 אלעזר, כלום שמעת מאביך למה לא
 התקימו הברכות שברך יצחק את יעקב, ואותן
 הברכות שברך יצחק את עשו כלם התקימו?

אמר לו, כל אותם הברכות מתקימות, וברכות
 אחרות שברך הקדוש ברוך הוא את

יַעֲקֹב. אֲבָל מִיַּד יַעֲקֹב נָטַל לְמַעַלָּה, וְעָשׂוּ נָטַל לְמַטָּה. אַחַר כֵּן כְּשֵׁיִקוּם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, יִטַּל יַעֲקֹב לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וַיֵּאבֵד עָשׂוּ מִן הַכֹּל, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה וְזַכְרוֹן בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עובדיה

א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עָשׂוּ לְקֵשׁ וְגו'. כְּדֵי שֶׁיֵּאבֵד עָשׂוּ מִן הַכֹּל, וַיַּעֲקֹב יִירֶשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וּבְזִמְן הַזֶּה כְּתוּב, (שם) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַע עָשׂוּ וְהִיתָה לֵה' הַמְּלוּכָה.

אוֹתָהּ מְלָכוֹת עָשׂוּ שֶׁנֶּטַל בְּעוֹלָם הַזֶּה, נָתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [תְּהִיָּה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] לְבָדוֹ. וְכִי עֲכָשׁוּ אֵינָה מְלָכוֹת מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָּא אֵף עַל גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, הִנֵּה נָתַן לְשָׂרֵי הָעַמִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בוֹ, וּבְזִמְן הַהוּא יִטַּל מִכֻּלָּם אֶת הַמְּלָכוֹת וְכֻלָּה תְּהִיָּה שְׁלוֹ, שֶׁכְּתוּב וְהִיתָה לֵה' הַמְּלוּכָה, לוֹ לְבָדוֹ, שֶׁכְּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וַיְהִי אֵךְ יֵצֵא יֵצֵא יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, אֵךְ יֵצֵא יֵצֵא – שְׁתֵּי הַיְצִיאוֹת הַלְלוּ לָמָּה? אֵלָּא אַחַת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וְאַחַת שֶׁל יַעֲקֹב. שֶׁהִנֵּה

כְּשֶׁנִּכְנַס יַעֲקֹב, הַשְּׂכִינָה נִכְנָסָה עִמּוֹ וְהִתְבָּרַךְ לִפְנֵי
הַשְּׂכִינָה. שְׂיִצְחָק הָיָה אוֹמֵר אֶת הַבְּרָכוֹת,
וְהַשְּׂכִינָה מוֹדָה לָהֶם עֲלֵיהֶם. וּכְשִׁיצָא יַעֲקֹב,
הַשְּׂכִינָה יִצָּאָה עִמּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אֶךְ יִצָּא יִצָּא
יַעֲקֹב. שְׁתֵּי יִצְיָאוֹת יַחַד.

וַיַּעֲשׂוּ אָחִיו בָּא מְצִידוֹ. לֹא כָתוּב מִן הַצִּיד, אֲלָא
מְצִידוֹ, שֶׁהוּא הַצִּידָה שְׁלוֹ, שֶׁלֹּא הִיְתָה בּוֹ
בְּרָכָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹנַחַת וְאוֹמְרָת, (משלי כג) אֵל
תִּלְחֶם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי.

וַיַּעֲשׂוּ גַם הוּא מְטַעֲמִים וְגו'. יְקוּם אָבִי – דְּבוּרוֹ
הָיָה בְּעִזּוֹת, בְּתַקִּיפוֹת הָרוּחַ, דְּבַר שְׂאִין
בּוֹ טַעַם, יְקוּם אָבִי. בֵּא רְאֵה מָה בֵּין יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ.
יַעֲקֹב אָמַר בְּבוֹשָׁה שֶׁל אָבִיו, בְּעִנְוָה. מָה כָּתוּב?
וַיָּבֵא אֶל אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. מָה בֵּין זֶה לָזֶה? אֲלָא
שֶׁלֹּא רָצָה לְזַעֲזַע אוֹתוֹ, דְּבַר בְּלִשׁוֹן תַּחְנוּנִים:
קוּם נָא שְׁבָה וְאֶכְלֶה מְצִידִי. וַעֲשׂוֹ אָמַר: יְקוּם
אָבִי, כְּמִי שֶׁלֹּא דְבַר עִמּוֹ.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּכְנַס עֲשׂוֹ – נִכְנַס עִמּוֹ גִּיהֵנָם.
הַזְדַּעְזַע יַצְחָק וּפְחַד, שְׂכָתוֹב וַיִּחְרַד יַצְחָק
חֲרָדָה גְּדוּלָה עַד מְאֹד. כִּיּוֹן שְׂכָתוֹב וַיִּחְרַד יַצְחָק
חֲרָדָה גְּדוּלָה – דִּי. מָה זֶה [גְּדוּלָה] עַד מְאֹד? אֲלָא

שְׁלֵא הִיְתָה יְרָאָה וְאִימָה גְדוּלָה שְׁנַפְלָה עַל יִצְחָק
 מִיּוֹם שְׁנִבְרָא. וְאֶפְלוּ בַשְּׁעָה הֵהִיא שְׁנַעְקַד יִצְחָק
 עַל גְּבֵי הַמְזֻבַּח וְרָאָה [שְׁכִינָה] סַכִּין עָלָיו, לֹא
 הִזְדַּעְזַע כַּשְּׁעָה הֵהִיא שְׁנַכְנַס עֵשׂוּ וְרָאָה גֵיהֶנָם
 שְׁנַכְנַס עִמּוֹ. אַז אָמַר, בְּטָרַם תָּבֵא וְאֶבְרַכְהוּ גַם
 בְּרוּךְ יִהְיֶה, מִשּׁוּם [שְׁרָאָתָה] שְׁרָאִיתִי שְׁכִינָה
 שְׁמוּדָה עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

דְּבַר אַחַר, יִצְחָק אָמַר וְאֶבְרַכְהוּ, יִצְא קוֹל וְאָמַר
 גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה. רָצָה יִצְחָק לְקַלֵּל אֶת יַעֲקֹב,
 אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִצְחָק, אֶת עֲצֻמְךָ
 אֶתָּה מְקַלֵּל, שְׁהָרִי כְּבָר אָמַרְתָּ לוֹ אֲרִיךְ אַרְוֵר
 וּמְבַרְכִיךָ בְּרוּךְ.

בֵּא רְאֵה, כֻּלָּם הוֹדוּ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, עֲלִיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים, וְאֶפְלוּ חֶלֶק גּוֹרְלוֹ שֶׁל עֵשׂוּ הוֹדָה
 עֲלֵיהֶם, וְהוּא בִּרְךָ אוֹתוֹ, וְהוֹדָה עַל אוֹתָן
 הַבְּרָכוֹת, וְהַעֲלָהוּ עַל רֵאשׁוֹ לְמַעְלָה. מִיָּנִין לָנוּ?
 שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא
 אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי – מִשּׁוּם
 שְׁהַחֲזִיק בּוֹ יַעֲקֹב. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל אָדָם, שֶׁהוּא גּוֹף
 וּבָשָׂר, לְהַחֲזִיק בְּמִלְאָךְ שֶׁהוּא רוּחַ מְמַשׁ, שְׁכָתוּב
 (תהלים קד) עֲשֵׂה מִלְאָכֶיּוּ רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּי אֵשׁ לֵהֵט?

אָפֵּא, מִכָּאן שְׁמֵלְאָכִים שְׁלוּחֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא, כְּשִׁירְדִים לְעוֹלָם הַזֶּה, גְּלוּמִים
וּמְתַגְלָמִים, וּמְתַלְבָּשִׁים בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁכֶּךָ רָאוּי שְׁלֹא לְשַׁנּוֹת מִמֶּנְהַג
אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוֹלְכִים לְשָׂם.

וְהִנֵּה נֹאמֵר, שְׁכַאֲשֶׁר עָלָה מֹשֶׁה לְמַעַלָּה מֵהַ
כְּתוּב? (שְׁמוֹת ל"ד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים
יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא
שָׁתָה, מִשׁוּם הַמִּנְהַג, שְׁלֹא לְשַׁנּוֹת מִהַמְּקוֹם
הַהוּא שֶׁהֵלֶךְ לְשָׂם. וְאוֹתָם הַמֵּלְאָכִים, כְּשִׁירְדוּ
לְמַטָּה, כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת
הָעֵץ וַיֵּאכְלוּ. וְכֵן כָּאן, כְּשִׁירְד לְמַטָּה הַמֵּלְאָךְ
הַזֶּה, לֹא נֹאבֵק עִם יַעֲקֹב אֲלֵא מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה
מְלַבֵּשׁ בְּגוּף כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נֹאבֵק
עִמוֹ כֹּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

בֵּא רֵאָה, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אֱלוֹהֵינוּ אֲלֵא
בְּלִילָה וְדָאִי, וּמִשׁוּם כֶּךָ הַשְּׁלִיטָה שֶׁל עֲשׂוֹ
אֵינָה אֲלֵא בְּגִלוּת, שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וְעַל כֵּן בְּלִילָה
הַתְּחִזֵּק עִם יַעֲקֹב וְנֹאבֵק עִמוֹ. וּכְשָׁבָא הַבְּקָר,
נְחַלֵּשׁ כַּחוֹ וְלֹא יִכַּל, וְאִז הַתְּגַבֵּר יַעֲקֹב, מִשׁוּם
שֶׁשְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בַּיּוֹם.

וּמִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב, (ישעיה כ"א) מִשָּׂא דוֹמָה אֵלַי קְרָא
 מִשְׁעִיר שִׁמְרַם מֵהַ מְלִילָה שִׁמְרַם מֵהַ מְלִילָה.
 שְׁהָרִי אֲזִי הַשְּׁלִטוֹן הוּא שֶׁל עֵשׂו, שֶׁהוּא שְׁעִיר,
 הוּא בְּלִילָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ נִחְלָשׁ כְּשָׂבָא הַבְּקָר, וְאֲזִי
 וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר.

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. כִּי אִם
 בְּרַכְתָּנִי? כִּי אִם תְּבָרַכְנִי הֲיֵה צְרִיף
 לְהִיּוֹת! מֵהַ זֶה כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי? אִם תּוֹדָה עַל
 אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵרַךְ אוֹתִי אֲבָא וְלֹא תִהְיֶה
 מִקְטָרְגַּע עָלַי בְּגִלְלָם. מֵהַ כָּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב
 יֹאמֶר עוֹד שְׁמֹךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגו'. לָמָּה יִשְׂרָאֵל?
 אָמַר לוֹ, בְּעַל כְּרַחֲמֵי יֵשׁ לִי לְשִׁמְשׁ אוֹתָךְ, שְׁהָרִי
 אֶתְּהַתְּעַטְרֶת בְּכַחַךְ לְמַעַלָּה בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה,
 וְדַאי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֹךְ.

כִּי שְׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים. מֵהַ זֶה עִם אֱלֹהִים? וְכִי
 תַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׁעָלְיוֹ הֲיֵה אוֹמֵר? אֲלֹא
 אָמַר לוֹ, שְׁרִיתָ לְהַתְּחַבֵּר וּלְהַזְדַּוֵּג עִם אֱלֹהִים
 בְּחַבּוּר, בְּזוּוּג שֶׁל הַשְּׁמֵשׁ עִם הַלְּבָנָה. וְעַל כֵּן לֹא
 כָּתוּב עַל [אֶת] אֱלֹהִים, אֲלֹא עִם אֱלֹהִים, בְּחַבּוּר
 וְזוּוּג אֶחָד.

דְּבַר אַחַר וַיֹּאמֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו) וַיֹּאמֶר
 אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ. אִם

כָּאן, וַיֹּאמֶר לֹא יֵאמֶר עוֹד שְׁמַךְ יַעֲקֹב כִּי אִם
 יִשְׂרָאֵל. וְאִז הִתְעַטֵּר יַעֲקֹב בְּדַרְגָּתוֹ לְהִיּוֹת הַכֹּלֶל
 שֶׁל הָאָבוֹת. מַה כָּתוּב? וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. מַה זֶה
 וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם? שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל כָּל הַבְּרָכוֹת
 שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (משלי טז) בְּרָצוֹת ה' דְּרָכֵי
 אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ בֹּא רֵאֵה כִּמָּה יֵשׁ
 לְאָדָם שִׁיתְקַן אֶת שְׁבִילָיו עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 כְּדִי לַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵרִי פְּרִשׁוּהָ,
 שְׂוֹדָאֵי שְׁנַי מְלֹאכִים שְׁלִיחִים יֵשׁ לְאָדָם מְלַמְעָלָה
 לְהַזְדַּוֵּג עִמוֹ, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל, וְהֵם
 מְעִידִים עַל הָאָדָם בְּכֹל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הֵם
 נִמְצָאִים שָׁם, וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֵר טוֹב וַיֵּצֵר רַע.

בֵּא הָאָדָם לְהִטְהַר וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה –
 אוֹתוֹ יֵצֵר הַטוֹב שֶׁהַזְדַּוֵּג עִמוֹ, כְּכֹר הַתַּגְבֵּר
 עַל אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע וְהַשְּׁלִים עִמוֹ וְהַתְּהַפֵּךְ לוֹ
 לְעֵבֶד. וְכִשְׂאָדָם הוֹלֵךְ לְהִטְמֵא, אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע
 מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֵר טוֹב, וְהֵרִי בְּאַרְנוֹ,
 וְדָאֵי כְּשִׂאוֹתוֹ הָאָדָם בָּא לְטְהַר, בְּכִמָּה כֹּחַ
 הַתְּחַזֵּק הָאָדָם כְּשֶׁהַתַּגְבֵּר אוֹתוֹ יֵצֵר טוֹב, אִז
 אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ, שִׂאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע נִכְנַע לְפָנָיו
 הַיֵּצֵר הַטוֹב. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, (משלי יב) טוֹב

נִקְלָה וְעָבַד לוֹ. מֵה זֶה וְעָבַד לוֹ? זֶה יֵצֵר הָרַע.
וְאֵז כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אֵז גַּם אוֹיְבֵיו
יִשְׁלַם אֹתוֹ, זֶה יֵצֵר הָרַע וּמֵה שֶׁבֵּא מִצְדוֹ.

בא רֵאֵה, מְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב בָּטַח בְּקַב"ה וְכָל דְרָכָיו
הָיוּ לְשֵׁמוֹ, עַל כֵּן אוֹיְבָיו יִשְׁלָמוּ אֹתוֹ. וְזֶה
[זֶה] סִמָּא"ל, הַכַּח וְהַחֲזֵק שֶׁל עֲשׂוֹ, שֶׁהַשְּׁלִים עִם
יַעֲקֹב. וּמְשׁוּם שֶׁהַשְּׁלִים עִם יַעֲקֹב וְהוֹדָה לוֹ עַל
אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת, אֲזִי הַשְּׁלִים עִמוֹ עֲשׂוֹ. [אֵז הוֹדָה
לוֹ עֲשׂוֹ, שֶׁכָּתוּב יֵשׁ לִי רַב אַחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ,
שֶׁהָרִי הוֹדָה לוֹ עַל אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת שֶׁלוֹ בַּחֲרִב]
וְעַד שֶׁלֹּא הַשְּׁלִים יַעֲקֹב עִם אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה
שְׁנַתְמָנָה עָלָיו, לֹא הַשְּׁלִים עִמוֹ עֲשׂוֹ. מְשׁוּם כֵּן,
בְּכָל מְקוֹם הַכַּח שֶׁל מָטָה תְּלוּי בַּכַּח שֶׁל מַעֲלָה.

וַיַּחֲרֹד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי
אֶפּוֹא. מִי אֶפּוֹא – מֵה זֶה מִי אֶפּוֹא?
הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מִי הוּא זֶה! אֲלֹא מִי אֶפּוֹא –
שֶׁשֶׁם עֲמָדָה הַשְּׁכִינָה כְּשֶׁבֵרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב,
וְעַל כֵּן אָמַר מִי אֶפּוֹא, מִי הוּא שְׁעוֹמֵד כָּאֵן
וּמוֹדָה עַל אוֹתֵן הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵרַכְתִּי אוֹתוֹ? וְדָאֵי
גַם בְּרוּךְ יִהְיֶה! שֶׁהִנֵּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסִּכִּים
לְאוֹתֵן הַבְּרָכוֹת.

רבי יהודה אָמַר, מְשׁוּם אוֹתָהּ הִתְחַרְדָּה
 שֶׁהִתְחַרְדָּה יַעֲקֹב אֶת יִצְחָק אָבִיו, נִעְנַשׁ
 יַעֲקֹב בְּעֵנַשׁ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁחָרַד חֲרָדָה כְּזוֹ בַּשָּׁעָה
 שֶׁאָמְרוּ לוֹ זֹאת מְצֵאנוּ. יִצְחָק אָמַר מִי אֶפּוֹא
 – בְּאִיפֹה נִעְנַשׁ יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב אִיפֹה הֵם רַעִים,
 וְשֵׁם יוֹסֵף נֶאֱבָד, וְנִעְנַשׁ יַעֲקֹב. וְאֵף עַל גֵּב
 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עַל יָדוֹ בְּאוֹתָן
 הַבְּרָכוֹת, הוּא נִעְנַשׁ בְּאִיפֹה, שֶׁכָּתוּב אִיפֹה הֵם
 רַעִים, וּמִשֵּׁם נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ וְנִעְנַשׁ כָּל אוֹתוֹ
 הָעֵנַשׁ.

וַיִּתְחַרְדָּה יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה. מֶה זֶה גְדֹלָה? כָּתוּב
 כָּאֵן גְדֹלָה, וְכָתוּב שֵׁם (דְּבָרִים יח) וְאֵת
 הָאֵשׁ הַגְדֹלָה הַזֹּאת וְגו'. שֶׁנִּכְנַס עִמּוֹ גֵיהֶנָם. עַד
 מָאֵד – מֶה זֶה עַד מָאֵד? כָּתוּב כָּאֵן מָאֵד, וְכָתוּב
 שֵׁם (בְּרֵאשִׁית א) וְהִנֵּה טוֹב מָאֵד. זֶה מִלְאֵךְ הַמּוֹת.
 אַז אָמַר מִי אֶפּוֹא.

כְּשִׁמְעַ עֲשׂו אֶת דְּבָרֵי אָבִיו וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא,
 כַּמָּה רַעוּת עָשׂו אוֹתָן דְּמַעוֹת שְׂבָכָה
 וְהוֹצִיא עֲשׂו לִפְנֵי אָבִיו כְּדֵי שִׁיתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ,
 מְשׁוּם שֶׁהִיא מַחְשִׁיב דְּבַר אָבִיו יוֹתֵר. הֵכִי קָרָא
 שְׁמוֹ יַעֲקֹב. [וּבְאֵרוֹהוּ] הֵכִי קָרָא שְׁמוֹ – קָרָא
 שְׁמוֹ אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא לוֹ. הוֹצִיא הַשְּׂמַעַת קוֹל שֶׁל רַק

בְּשָׁבִיל קְלוֹן. לֹא כָּתוּב הָכִי נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא
קָרָא שְׁמוֹ.

וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעָמִים. זֶה – מֶה הוּא זֶה? [אֲלֵא]
וַיַּעֲקֹבֵנִי פְּעָמִים הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!
אֲלֵא דָּבָר אֶחָד הָיָה פְּעָמִים – בְּכַרְתִּי, הַחֲזִיר לוֹ
פַּעַם אַחֲרַת בְּרַכְתִּי. זֶהוּ פְּעָמִים. כְּמוֹ כֵן (בראשית
ג) כִּי עָתָה שָׁבְנוּ זֶה פְּעָמִים. דָּבָר אֶחָד פְּעָמִים.
אֶחָד שֶׁהֵנָּה הַחֲזִירִי לוֹ, וְלֹא נִהְיָה בְּבוּשָׁה לְפָנָי
אוֹתוֹ אָדָם. שָׁבְנוּ – בְּשָׁנוּ. אָנוּ בְּבוּשָׁה מִמֶּנּוּ,
וּכְבָר הַחֲזִירָנוּ.

כְּמוֹ זֶה אָמַר אִיּוֹב, (איוב ג) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאִיּוֹב לָךְ.
חֲזֹר אִיּוֹב – אִיּוֹב. וּפְרָשׁוּהָ שְׁכַתוּב אֲשֶׁר
בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמַר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ? וְכֵאן
בְּכַרְתִּי לְקַח, וְהֵנָּה עָתָה חֲזֹר הַדְּבָר וְנִטַּל בְּרַכְתִּי.
הֵן גְּבִיר שָׁמְתִיו לָךְ וְגו', וְלָךְ אִפּוּא מָה אַעֲשֶׂה
בְּנִי. וְלָךְ אִפּוּא – אֵין עוֹמֵד פֶּה מִי שִׁסְכִּים
עֲלֶיךָ. מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. אֲזוּ בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהִסְתַּכַּל בְּדַרְגָּתוֹ וְאָמַר וְעַל חֲרַבָּךְ תַּחֲיֶה, שְׁהָרִי
כֶּךָ רְאוּי לָךְ לְשַׁפֵּךְ דָּמִים וְלַעֲשׂוֹת קְרָבוֹת, וְעַל כֵּן
אָמַר מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי.

רבי אלעזר אמר, ולך אפוא מה אעשה – כיון שאמר את זה, למה בני? אלא אמר לו, ולך אפוא מה אעשה שאתה בדין ובחרב ובדם אני רואה אותך, ואת אחיך בדרך שלמה. אלא בני, בני ודאי. אני גרמתי לך משום שאתה בני, ועל כן ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד. ועדין לא התקיים, שהרי לא עבד עשו את יעקב, משום שיעקב לא רצה אותו עכשו, והוא חזר וקרא לו אדוני כמה פעמים, משום שהסתכל למרחוק והעלה אותו לסוף הימים, כמו שאמרנו.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. בעודם הולכים ראו את רבי יוסי הזקן שהיה הולך אחריהם. ישבו עד שהגיע אליהם. כיון שהגיע אליהם, אמרו, עכשו הדרך מתקנת לפנינו. הלכו. אמר רבי חייא, עת לעשות לה. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי לא) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. פיה פתחה בחכמה – זו כנסת ישראל. ותורת חסד על לשונה – אלו הם ישראל, שהם לשון התורה שמדברים בה ימים ולילות.

פיה פתחה בחכמה – זו ב' של בראשית, ופרשונה. ותורת חסד על לשונה – זה

אֲבָרְהָם, שָׁבוּ בָרָא אֶת הָעוֹלָם וּבוֹ מְדַבֵּר תָּמִיד.
 ב' סְתוּמָה מְצַד זֶה, וּפְתוּחָה מְצַד זֶה. סְתוּמָה
 מְצַד זֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי. פְּתוּחָה
 מְצַד זֶה כְּדֵי לְהָאִיר [לְהַדְרִי] פָּנֶיהָ כְּלָפֵי מַעְלָה,
 וּפְתוּחָה מְצַד זֶה כְּדֵי לְקַבֵּל מְלֻמַּעְלָה, וְהִיא
 אֲכֻסְדָּרָה לְקַבֵּל. וּמִשּׁוֹם כֵּן עוֹמְדַת בְּרֵאשׁ הַתּוֹרָה
 וּמִתְמַלֵּאת אַחֵר כֵּן. פִּיָּה פְתֻחָה בְּחֻכְמָה, בְּחֻכְמָה
 וְדָאִי, שְׁכַתּוֹב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּתִיב גּוֹמֵר.
 וְתוֹרַת חֻסֵּד עַל לְשׁוֹנָה – שְׁהָרֵי אַחֵר כֵּן מְסִיפֵר
 וְאוֹמֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.

פִּיָּה פְתֻחָה בְּחֻכְמָה – זוּ ה' [הִרְאֵשׁוֹנָה] שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁהַכֹּל בָּהּ, וְהִיא סְתוּמָה
 וּגְלוּיָהּ, כְּלוּלָה מִמַּעְלָה וּמִטָּה, הַסּוּד שֶׁל מַעְלָה
 וּמִטָּה. פִּיָּה פְתֻחָה בְּחֻכְמָה – מִשּׁוֹם שֶׁהִיא
 סְתוּמָה שְׂאִין נוֹדְעַת כָּלֵל, שְׁכַתּוֹב וְנִעְלָמָה מֵעֵינַי
 כָּל חֵי וּמַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה. וּכְשֶׁמִּתְחִילָה
 לְהִתְפַּשֵּׁט בְּחֻכְמָה שְׁנֹדְבָקָה בָּהּ, וְהִיא בְּתוֹכָהּ,
 [וְהִיא] מוֹצִיאָה קוֹל, שֶׁהִיא תּוֹרַת חֻסֵּד.

פִּיָּה פְתֻחָה בְּחֻכְמָה – זוּ ה"א הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא
 דְּבוּר, וְהַדְּבוּר תְּלוּי בְּחֻכְמָה. וְתוֹרַת חֻסֵּד
 עַל לְשׁוֹנָה – זֶה הַקּוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל הַדְּבוּר
 לְהִנְהִיגוֹ. וְתוֹרַת חֻסֵּד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עַל

לְשׁוֹנָה, לְהִנְהִיג הַדְּבָר וּלְאַחֵז אוֹתוֹ, שְׁהָרִי אֵין
דְּבוּר בְּלִי קוֹל, וּבִבְאֵרוֹהָ.

פְּתַח רַבִּי חֲיִיא אַחֲרָיו וְאָמַר, (משלי ח) אֲנִי חֲכָמָה
שְׁכַנְתִּי עִרְמָה וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא. אֲנִי
חֲכָמָה – זו כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. שְׁכַנְתִּי עִרְמָה – זֶה
יַעֲקֹב שֶׁהוּא חֲכָם. וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא – זֶה
יִצְחָק, שֶׁהִיטָה לוֹ דַעַת מְזֻמּוֹת לְבָרֶךְ אֶת עֵשָׂו.
וּמְשׁוּם שֶׁחֲכָמָה הַשְׁתַּתְּפָה עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא
עִרְמָה – וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמָצָא, שֶׁהִתְבָּרַךְ יַעֲקֹב
מֵאֲבִיו, וְשָׂרוּ עָלָיו כָּל הַבְּרָכוֹת, וְהִתְקַיְּמוּ בוֹ
וּבְכַנְיָו לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

מִהֵן הִתְקַיְּמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵלֶן יִתְקַיְּמוּ לְזִמַּן
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂאֵז יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד
בְּאֶרֶץ וְעִם אֶחָד לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
וְעִשִׂיתִי אִתֶּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ. וַיִּשְׁלֹטוּ לְמַעֲלָה
וּלְמַטָּה, שְׁכַתּוֹב (דְּנִיאל ז) וְהִנֵּה עִם עֲנָנֵי הַשָּׁמַיִם
כְּבֵן אָדָם בָּא. זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכַתּוֹב (שׁם ב)
וּבִימֵיהֶם שָׁל אֵלוֹ הַמְּלָכִים יַעֲמִיד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
מְלָכוֹת. וְעַל כֵּן רָצָה יַעֲקֹב שִׁיעֲבֵרוּ בְּרֻכּוֹתָיו
לְאוֹתוֹ עֵתִיד לָבֵא, וְלֹא נָטַל אוֹתָם לְאַלְתֵּר.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא אַחֲרָיו וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל
תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְאֵל תַּחַת

יִשְׂרָאֵל וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ. אָבֵל בְּשַׁעָה
 הַהִיא שִׁיָּצָא יַעֲקֹב מִלְּפָנַי אָבִיו עִם אוֹתָן הַבְּרָכוֹת,
 הַסֵּתֶפֶל בְּעֵצְמוֹ וְאָמַר: הִנֵּה הַבְּרָכוֹת הִלְלוּ אֲנִי
 רוֹצֵה לְהַעֲבִירָן לְאַחַר כֶּךָ, לְאַרְךָ הַיָּמִים. וְהָיָה
 יָרָא וּפּוֹחַד. יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי
 יַעֲקֹב נְאֻם ה' כִּי אַתָּךְ אֲנִי. לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָךְ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה. כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֶךָ מִרְחוֹק, לְאוֹתוֹ הַזְּמַן
 שְׂאַתָּה מַעֲבִיר אוֹתָן, אֶת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

וְאֵת זֶרְעֶךָ מֵאַרְץ שְׁבָיִם, שְׂאָף עַל גֹּב שְׁעֵכֶשׁוּ
 נוֹטֵל עֲשׂוֹ בְּרָכוֹתָיו וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ בְּכַנְיָהּ,
 אֲנִי אוֹצִיא אוֹתָם מִיָּדָיו, אֲזַ בְּנִיָּךְ יִשְׁתַּעֲבְדוּ בּוֹ.
 וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְשָׁב יַעֲקֹב - זו
 הַשְּׂכִינָה [שְׁהִיא עִם יַעֲקֹב]. וְשָׁב יַעֲקֹב וְדָאֵי.
 וְשָׁקֵט וְשִׁאֲנָן, כְּמוֹ שְׁבַאֲרוּהָ, מֵאוֹתָן מְלַכְיֹת:
 מִבְּבֶל, וּמִדִּי, וּמִיָּוֶן, וּמֵאֲדוּם. שְׁהֵם הָיוּ
 שְׁהִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּיִשְׂרָאֵל. וְאִין מִחְרִיד - לְעוֹלָם
 וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הֲלָבוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כָּל
 מַה שְׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ,
 הַכֹּל הָיָה בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת
 הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה לְבְנֵי הָאָדָם כְּדֵי שְׁיִלְמְדוּ
 מֵהַמַּעֲשֶׂה הַהוּא אֶת סוּדוֹת הַחֲכָמָה, וְהַכֹּל הֵם

כְּרֵאוּי, וְכָל מַעֲשָׂיו דְרָכֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שְׁדַרְכֵי
הַתּוֹרָה הֵם דְרָכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין דְּבַר
קָטָן שָׂאִין בוֹ כַּמָּה דְרָכִים וְשְׁבִילִים וְסוּדוֹת שֶׁל
חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

בא רֵאָה, שְׁהָרִי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הָיָה אוֹמֵר
שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת הֶלְכוֹת פְּסוּקוֹת בְּסוּד הַחֻכְמָה
הָעֲלִיוֹנָה בְּפִסּוּק וְשֵׁם אֲשֶׁתּוֹ מְהֵיטְבָאֵל בַּת
מִטְרָד בַּת מִי זָהָב, וְלֹא גָלָה אוֹתָם אֶלָּא לְרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר שֶׁהָיָה עִמּוֹ, כְּדִי לְדַעַת שְׁכַמָּה סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים הֵם בְּכָל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה, שֶׁהוּא בַּתּוֹרָה,
וּבְכָל דְּבַר וְדְבַר, הִיא חֻכְמָה וְתוֹרַת אֱמֶת. מִשּׁוּם
כֵּן דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְהִרְאוֹת
מִמֶּנָּה נִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּל עֵינַי וְאִבִּיטָהּ
נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתָךְ.

בא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁעָקָם הִנָּחַשׁ הֵהוּא אֶת אָדָם
וְאֶת אֲשֶׁתּוֹ, שֶׁקָּרַב לְאִשָּׁה וְהִטִּיל בָּהּ זֶהָמָא,
וְהִתְפַּתָּהּ בּוֹ אָדָם, אִזּוֹ נִטְמָא הָעוֹלָם, וְהִתְקַלְלָהּ
בְּשִׁבְלֵי הָאָדָמָה, וְגֵרָם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם, וְעַמֵּד
הָעוֹלָם לְהַפְרֵעַ מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא עֵץ הַחַיִּים וְכִפְּהָ
[וְכִפְּרָ] עַל אָדָם, וְהִכְנִיעַ אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁלַט
לְעוֹלָמִים עַל זֶרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

שְׁהָרִי בְּזִמְן שְׁהַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל שְׁעִיר, הָיָה נִכְנָע
 אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ וְהִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֵמַר, וְעַל כֵּן הַקְרִיב יַעֲקֹב לְאָבִיו שְׁנֵי
 שְׁעִירִים. אֶחָד לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו, שֶׁהוּא שְׁעִיר,
 וְאֶחָד בְּשִׁבִיל הַדְרָגָה שֶׁהִיְתָה תְלוּיָה בְעֵשָׂו
 וְנִדְבַק בּוֹ וְנִתְבָּאֵר.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ עָמַד הָעוֹלָם עַד שֶׁתְּבֹא אִשָּׁה כְּמוֹ
 חַוָּה, וּבֶן אָדָם כְּמוֹ אָדָם, וַיַּעֲקֻמוּ
 וַיַּחֲכִימוּ אֶת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָרַע וְאוֹתוֹ שָׂרוּכֵב
 עָלָיו, וְהַכֵּל נִתְבָּאֵר.

פְּתַח וְאָמַר, וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שֹׂדֵה,
 וְהָרִי נֹאֵמַר וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים.
 אִישׁ תָּם – גִּבּוֹר שְׁלָם, כְּתִרְגוּמוֹ. יֹשֵׁב אֲהָלִים –
 לָמָּה הוּא תָּם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא יֹשֵׁב אֲהָלִים, שְׂאוּחַז
 אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִצְחָק. וְעַל כֵּן
 יַעֲקֹב בְּצִדּוֹ שֶׁל יִצְחָק בָּא אֶל עֵשָׂו, כְּמוֹ שְׁנֹאֵמַר,
 שִׁכְתוּב עִם חֲסִיד תִּתְחַסֵּד וְעִם עֲקֹשׁ תִּתְפַּתֵּל.
 וּכְשֶׁבֵּא עִם בְּרָכוֹת – עִם סִיוַע שְׁלֹמֶעֱלָה הוּא בָּא,
 עִם סִיוַע שֶׁל אַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וּמִשּׁוּם כֵּךְ זֶה הָיָה
 בְּחֻכְמָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, כְּשִׁיעֲקֹב הִתְעוֹרַר אֶל סְמַא"ל, דְּרָגָתוֹ
 שֶׁל עֵשָׂו, וְקִבַּל עָלָיו אֶת יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב נִצָּח

אותו בכמה צדדים – נצח את הנחש בחכמה ועקמומיות, ולא נצח, רק מהשעיר. ואף על גב שהכל אחד, נצח כמו כן את סמאל בנצחון אחר ונצח אותו. זהו שכתוב ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וירא כי לא יכל לו.

בא ראה כמה היתה זכותו של יעקב, שהוא בא ורצה להעבירו מן העולם, ואותו הלילה היה הלילה שנבראה בו הלבנה, ויעקב נשאר לבדו, שלא היה מישהו אחר עמו. ששנינו, אל יצא אדם יחידי בלילה, וכל שכן בלילה שנבראו בו המאורות, שהרי הלבנה חסרה, שכתוב יהי מאר"ת חסר. ואותו הלילה נשאר לבדו, משום שכאשר הלבנה בחסרונה, הנחש הרע מתגבר ושולט, ואז בא סמאל וקטרג עליו, ורצה להאבדו מן העולם.

ויעקב היה חזק בכל הצדדים, בצד של יצחק ובצד של אברהם, שהם היו חזקו של יעקב. בא לימין, וראה את אברהם חזק בחזק היום, בצד הימין של החסד. בא לשמאל, ראה את יצחק חזק בדין הקשה. בא לגוף, ראה את יעקב חזק משני הצדדים הללו שמקיפים אותו אחד מכאן ואחד מכאן. אזי, וירא כי לא יכל לו

וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, שֶׁהוּא מְקוּם מְחוּץ לַגּוֹף, וְהוּא עֲמוּד אֶחָד שֶׁל הַגּוֹף. אַזִּי, וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ וְגו'.

בִּיּוֹן שֶׁהִתְעוֹרַר הַבֶּקֶר וְעָבַר הַלֵּילָה, הַתְּגַבֵּר יַעֲקֹב, וְנַחֲלַשׁ כַּחוֹ שֶׁל סַמְא"ל, אִזּוֹ אָמַר שְׁלַחֲנִי, שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לִדְבַר אֶת שִׁירַת הַבֶּקֶר. וְרָצָה לְלַכֵּת, וְהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, וְהוֹסִיף לוֹ בְּרָכָה אַחֶרֶת, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

בֵּא רֵאֵה כִּמָּה בְּרָכוֹת הַתְּבָרָךְ יַעֲקֹב: אַחַת שֶׁל אָבִיו בְּאוֹתָהּ הַתְּעַקְמוֹת, וְהַרְוִיחַ אֶת כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. וְאַחַת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיָה בֵּא מְלָכֵן, שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יַעֲקֹב. וְאַחַת שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ הַמְּלָאָךְ הַהוּא, הַמְּמַנֶּה שֶׁל עֵשׂוֹ. וְאַחַת בְּרָכָה אַחֶרֶת שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו כְּשֶׁהִלֵּךְ לְפָדֵן אָרֶם, שֶׁכָּתוּב וְאֵל שְׂדֵי יְבָרֶךְ אֶתְךָ וְגו'.

בְּזִמְן הַהוּא שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ, אָמַר, בְּאִיזוֹ בְּרָכָה מֵהֶם אֶשְׁתַּמֵּשׁ כְּעַתָּה? אָמַר, כְּעַתָּה אֶשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲלָשָׁה שְׁבָהֵן, וּמִי הִיא? זוֹ הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁבָּרַךְ אוֹתוֹ אָבִיו. וְאֵף עַל גֵּב שֶׁהִיא חֲזָקָה, אָמַר, אֵינָה חֲזָקָה בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר יַעֲקֹב, אֶטֶל עֲכָשׁוּ אֶת זֹו וְאַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ,
וְאַעֲבִיר אֶת כָּל אוֹתָן הָאַחֲרוֹת לְזַמֵּן
שְׁאַצְטַרְךָ לִי וּלְבָנֵי אַחֲרֵי, מִתִּי? בְּזַמֵּן שְׁיִתְכַנְסוּ
כָּל הָעַמִּים לְהֶאֱבִיד אֶת בְּנֵי מִן הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב
כָּל גּוֹיִם סְבֹבֵנִי בְשֵׁם ה' כִּי אֲמִילֵם. סְבֹבֵנִי גַם
סְבֹבֵנִי וְגו'. סְבֹבֵנִי כְדַבְרִים וְגו'. הִנֵּה כָּאֵן
שְׁלֹשָׁה, כְּלָפִי שְׁלֹשָׁה שְׁנַשְׂאָרוֹ. אַחַת – אוֹתָן
הַבְּרָכוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל אָבִיו. שְׁתַּיִם – אוֹתָן
בְּרָכוֹת שְׁבַרְךָ אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלֹשׁ –
אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שְׁבַרְךָ אוֹתוֹ הַמְּלֶאֶךְ הַהוּא.

אָמַר יַעֲקֹב, לְשֵׁם צְרִיךְ אוֹתָן, אֶל הַמְּלָכִים וְכָל
הָעַמִּים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאַעֲבִיר אוֹתָן
לְשֵׁם, וְכָעַת כְּלָפִי עֲשׂוּ דֵי לִי בְּזֵה. לְמַלְךְ שְׁהִיו לֹו
כְּמָה לְגִיוֹנוֹת חֲזָקִים, כְּמָה בְּעֲלֵי לֹוּחְמֵי קְרִבּוֹת
לְהֶלְחֵם בְּקְרִבּוֹת, שְׁמִזְמָנִים כְּלָפִי מְלָכִים חֲזָקִים
לְהֶלְחֵם בָּהֶם קְרִבּוֹת. בֵּינַתַּיִם שְׁמַע עַל שׁוֹדֵד
אֶחָד רוֹצֵחַ. אָמַר, בְּנֵי הַשְּׁעָרִים הִלְלוּ יִלְכוּ לְשֵׁם.
אָמְרוּ לוֹ, מִכָּל הַלְּגִיוֹנוֹת שְׁלָךְ אֵינְךָ שׁוֹלַח לְשֵׁם
אֶלָּא אֵלֹו? אָמַר, כְּלָפִי אוֹתוֹ הַשׁוֹדֵד דֵי בְּאֵלוֹ,
שְׁהִרִי כָּל לְגִיוֹנוֹתַי וּבְעֲלֵי הַקְּרִבּוֹת אֶעֱבִיר אוֹתָם
לְאוֹתָם הַמְּלָכִים הַחֲזָקִים. בְּיוֹם הַקְּרִבּוֹת כְּשִׁי צְטַרְכוּ
לִי, יִהְיוּ.

אָה כִּן יַעֲקֹב אָמַר כָּל־פִּי עָשׂוּ, דִּי לִי כַּעַת בְּבִרְכוֹת
הָלָלוּ. אָבֵל לְזִמֵּן הֵהוּא שְׂיִצְרְכוּ לְבִנֵי כָל־פִּי
כָּל הַמְּלָכִים וְהַשְּׁלִיטִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אַעֲלֶה
אוֹתָם. כְּשִׁיגִיעַ אוֹתוֹ הַזִּמֵּן, יִתְעוֹרְרוּ אוֹתָן
הַבְּרָכוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים, וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל קִיוָמוֹ
כְּרְאוּי. וַיִּמְהִיֹּם הֵהוּא וְהִלְאָה תְקוּם הַמְּלָכוֹת הַזֹּו
עַל כָּל שְׂאָר מְלָכוֹת אַחֲרָת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, שְׁכַתוֹב
(דניאל ב) תִּכְתָּת וּתְכַלָּה כָּל אֵלוֹ הַמְּלָכוֹת וְהִיא
תְקוּם לְעוֹלָם. וְהִינּוּ הָאֶבֶן הֵהִיא שְׁנַגְזוֹרֶת מִן הַהָר
וְלֹא בִידָים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשֶּׁם רַעַה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.
מִי הָאֶבֶן הַזֶּוּ? זֹו כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבֵּה וְגו'.

רְבִי חִיָּיא אָמַר, מִכָּאן, (ישעיה י) שְׂאָר יִשׁוּב שְׂאָר
יַעֲקֹב – אֵלוֹ הַבְּרָכוֹת הָאַחֲרוֹת שֶׁנֶּשְׂאָרוּ.
וְכַתוּב (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים. [אֵלוֹ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹת. כְּתוּב וְהָיָה
שְׂאֵרִית יַעֲקֹב] בְּגוֹיִם כָּלָם, וְלֹא רַק בְּעָשׂוּ. וְכַתוּב
וְהָיָה שְׂאֵרִית וְגו' כְּטַל מֵאֵת ה'.

סדר הלימוד ליום יח חשון [יום 48 בשנה]

פֶּתַח רְבִי יִיסָא וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֹּד אָב וְעַבֵּד
אֲדַנְיֹו. בֵּן זֶה עָשׂוּ, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם בְּעוֹלָם

שִׁיכְבֵּד אֶת אָבִיו כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּבֵד אֶת אָבִיו, וְאוֹתוֹ
הַכְּבוֹד שֶׁכָּבֵד אוֹתוֹ הַשְּׁלִיט אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְעֵבֶד אֲדֹנָיו – זֶה אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, וּבְאֵרוּהָ.
שֶׁהָרִי אָדָם שֶׁהָיָה בָּא לְחָרֵן בְּכֶמֶה עֶשֶׂר
וּכְמֶה מִתְּנֹת וְאוֹצְרוֹת וּגְמִלִים טְעוּנִים, שְׁלֹא
אָמַר לְבִתּוֹאֵל וְלִבְנֵי שֶׁהוּא אוֹהֵבוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אוֹ
אִישׁ אַחֵר שֶׁבָּא עִם פִּיּוֹס שֶׁל אַבְרָהָם, אֲלֵא טָרַם
יְדַבֵּר אֶת דְּבָרָיו מֵהַ כְּתוּב? וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם
אֲנֹכִי, וְאַחֵר כֶּף אֲדֹנִי אֲדֹנִי, כְּדֵי שִׁיכְבֵּד אֶת
אַבְרָהָם, אוֹתוֹ הַכְּבוֹד וְאוֹתוֹ הַחֶסֶד הָאֲרִיךְ לוֹ
לְכֶמֶה פְּעָמִים.

כֶּף עָשׂוּ, הַכְּבוֹד הַהוּא שֶׁכָּבֵד אֶת אָבִיו הָאֲרִיךְ לוֹ
כָּל הַפְּעָמִים הֵלְלוּ שִׁישְׁלֵט בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹתָן
הַדְּמָעוֹת הוֹרִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁעֲבֹדוֹ עַד שִׁישׁוּבוּ
יִשְׂרָאֵל לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבִכְיָה וּבְדַמְעוֹת,
שֶׁכְּתוּב (יִרְמִיָּה ל"א) בְּבִכְיָ יִבְאוּ וְגו', וְאִז כְּתוּב (עוֹבַדְיָה א'
וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָרַע עָשׂוּ
וְהִיטָה לָהֶם הַמְּלוֹכָה. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא (דף קמ"ו ע"א – דף קס"ח ע"ב)

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. רַבִּי חֵיִיא
פָּתַח וְאָמַר, (קֵהֶלֶת א') וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא

השמש וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרֵחַ הוּא שָׁם. הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אָבֵל וְזֵרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זֶה יַעֲקֹב
כְּשֶׁהָיָה בְּבֵאֵר שְׁבַע. וּבֵאֵר הַשֶּׁמֶשׁ – כְּשֶׁהָלַךְ לְחָרָן,
שְׁכָתוֹב וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בֵּאֵר הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֵל מְקוֹמוֹ
שׁוֹאֵף זֹרֵחַ, שְׁכָתוֹב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

וּבֵאֵר וּרְאֵה, אֵף עַל גַּב שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לְכָל
הָעוֹלָם, מִסְעוֹתָיו הֵם בְּשָׁנֵי צְדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, מִשׁוֹם
שָׁזָה יָמִין וְזָה שְׂמָאל. [וּמִשׁוֹם] וְשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא כָּל
יוֹם מִצַּד הַמְּזָרְחַ, וְהוֹלֵךְ לְצַד הַדְּרוֹם [שֶׁל
מִעֲרָב], וְאַחַר כֵּן לְצַד הַצָּפוֹן, וּמִצַּד הַצָּפוֹן לְצַד
הַמִּעֲרָב, וְאֵז הַשֶּׁמֶשׁ מִתְכַּנֵּס וַיּוֹצֵא לְצַד מִעֲרָב.
וַיּוֹצֵא מִמְּזָרְחַ, שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע.
וְהוֹלֵךְ לְמִעֲרָב, שְׁכָתוֹב וַיִּלֶּן חֲרָנָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹצֵא מְכַלְל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע, וְהוֹלֵךְ
לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, שְׁכָתוֹב וַיִּלֶּן חֲרָנָה. יוֹצֵא מִמְּזָרְחַ,
שְׁכָתוֹב וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבֵּאֵר שְׁבַע, זֶה הַשֶּׁמֶטָה
שֶׁנוֹטְלָת מִהַעֲמֵק הָעֲלִיּוֹן הָאוֹר שֶׁמֵאִיר, וְהוֹלְכָת
לְמִעֲרָב, שְׁכָתוֹב וַיִּלֶּן חֲרָנָה, הַמָּקוֹם שֶׁהָיָה
וְהָרְגָז שָׁם.

רבי יוסי מבאר את הפסוק הזה בגלות.
 בראשונה היה יורד אור מן העמק
 העליון, ויעקב היה נוטל אותו והולך לבאר
 שבע, הבאר שחפרוה שרים, שהיה מאיר משם,
 והשלים אותה הבאר בכל השלמות. ובימי
 הגלות נסע מבאר שבע הזו והלך לחרנה,
 שכתוב וילך חרנה, כלומר חרון אף. ומה הוא
 חרון אפו של הקדוש ברוך הוא? הדרגה הרעה,
 הארץ של רשות אחרת.

אמר רבי חייא, כשהולך השמש למערב,
 המערב הזה נקרא מקומו של השמש,
 הכסא שלו, מקום ששולט עליו. זהו שכתוב אל
 מקומו שואף זורח הוא שם. שהולך אליו להאיר
 עליו, ונוטל את כל האורות וכונס אותם אליו.

והיננו כמו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מניח
 תפלין, נס"א ולמדנו, הקדוש ברוך הוא
 מניח תפלין, שכתוב נשבע ה' בימינו ובזרוע
 עזו. ושנינו, ימינו - זו התורה, שכתוב מימינו
 אש דת למו. ובזרוע עזו - אלו תפלין. וכלם נטל
 יעקב ומאסף לצד מערב. והלבנה אוספת לבסוף
 כל אותם האורות והנרות שנוטל יעקב, שהוא

נותן לה ומאיר לה, וזה ששנינו הקדוש ברוך הוא מניח תפלין משום שנוטל את כל הכתרים העליונים, ומי הם? הסוד של האב העליון וסוד האם העליונה, והם התפלין שבראש, כמו ששנינו, כהן גדול נוטל בראש. ואחר שנוטל האב והאם, נוטל הימין והשמאל, ונמצא [שהקדוש ברוך הוא] שנוטל הכל.

רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נוטל הכל, וכשנמשכת כנסת ישראל למעלה, נוטלת אף כאן הכל, עולם הזכר של הקדוש ברוך הוא, וכן עולם הנקבה של הקדוש ברוך הוא. כמו שיוצאים כל האורות מן העולם הזה, כך גם נוטל הכל העולם הזה, שהרי זה כמו זה, ומשום כך באר שבע זה היובל, באר [שבע] זו השמטה. [שהרי זה כמו זה] [הכל לקדוש ברוך הוא] והשמש [הזה] אינו מאיר אלא מן היובל, [והוא נוטל לתוך האורות ומכניס תוך השמטה] ומשום כך ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, זה המערב שהיא השמטה.

רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע – זה המערב, שנת השמטה. וילך חרנה – זו שנת הערלה, משום שיצא מרשות

הַקְדָּשָׁה לְרִשּׁוֹת אַחֲרַת, שֶׁהִיא בּוֹרַח מֵאֲחִיו,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

תוספתא

בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲהוּבֵי עֲלִיּוֹן, בְּחִירֵי הַמַּמְשָׁלָה,
קָרְבוֹ שְׁמֵעוּ. מִי חָכֵם בְּכֶם, בְּעֲלֵי הָעֵינַיִם
בְּהַשְׁכָּל, יָבֵא וַיֵּדַע. בְּשַׁעַה שֶׁהָרֹאשׁ הַלְבָּן נִטַּל
שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת וְחֻקֵּק אוֹתָם בְּחֻקֵּקַת הַחֻקֵּיקוֹת,
אַחַת א', אַחַת י', וְאַחַת ו', וְנִחְקַק אִי"ן – הָא'
הָרֹאשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל טָמוֹן שֶׁל כָּל הַטְּמוּנִים,
י' הוּא עֲלִית הָרְצוֹן, נִתְקַן מִן הָרֹאשׁ לְמַעְלָה,
וַיֵּרֵד לְמַטָּה. יֵצֵא וְהוֹצִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
שְׁבִילִים, עַד שֶׁנִּחְקְקוּ בְּאַבְנֵי יְקָרוֹת שְׁלוֹהֵטוֹת,
וְנִקְשְׂרוּ עִם הָאוֹת נו"ן, שֶׁהִיא זָכָר וְנִקְבָּה, שְׁנֵי
אוֹהֲבִים. קָשֶׁר חֲזָק, בָּהֶם נִתְקַנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
נִקְשֶׁר בָּהֶם, מֵהֶם נִמְצָא הַמְּזוֹן לְכָל [בָּהֶם],
נִתְקַנּוּ הָעוֹלָמוֹת.

וַיַּעַל כֵּן נִחְקְקָה ו' פְּשׁוּטָה, הַכֹּלֵל שֶׁל שְׁתֵּים : נ'
כְּפוּפָה נִקְבָּה אַחַת, י' שֶׁהִיא הָרְצוֹן שְׁמוּצִיא
שְׁבִילִים הִכָּה בֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְעָשָׂה אֶת הָרְקִיעַ שֶׁל
יַעֲקֹב בֵּין שְׁתֵּי רוּחוֹת, וְהִטִּיל בֵּין הָאֵיבָרִים
דְּבוּרִים. עַד שֶׁיֵּרֵד לְנ' הַזֶּה, שֶׁהִיא כְּפוּפָה, וְחִבְּרוּ
אוֹתָהּ יַחַד, צָפוֹן וְדָרוֹם, אַחַר כֵּן נִקְשְׂרוּ יַחַד. הַנ'

הַכַּפּוּפָּה הַזֹּה נִקְרָאת בְּאֵר שֶׁבַע וּמִתְמַלֵּאת מֵיַעֲקֹב
 לְהַשְׁקוֹת אֶת כָּל עַדְרֵי הַצֹּאן, וְעַל כֵּן וַיֵּצֵא יַעֲקֹב
 מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיִּלֶּךְ חֲרָנָה. עוֹד, מִבְּאֵר שֶׁבַע
 לְמַעַלָּה, שֶׁהָרִי מִמֶּנָּה יוֹצֵא אַחַר כֵּךְ לְהַשְׁקוֹת אֶת
 חֲרָנָה, שֶׁהִיא הַבְּאֵר שֶׁלְמִטָּה, חֲרוֹן אָף ה', חֲרֹב
 ה', דִּין, בֵּית הַדִּין, אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן אֱלֹהִים בָּאוּ
 גוֹיִם בְּנַחֲלָתָךְ. עַד כֹּאן הַתּוֹסֵפֶת.

וּכְאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְבֵית אֵל, שֶׁהִיא בְּרִשׁוֹת הַקִּדְשָׁה,
 מַה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם. מִי הַמָּקוֹם?
 רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶהוּ מְקוֹמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב וְאֵל
 מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף [זוֹרַח הוּא שָׁם]. וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בָא
 הַשֶּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שָׁם, שֶׁהָרִי
 הוּא בָּא כְּדֵי לְהֵאִיר לוֹ.

וַיִּקְרַח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. לֹא כָתוּב אַבְנֵי הַמָּקוֹם
 אֶלָּא מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. אֵלוּ הֵם אַבְנֵים
 יְקָרוֹת מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנֵים
 עֲלִיּוֹנוֹת, כְּכָתוּב שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנֵים. וְתַחַת אֵלוֹ
 שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף וּרְבָבוֹת אַבְנֵים פְּסוּלוֹת, וְכֵלֶן
 נִקְרְאוֹת אַבְנֵים, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְלֹא
 אַבְנֵי [הַמָּקוֹם], זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאָמַר.

וַיִּשֹׁם מְרָאשְׁתּוֹ. מְרָאשְׁתּוֹ שֶׁל מִי? אֶלָּא
 מְרָאשְׁתּוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. מַה זֶה

מְרַאשְׁתִּיּוֹ? אִם תֹּאמַר כְּמִי שְׁשָׁם תַּחַת רֵאשׁוּ –
 לֹא. אֲלֵא מְרַאשְׁתִּיּוֹ – לְאַרְבַּעַה [רֵאשִׁי] צְדָדִי
 הָעוֹלָם. שְׁלֹשׁ אַבְנִים לְצַד צְפוֹן, וְשְׁלֹשׁ לְצַד
 מַעֲרָב, וְשְׁלֹשׁ לְצַד דְּרוֹם, וְשְׁלֹשׁ לְצַד מְזֻרָח.
 וְהַמָּקוֹם הַהוּא עֲלֵיהֶם לְהַתְקֵן בָּהֶם.

וְאִזּוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. [וַיִּשְׁכַּב, י"ב מְרַגְלִיּוֹת
 לַמָּטָה, וְכָל אוֹתָן הִדְרָגוֹת שֶׁהֵן עַל הַמָּקוֹם
 הַזֶּה הָרִי הֵן כ"ב.] כִּיּוֹן שְׁנַתְקַנָּה הַמָּטָה, שְׁכַב
 בָּהּ. מִי שְׁכַב בָּהּ? הַשֶּׁמֶשׁ. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּיַעֲקֹב
 וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה, שֶׁהָרִי לוֹ רֵאוּיָה וְלֹא לְאַחֵר. וְעַל
 כֵּן וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וּמִשׁוֹם כֵּן כָּתוּב וְזָרַח
 הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנָי מְעֵרַת
 אֶפְיָקוֹתָא. עָבַר אִישׁ אֶחָד וּשְׁנֵי בָנִים עִמּוֹ,
 וְהָיָה אֶחָד לְאַחֵד אוֹמֵר, חֲזַק הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה הוּא
 מְצַד הַדְּרוֹם, וְאִין הָעוֹלָם מְתַקֵּים אֲלֵא עַל הָרוּחַ,
 מִשׁוֹם שֶׁהָרוּחַ הִיא קִיּוֹם הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל
 הַצְּדָדִים, וְאֵלְמָלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּשְׁלֵמוֹת, אִין
 הָעוֹלָם יְכוֹל לְהַתְקֵים.

אָמַר לוֹ אַחִיו הַקָּטָן, אֵלְמָלָא יַעֲקֹב, לֹא הַתְקֵים
 הָעוֹלָם. בֹּא רֵאָה, בְּשַׁעָה שֶׁיִּחְדוּ בָנָיו אֶת

הַיְחוד שְׁלֹמֶעָה וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, זוּהִי הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיוֹנָה לְהַתְיַחַד בְּיַחְוֹד אֶחָד, אֲזִי הַתְּחִבֵּר יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְנִטַּל אֶת בֵּיתוֹ, וַיֵּשֶׁב בּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם הָאֲבוֹת, לְהַתְּחַבֵּר זָכַר וּנְקֵבָה יַחַד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשַׁתְּתַּף עִמָּהֶם וְאֲשַׁמַּע מָה הֵם אוֹמְרִים. פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֶתָּה וְאֶרֶוֹן עֲזָךְ. קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ – כְּמִי שֶׁאוֹמֵר יָקוּם הַמֶּלֶךְ לְבֵית מְנוּחַת מִשְׁכָּנוֹ.

שְׁנַיִם הֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ קוֹמָה ה' – מֹשֶׁה וְדָוִד. מֹשֶׁה אָמַר, (במדבר י) קוֹמָה ה' וַיִּפְצֹו אִיבֵיךָ. וְדָוִד אָמַר (תהלים קלב) קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם? אֵלֶּא מֹשֶׁה, כְּמוֹ מִי שֶׁמְצֹוּה אֶת בֵּיתוֹ הוּא אָמַר. מֹשֶׁה צִוָּה אוֹתָהּ לְהִלָּחֵם קָרֵב כְּנֶגֶד שׁוֹנְאִיו, וְדָוִד הַזְמִין אוֹתָהּ לְמִנוּחָהּ. כְּמוֹ שֶׁמְזַמֵּין [לוֹ] אֶת רַבּוֹ, מְזַמֵּין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה עִמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֶתָּה וְאֶרֶוֹן עֲזָךְ, כְּדִי שֶׁלֹּא לְהַפְרִידֵם.

בְּהִנְיָה יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ. מִכָּאֵן לְמַדְנֹו, שְׁמִי שֶׁמְזַמֵּין אֶת הַמֶּלֶךְ, יִשְׁנֶה אֶת מַעֲשָׂיו כְּדִי לְתַת שְׂמִחָה לְמֶלֶךְ. אִם דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ

שְׁמֵשְׁמַחִים אוֹתוֹ בְּדַחְנִים פְּשׁוּטִים – יְסַדֵּר לְפָנָיו
 בְּדַחְנִים נִכְבְּדִים וְשָׂרִים גְּדוֹלִים, וְאִם לֹא – זֶה לֹא
 [מְשׁוּם] שְׂמַחַת הַמֶּלֶךְ.

בא רֵאָה, דָּוִד הַזְּמִין אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה
 לְמִנוּחָה, מָה עָשָׂה? שָׁנָה אֶת בְּדַחְנֵי הַמֶּלֶךְ
 בְּשָׁבִיל שָׂרִים וְנִכְבְּדִים, וּמִי הֵם? שְׂכַתוֹב כְּהִנְיָה
 יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ. וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ? הֲיֵה
 צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹיִיךָ יִרְנְנוּ! שְׁהָרֵי הַלְוִיִּים הֵם בְּדַחְנֵי
 הַמֶּלֶךְ, וְכַעַת דָּוִד שֶׁהַזְּמִין אוֹתוֹ לְמִנוּחָה, עָשָׂה
 אֶת הַכְּהֻנִּים וְהַחֲסִידִים שֶׁיְהִיוּ הֵם בְּדַחְנֵי הַמֶּלֶךְ.
אמר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, אֵינִי רוֹצֶה
 לְהִטְרִיחַ עֲלֶיךָ. [אלון] [אמר לוֹ הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, לֹא כָךְ] אָמַר לוֹ דָּוִד, רַבּוֹנִי, [לֹא
 כָךְ, אֲלֵא] כְּשֶׁאַתָּה בְּהִיכָלְךָ, אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹנְךָ.
 כַּעַת שֶׁהַזְּמַנְתִּי אוֹתְךָ, הַדְּבַר עוֹמֵד בְּרְצוֹנִי לְקַרֵּב
 אֶת אֵלֹהֵי, שֶׁהֵם יוֹתֵר חֲשׁוּבִים, אֵף עַל גַּב שְׂאִין
 דְּרָכְכֶם בְּזֵה.

מכאן לְמַדְנֹה, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ, יְסַדֵּר דְּרָכוֹ
 וּמַעֲשֶׂהוּ כְּרְצוֹנוֹ. אִם מְזַמִּינִים אוֹתוֹ,
 יַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל מְאָרְחוֹ כְּמוֹ שְׁמִסְדֵּר עָלָיו,
 שְׁהָרֵי דָּוִד הִחְלִיף לוֹיִים וְסַדֵּר כְּהֻנִּים, וְהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הִקִּים אֶת הַדְּבַר כְּרְצוֹנוֹ.

אָמַר דָּוִד, בְּעֵבוֹר דָּוִד עֲבַדְךָ אֵל תָּשָׁב פְּנֵי מְשִׁיחֲךָ. הַסְּדוֹר שְׁסֻדְרָתִי לֹא יִשׁוּב אַחֲרָי.
אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דָּוִד, חַיִּיךָ, אֶפְלוּ בְּכֵלִים שְׁלִי לֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ, אֶלָּא בְּכֵלִים שְׁלֶךָ. וְלֹא זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשֵּׁם עַד שְׁנַתֵּן לוֹ אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹנֹת, שְׁכָתוֹב נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד אֲמַת לֹא יִשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנֶךָ אֲשִׁית לְכֶסֶף לָךְ. בָּא רַבִּי יִצְחָק וּנְשָׁק לוֹ. אָמַר, אִם לֹא בָאתִי לְדַרְךָ הַזֶּה אֶלָּא לְשִׁמְעַ אֶת זֶה – דִּי לִי.

פְּתַח בֵּן אֶחָד שָׁלוּ וְאָמַר, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, הֵינֹו שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. דָּבָר אַחֲרָי וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה – רָמַז כְּשִׁי צֵאוֹ יִשְׂרָאֵל מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְהִגְלוֹ בֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אִיכָה א) וַיֵּצֵא מִן בֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה, וְכָתוֹב גְּלַתָּה יְהוּדָה מִעֵנִי וְגו'.
פְּתַח הָאֲחֵר הַקָּטָן וְאָמַר, וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מה זה וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם?
לְמַלְךְ שֶׁהוּלֵךְ לְבֵית הַגְּבִירָה, צָרִיךְ לְפָגַשׁ אוֹתָהּ וּלְבַשֵּׁם אוֹתָהּ בְּדַבָּרִים כְּדִי שֶׁלֹּא תִמָּצָא אֶצְלוֹ כְּהַפְקָר, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֶפְלוּ יֵשׁ לוֹ מְטָה שֶׁל זָהָב וּכְסָתוֹת מְרַקְמוֹת מַעֲשֵׂה רוֹקֵם לִישָׁן בָּהֶם,

וְהִיא מְתַקֶּנֶת לוֹ מִטְּתוֹ מֵאַבְנִים בְּאַרְץ, וּבְחֶדֶר
 שֶׁל תְּבִין. יַעֲזֹב אֶת שְׁלוֹ וַיִּלּוֹן בָּהֶם, לְתַתּ לָהּ נַחַת,
 וּכְדִי שְׂיִהְיֶה הָרְצוֹן שְׁלָהֶם יַחַד בְּלִי אָנָּס. כְּמוֹ
 שְׁלֹמֹדְנוּ כָּאֵן, שְׁכִיּוֹן שְׁהֵלָךְ אֵלֶיהָ, מֵה כְּתוּב?
 [וַיִּלֵּן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ, לְהִרְאוֹת שְׁאָסוּר לוֹ
 לְאָדָם לְשִׁמְשׁ מִטְּתוֹ בַּיּוֹם] וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם
 וַיִּשֶׁם מְרֹאשְׁתּוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּדִי לְתַת
 לָהּ נַחַת שְׁאָפְלוּ אַבְנֵי הַבַּיִת אֲהוּבִים לְפָנָיו לְלוֹן
 בָּהֶם [שְׁכָתוּב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא].

בְּכָה רַבִּי יִצְחָק, [וַחֲסִידָךְ] וְשִׁמְחָה. אָמַר, אֱלוֹ
 הַמְּרַגְלִיּוֹת תַּחַת יְדֵיכֶם, וְלֹא אֵלֶיךָ
 אַחֲרֵיכֶם? אָמְרוּ לוֹ, אַתָּה תִּלְךָ לְדֶרֶכְךָ, וְאָנוּ נִכְנָס
 לְעִיר לְהִלּוֹלָא שֶׁל בְּנֵי זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַכְשָׁו
 יֵשׁ לִי לְלַכֵּת לְדֶרֶכִי. הֵלֶךְ לוֹ וְסִדֵּר אֶת הַדְּבָרִים
 לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי יָפָה
 אָמְרוּ, וְהַכֵּל נֶאֱמַר בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר,
 הַדְּבָרִים הֵלְלוּ הֵם מִבְּנֵי בְּנֵי שֶׁל רַבִּי צְדוּק
 הַחֶלֶשׁ הֵם. מֵה הַטַּעַם נִקְרָא חֶלֶשׁ? מִשּׁוֹם
 שְׁאַרְבָּעִים שָׁנָה הִתְעַנָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלֹּא תַחְרַב
 בְּיָמָיו, וְהָיָה מִפְּרֹשׁ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְנוֹתֵן בָּהֶם דֶּרֶךְ לְבְנֵי הָעוֹלָם
 לְהִתְנַהֵג בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיוּ [אֶלָּא] יָמִים מוּעָטִים עַד שֶׁפָּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּבְנֵו הַקָּטָן עִמּוֹ. אָמַרְתִּי לוֹ, אֵיפֹה בִּנְךָ הָאֲחֵר? אָמַר לִי, עָשִׂיתִי לוֹ הִלּוּלָא, וְנִשְׂאָר עִם אִשְׁתּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִכִּיר אוֹתִי, אָמַר לִי, חַיִּיךָ שְׁלֵא הַזְמַנְתִּי אוֹתְךָ לַחֲתַנַּת בְּנֵי מְשׁוּם שְׁלֵשָׁה דְבָרִים: אֶחָד – שְׁלֵא יִדְעָתִי בְּךָ וְלֹא הִכְרַתִּי אוֹתְךָ, שֶׁכֶּךָ מְזַמְיָנִים אֶת הָאָדָם – כְּפִי כְבוֹדוֹ, וְאוּלַי אַתָּה אִישׁ גָּדוֹל וַיִּפְגַּם כְּבוֹדְךָ. וְאֶחָד – אוּלַי אַתָּה הוֹלֵךְ לְדַרְכְּךָ בַּחֲפְזוֹן וְלֹא אֶטְרִיחַ עָלֶיךָ. וְאֶחָד – שְׁלֵא תִתְבַּיֵּשׁ לְפָנַי אֲנִשִּׁי הַחֲבוּרָה, שֶׁדַּרְכָּנוּ – שֶׁכָּל אוֹתָם שְׂאוּכָלִים עַל שְׁלַחַן חֲתָן וְכֹלָה, כָּלָם נוֹתְנִים לָהֶם אוֹצְרוֹת וּמִתְנֹת. אָמַרְתִּי לוֹ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְדוֹן אוֹתְךָ לְטוֹב. אָמַרְתִּי לוֹ, מַה שְׂמֶךָ? אָמַר לִי, צְדוּק הַקָּטָן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֵשָׁה עָשָׂר [תְּרִיסָר] סוּדוֹת עָלְיוֹנִים בַּתּוֹרָה, וּמִבְּנֵו שְׁלֵשָׁה, אֶחָד בְּנְבוּאָה, וְאֶחָד [וּשְׁנַיִם] בַּחֲלוּם.

וְאָמַר, מַה בֵּין נְבוּאָה לַחֲלוּם? נְבוּאָה בְּעוֹלָם הַיָּא שֶׁל זְכוֹר, וְהַחֲלוּם בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וּמִזֵּה לָזֵה בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת יוֹרֵד. הַנְּבוּאָה בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל, וְהַחֲלוּם בְּשְׂמָאל. וְהַחֲלוּם נִפְרָד לְכַמָּה דְּרָגוֹת לְמַטָּה, מְשׁוּם כֶּךָ הַחֲלוּם הוּא

בְּכָל הָעוֹלָם, אֲבָל כְּפִי דְרָגְתּוֹ. כֶּף נִרְאָה, כְּפִי
הָאָדָם כֶּף דְרָגְתּוֹ, הַנְּבוֹאָה אֵינָה מִתְפַּשֵּׁטת
אֲלָא בְּמִקּוּמָהּ.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב, וַיַּחֲלֵם וַהֲנִיחַ סֵלָם מִצָּב
אֶרֶצָה וְרֵאָשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וַהֲנִיחַ מִלְּאֲכִי
אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א)
הִיָּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל יַחְזִקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל גְּהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יַד
ה'. הִיָּה הִיָּה – נְבוֹאָה לְשַׁעָה הִיָּתָה, שְׁהַצְטַרְכָּה
עַל הַגְּלוּת מְשׁוּם שְׁהַשְׁכִּינָה יִרְדָּה עִם יִשְׂרָאֵל
לְגָלוּת, וְרֵאָה יַחְזִקְאֵל מָה שְׁרָאָה לְפִי שַׁעָה.
וְאָף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ הַמְּקוֹם לֹא רָאוּי לָזֶה, מְשׁוּם
כֶּף הִיָּה הִיָּה. מָה זֶה הִיָּה הִיָּה? אֲלָא הִיָּה
לְמַעְלָה – הִיָּה לְמַטָּה, שְׁכַתּוּב סֵלָם מִצָּב אֶרֶצָה
וְרֵאָשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה. נוֹטֵל [אוֹתוֹ] לְמַעְלָה
וְנוֹטֵל [אוֹתוֹ] לְמַטָּה. הִיָּה הִיָּה – אֶחָד לְמַעְלָה
וְאֶחָד לְמַטָּה.

בא רֵאָה, הַסֵּלָם הַזֶּה מִחֲזִיק בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת –
בְּמַעְלָה וּמַטָּה. בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל גְּהַר כְּבָר.
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים – בְּמִקּוֹם שְׁהַגְּלוּת שׁוֹרָה בּוֹ, וְעַם
כָּל זֶה, עַל גְּהַר כְּבָר. מָה זֶה גְּהַר כְּבָר? אֲלָא
שְׁהִיָּה כְּבָר מִקְדָּם לְכֵן, שְׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלָיו,

שְׁכָתוּב וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.
 וְזֶה הוּא נָהָר אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבַּעַת הַנְּהָרוֹת.
 וּמִשׁוֹם שֶׁשָּׂרָה עָלְיוֹ מִקֶּדֶם לְכֵן וְהָיָה עָלְיוֹ כָּבֵד –
 שׁוֹרָה בּוֹ עֲכָשׁוּ, וְהִתְגַּלָּה לִיחֻזְקָאֵל.

בא רָאָה, וַיַּחְלֵם, וְכִי יַעֲקֹב הִקְדוֹשׁ, שֶׁהוּא
 הַשָּׁלֵם שֶׁל הָאָבוֹת, הִתְגַּלָּה עָלְיוֹ בְּחִלּוֹם,
 וּבְמִקּוֹם הִקְדוֹשׁ הַזֶּה לֹא רָאָה [לוֹ] אֲלֵא בְּחִלּוֹם?
 אֲלֵא יַעֲקֹב בְּזִמְנָן הַהוּא לֹא הָיָה נְשׁוּי, וַיִּצְחַק הָיָה
 קָיָם. וְאִם תֵּאמֹר שֶׁהֵינָה אַחֵר כֶּךָ, כְּשֶׁנִּשְׁאַ, כְּתוּב
 וְאֵרָא בְּחִלּוֹם? שֶׁם הַמִּקּוֹם גָּרָם, וַיִּצְחַק הָיָה קָיָם,
 וְעַל כֵּן כְּתוּב בּוֹ חִלּוֹם.

ואחר שֶׁבָּא לְאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה עִם הַשְּׂבָטִים,
 וְנִשְׁלַמָּה [בְּהֵם] לָהֶם עֵקֶרֶת הַבַּיִת וְאִם
 הַבָּנִים שְׂמִיחָה, כְּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו',
 וְכְתוּב (בראשית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת
 הַלַּיְלָה. כָּאֵן לֹא כְּתוּב בּוֹ חִלּוֹם, שֶׁהָרִי הָיָה
 מִדְּרָגָה אַחֲרֵת עֲלִיוֹנָה.

בא רָאָה, הַחִלּוֹם הוּא עַל יְדֵי גַבְרִיאֵל, שֶׁהוּא
 לְמַטָּה, בְּדִרְגָּה הַשְּׂשִׁית מִנְּבוֹנָאָה. מְרָאָה –
 עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַהִיא שֶׁל הַחֲמִיּה הַהִיא שֶׁשׁוֹלֶטֶת
 בְּלַיְלָה. וְאִם תֵּאמֹר, הֵינָה כְּתוּב (דניאל ח) גַּבְרִיאֵל

הִבֵּן לְהִלֹּז אֶת הַמְּרֹאֶה – כִּךְ זֶה וְדַאי, שְׁמֵרָאָה
 דְּבָרָיו יוֹתֵר סְתוּמִים, וּבְחִלּוּם מְפָרֵשׁ יוֹתֵר,
 וּמְפָרֵשׁ אֶת הַסְּתוּמִים שֶׁל הַמְּרֹאֶה. וְעַל כֵּן
 נִפְקֵד גַּבְרִיאֵל, שְׁיִפְרֵשׁ אֶת דְּבָרֵי הַמְּרֹאֶה, שֶׁהוּא
 יוֹתֵר סְתוּם.

וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּמְרֹאֶה – וַיֵּרָא, וְאָרָא. מָה הַטַּעַם?
 מְשׁוּם שֶׁהוּא מְרֹאֶה, כְּמוֹ הַמְּרֹאֶה הַזֶּה
 שְׁנֵרָאִים בְּתוֹכוֹ כָּל הַדְּמִיּוֹת, וּמְשׁוּם כִּךְ וְאָרָא,
 רְאִיתִי דְמוֹתוֹ. בְּאֵל שַׁדַּי, שֶׁהוּא הַמְּרֹאֶה, שְׁנֵרָאִית
 בְּתוֹכוֹ דְמוֹת אַחֲרָת, וְכָל הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת
 נִרְאוֹת בּוֹ.

מִשׁוּם כִּךְ, יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כְּתוּב וַיַּחֲלֵם
 וַהֲנִיחַ סֵלֶם מִצַּב אֲרֻצָּה [וְרֹאשׁוֹ]. מָה זֶה
 סֵלֶם? הַדְּרָגָה שֶׁשָּׂאָר הַדְּרָגוֹת תְּלוּיּוֹת בָּהּ, וְהוּא
 יְסוּד הָעוֹלָם. וְרֹאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, כִּךְ הוּא
 לְהִתְקַשֵּׁר עִמוֹ. וְרֹאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, מִי רֹאשׁוֹ?
 רֹאשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ סֵלֶם. וּמִי הוּא? זֶה שְׁכָתוּב בּוֹ
 (בראשית מז) רֹאשׁ הַמָּטָה. מְשׁוּם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמָּטָה
 הַזֹּאת וּמִמֶּנָּה מְאִיר. מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה, מְשׁוּם שֶׁהוּא
 סִיּוּם הַגּוֹף, וְעוֹמֵד בֵּין עֲלִיוֹן וְתַחְתּוֹן, כְּמוֹ
 שֶׁהַבְּרִית הוּא סִיּוּם הַגּוֹף וְעוֹמֵד בֵּין הַיְרֻכִים
 וְהַגּוֹף, וְעַל זֶה מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה.

**וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ, אֱלוֹ
הַמִּמְנִים שֶׁל כָּל הָעַמִּים, שֶׁהֵם עוֹלִים
וַיִּוֹרְדִים בְּסֵלֶם הַזֶּה. כְּשִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִים, נִשְׁפָּל
הַסֵּלֶם הַזֶּה, וְעוֹלִים אוֹתָם הַמִּמְנִים. וְכִשְׁשִׂישְׂרָאֵל
מְכַשִּׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, מִתְעַלֶּה הַסֵּלֶם הַזֶּה, וְכָל
הַמִּמְנִים יוֹרְדִים לְמַטָּה וְעוֹבֵר שְׁלִטוֹנָם. הַכֹּל
עוֹמֵד בְּסֵלֶם הַזֶּה. כָּאֵן רָאָה יַעֲקֹב בַּחֲלוּמוֹ אֶת
שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְאֶת שְׁלִטוֹן שָׂאֵר הָעַמִּים.**

**דְּבַר אַחֵר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ,
בְּמִי? בְּאוֹתוֹ רֵאשׁוּ שֶׁל אוֹתוֹ סֵלֶם.
שְׂכַשְׂמִסְתַּלֵּק רֵאשׁוּ מִמֶּנּוּ – הַסֵּלֶם נִכְנָע, וְעוֹלִים
כָּל הַמִּמְנִים. וְכִשְׂמִתְחַבֵּר רֵאשׁוּ בְּאוֹתוֹ סֵלֶם –
מִתְעַלֶּה, וְכָל הַמִּמְנִים יוֹרְדִים. וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.**

**כְּתוּב (מלכים-א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם
הַלְיָלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מָה אַתָּן לָךְ.
וְאִם תֹּאמַר, כָּאֵן בַּחֲלוֹם, וְכִי אֵיזוֹ רְשׁוֹת יֵשׁ
לְחֲלוֹם בְּזֶה? אֵלָּא כָּאֵן נִכְלַלְתָּ דִּרְגָה בְּדִרְגָה,
הַדִּרְגָה הָעֲלִיוֹנָה עִם הַדִּרְגָה הַתַּחְתּוֹנָה. מִשׁוּם
שֶׁעַד עַכְשָׁיו שְׁלֹמֹה לֹא הָיָה שָׁלֵם. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁשַׁלֵּם,
כְּתוּב (שם ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה, וְכְתוּב (שם)
וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. שֶׁעֲמִדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹתָה,**

ובית המקדש נבנה, ואז היה רואה שלמה את
החכמה עין בעין, ולא הצטרף לחלום.

אחר שחטא, הצטרף לחלום כבראשונה, ועל
כן כתוב (שם יא) הנראה אליו פעמים. וכי
פעמים היה ולא יותר? אלא צד החלום היה לו
פעמים, וצד החכמה היה בכל יום.

ועם כל זה הצד של החלום היה יותר על
כל שאר בני האדם, משום שנכללה
דרגה עם דרגה, מרא"ה במרא"ה. והנה כאן
בסוף ימיו יותר חשוף, וזה משום שחטא,
והלבנה עמדה להפגם. מה הטעם? משום
שלא שמר את ברית הקדש בהתעסקותו עם
נשים נכריות, וזה התנאי שהקדוש ברוך הוא
עשה עם דוד, שכתוב (תהלים קלב) אם ישמרו
בניך בריתי וגו', גם בניהם עדי עד ישובו
לכסא לך.

מה זה עדי עד? הינו שכתוב (דברים יא) כימי
השמים על הארץ. ומשום שלמה לא
שמר את הברית הזו כראוי, התחילה הלבנה
להפגם, ועל כן בסוף הצטרף את החלום, וכן
יעקב הצטרף את החלום, כמו שבארנו.

רַעֲיָא מְהִימָנָא

השלמה מההשמטות (סימן ו)

וַיַּחַלְלוּם וְהִנֵּה סֶלֶם מִצֵּב אֲרָצָה (בראשית כח). **וְהִנֵּה סֶלֶם** – זו תְּפִלָּה. **מִצֵּב אֲרָצָה** – שְׁמֵת־תְּפִלָּים בְּנֵי אָדָם לוֹ בְּאֶרֶץ, שֶׁהִיא שְׂכִינָה, וּמְגִיעַ לַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים א-ח) **וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסוּד הַדָּבָר** – (תהלים ח) ה' אֲדַנְנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר. וּבְזִמְנֵי שְׁמוֹדִיעַ לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ שֶׁעוֹלָה בְּאוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, מִיָּד – וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בּוֹ – בְּאוֹתוֹ אָדָם.

כִּלְיָם פּוֹתְחִים כְּנַפְיָהֶם לְקַבֵּל שְׂכִינָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל א) **וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מְלֻמְעָלָה.** וְזֶה עֲלִים, שְׂכִינָה עַל כְּנַפְיָהֶם, וְיֹרְדִים בּוֹ. מָה זֶה בּוֹ? בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל שְׂכִינָתוֹ, וּמֵיחַד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ בְּתְפִלָּתוֹ, שֶׁשְׂכִינָה הִיא מְצוּהַ כְּלוּלָה בְּשֵׁם יְהו"ה, הִיא הַחִיָּה שְׁלוֹ, וּמְצוּהַ בְּלִי מַחְשָׁבָה אֵין לָהּ עֲלֵיהָ. וּמַחְשָׁבָה הִיא אָדָם, יו"ד ה"א וָ"ו ה"א, תְּפִאָרַת מְצוּהַ, הַמְּלֻכּוֹת כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חִיּוֹת הַמְּרֻכְבָּה,

כְּלוּלָה מְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא הַנִּקְבָּה שְׁלוֹ, הַפְּנִים
שְׁלוֹ, פְּנֵי הַרְחָמִים, עֲבוּרָה אֲמַרְתִּי (שמות לג) אִם
אֵין פְּנִיךָ הַלְכִים וְגוֹמֵר.

וּמִצֵּד הַצְּדִיק נִקְרָאת אַחֲוָרִיו, חֲיָה כְּלוּלָה
שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת שְׁאַחֲוָרֵי הָאָדָם,
שְׁדוּמָה לְשִׁדְרָה שְׁבָה שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת, הִיא
אַחֲוֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וְקָדָם לְמַחְשָׁבָה, שְׁנֵאֵמַר
בָּה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּאָדָם שֶׁל
אַחֲוֹר, שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁהוּא אַחֲוֹר
לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית וְקָדָם לְפָרְעָנוֹת.

קָמוּ תַנְאִים וְאֲמוֹרָאִים וְאָמְרוּ, רוּעָה הַנְּאָמֵן,
בְּרוּךְ אַתָּה לְאֵל עֲלִיּוֹן, הוּא יָקִים לְךָ
בְּקִשְׁתְּךָ בְּכֹל. קָם זְקֵן עֲלִיּוֹן בִּינִיָּהֶם וְאָמַר, רוּעָה
הַנְּאָמֵן, בְּךָ הַתְּקִים פְּסוּק זֶה שְׁנֵאֵמַר (ישעיה סב) וְאֵל
תִּתְּנוּ דְמֵי לוֹ, שֶׁהָרִי עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְקַנְנִים
בְּצִלְמָךְ, מַחְנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם
מֵהִישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וּמַחְנוֹת הַגְּבִירָה שֶׁהֵם
מֵהִישִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלֶיךָ נֹאמַר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי
אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. בְּךָ עוֹלִים מַחְנוֹת
הַשְּׁכִינָה בְּתַפְלָה, וְיֹרְדִים מַחְנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה שִׁירִים וְנִגּוֹנִים שֶׁל תַּפְלָה.

אַתָּה הוא הַקְּרוֹב לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא בְּתַפְלָתְךָ,
 שֶׁהִיא קָרְבָן לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא וּשְׂכִינָתוֹ
 בְּאִיזְהוּ מְקוֹמָן, בְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שְׂתַקְנוּ
 בְּעַלֵי הַמְּשָנָה קָרְבָנוֹת הַתְּפִלָּה מֵצַד הַיְמִינִי,
 שְׁשֵׁם כֹּהֵן אִישׁ חֹסֵד, וְתַקְנוּ זְמִירוֹת שֵׁהֵם שִׁיר
 הַלְלוּיִם אַחֲרֵיהֶם מֵצַד הַגְּבוּרָה, וְהוּד דְרָגָה שֶׁל
 דוּד נְקֻשָּׁרָה בְּשִׂמְאֵל שֶׁל גְּבוּרָה. וְאַהֲרֹן דְרָגָתוֹ
 בַּהוּד נְקֻשָּׁר בְּחֹסֵד, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים טז) נְעֻמוֹת
 בַּיְמִינְךָ נֹצַח.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיְחוּד כּוֹלֵל בְּרָכוֹ וּקְדוּשָׁה,
 שֶׁהוּא קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, וּבְרָכָה מֵצַד
 הַיְמִינִי, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (במדבר 1) דְּבַר אֶל אַהֲרֹן וְאֵל
 בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּקְדוּשָׁה
 מֵצַד הַלְלוּיִם עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, הַקְּשֶׁר שֶׁל יְמִין
 וּשְׂמָאֵל, וְהוּא קְשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהוּא
 הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה.

תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהוּ בְּעַלֵי הַמְּשָנָה,
 תְּפִלִּין שֶׁל רְבוּן הָעוֹלָם מֵה פְּתוּב בְּהֵן?
 וְהוּא קְשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה.
 וְזֶה שֶׁבְּאֵרוֹ בְּעַלֵי הַמְּשָנָה, הִרְאָהוּ לְמֹשֶׁה קְשֶׁר
 שֶׁל תְּפִלִּין. שִׁי שֶׁלְךָ מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שְׁלֹשׁ פְּנֵי
 הָאָבוֹת לְמַעְלָה שְׂתַקְנוּ שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת, שְׁסִימָנָם:

”שְׁחִרִית מִנְחָה” עֲרַבִּית. מ”ה שְׁלֶף תְּפֹלֵת
הַשֶּׁבֶת, שְׁנֵאֲמַר בָּהּ (בראשית א) וַרְדּוּ בַדְּגַת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, וְנִכְלְלָהּ
מִרְכָּבָה הַתְּחִתּוֹנָה שֶׁל אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, וְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן לְמַעְלָה, וּבֵת זֹגוּ לְמַטָּה, אִם כָּל חַי,
שֶׁהוּא צָדִיק חַי הָעוֹלָמִים.

וְלָבֵן, אֶהְרֵן אֶף עַל גַּב שֶׁהוּא יָמִין, בְּאֶרְוָהוּ
רְבוֹתֵינוּ, אֶהְרֵן שׁוֹשְׁבֵין הַגְּבִירָה הִיָּה.
רוּעָה הַנְּאֻמָּן, יַעֲקֹב הוּא הַכוֹלֵל שֶׁלֹּשֶׁת הָאָבוֹת,
שָׁבוּ רוֹכְבֵי אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא לְחִנָּם הִקִּימוּ בְּעַלְי
הַמְּשֻׁנָה, יָפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כִּי־יָפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, רָאִינוּ
שֶׁכָּפַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַךְ וְאָמַר
מִשֶּׁה מִשֶּׁה, לְכֹלֵל אוֹתָךְ בְּמִרְכָּבָה הָעֲלִיוֹנָה
וּבְמִרְכָּבָה הַתְּחִתּוֹנָה, לְהַכְלִיל בָּךְ אָדָם הָרֵאשׁוֹן
מִצְדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְלְהַכְלִיל בָּךְ חוּהַ מִצְדַּד שֶׁל
אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.

לָמָּה לֹא כָּפַל אֶת שֵׁם יַעֲקֹב כָּךְ? אָמַר לוֹ מְנוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, מִשׁוּם שֶׁקָּרָא לוֹ יַעֲקֹב וְקָרָא לוֹ
יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לְשׁוֹן לְשׁוֹן עָקַב, שֶׁהֵינּוּ נִקְבָּה,
שֶׁלְּמִדְּנוּ, עָקְבוּ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִכֹּהֵה גִלְגָּל

חַמָּה. וּנְקָרָא יִשְׂרָאֵל, שְׁשָׁם רֵאשׁ זָכָר רֵאשׁ לְנִקְבָּה, שְׁהֵינּוּ עֶקֶב. וְזֵהוּ שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִחְשׁ, (שם ג) הוּא יְשׁוּפֵךְ רֵאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפְנוּ עֶקֶב, וְזֵה גָרַם שְׁכִינָה בַּגְּלוּת, שְׁנֶאֱמַר בָּהּ (משלי כב) עֶקֶב עֲנֹה יֵרָאֵת ה'.

שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְשְׁמַחוּ רֵאשֵׁי הַיְּשִׁיבָה וְאָמְרוּ לְפָנָיו, פִּהּ הַשְּׁכִינָה, סִינִי, מִי יָכוֹל לְעַמֵּד [לְפָנָיו], שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינָתוֹ מְדַבְּרִים עִמוֹ, וְשֵׁשׁ רִבּוּת שֶׁל הַיְּשִׁיבָה הַתְּחִתּוֹנִים מְדַבְּרִים עִמוֹ, וְאֵף שֵׁשׁ רִבּוּא שֶׁל הַיְּשִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה כֶּף מְדַבְּרִים עִמוֹ. עַל פִּיךָ נֶאֱמַר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְגוֹמֵר.

דְּבַר אַחַר וַיְחַלֵּם וְהִנֵּה סֵלֶם. פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, סִינִי זֶה סֵלֶם, וְהוּא ק"ל, וְסוּד הַדְּבַר - (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רִכַּב עַל עֶ"ב ק"ל. עַב זֶה יו"ד ה"י גִּי'וֹ ה"י. וְעוֹד - יו"ד. יו"ד ה"א. יו"ד ה"א וְא"ו. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א - זֶה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים. הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת עוֹלוֹת לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם. הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן תּוֹלְדוֹתֵיהֶן עוֹלוֹת לְמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים. עֶ"ב ק"ל מְאֵתִים וּשְׁתַּיִם כֶּחָשְׁבוֹן בְּ"ר. אַתָּה הוּא הַבֵּן, הָרוּעָה הַנְּאָמֵן, עֲלִיךָ נֶאֱמַר (תהלים ב) נִשְׁקוּ בָר. אַתָּה הוּא רִבֵּן שֶׁל

יִשְׂרָאֵל, גְּדוֹל לְמַטָּה, רִבֵּן שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, בִּ"ר
 לְמַעְלָה, בֵּן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינָתוֹ,
 [חֶסֶד "גַּם" לְהַשְׁלִים לְמֵאֲתִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה]
 עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לְגַבֵּי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (שְׁמוֹת ב) גַּם
 יְהוֹ"ה הַעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. בִּ"גַם" הַזֶּה
 הַתְּכַפֵּר דָּוִד, וְזֶהוּ שְׁעוֹר שֶׁל הַחֲלָה, אַרְבָּעִים
 וּשְׁלֹשׁ בַּיָּצִים וְתוֹסֶפֶת חֲמֵשׁ בַּיָּצָה, רָמוּז (ויקרא ה)
 וַחֲמִשְׁתֵּי יוֹסֵף עָלָיו.

סדר הלימוד ליום יט חשון [יום 49 בשנה]

אֲשֵׁרִי הַתְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ, כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יָרַד עַל הַר סִינַי וְנֶאֱמַר בּוֹ
 (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עֲמָנוּ עִמָּד הַיּוֹם
 [וְגו'] וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם, כִּךְ כְּשֵׁאתָהּ
 מִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְכַנֵּס עֲלֵינוּנִים וְתַחֲתוּנִים, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ
 שֶׁהֵיוּ וְשֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת, וְכָל מַחֲנוֹת הַמְּלֹאכִים,
 וַיּוֹרֵד בְּצִלְמָךְ לְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ וְתוֹרַתְךָ, מִשּׁוֹם
 שֶׁמִּחְשַׁבְתָּךְ לֵיחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם
 שְׂכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שָׁלוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
 בְּתוֹרַתְךָ וּבַתְּפִלָּתְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרֵּךְ

מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֵׂה, וּכְמוֹ שֶׁהוּא אָמַר אָנֹכִי,
וְהֵם אָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע.

כָּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהֵם
שׁוֹתְקִים וְשׁוֹמְעִים לְדַבְרָךְ, מִשׁוּם שֶׁרְצוֹנְךָ
בָּהֶם לֵיחַד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתוֹ בְּכָל
הַמַּחֲנוֹת שָׁלוֹ. וְכָל מֵה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַבְּטִיחַ וְהוֹדָה לַעֲשׂוֹת לָךְ חֲכָמָה מִכָּמָה טוֹבוֹת
שֶׁאֵין לָהֶם סוּף, כִּלְמַסּוּ אֹמְרִים נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע.

וּמִשׁוּם זֶה אָמְרוּ (תהלים קג) בָּרְכוּ ה' [כָּל]
מִלְאָכָיו גְּבֵרֵי כֹחַ וְגוֹמֵר, וְהַחֲזִיק בָּךְ,
שֶׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתוֹ וְכָל הַמַּחֲנוֹת
שָׁלוֹ וְשֶׁל שְׂכִינְתוֹ הִסְכִּימוּ לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנְךָ,
וְיֹתֵר מִדְּאִי הוּא כְּתוּב עַל יָדְךָ, וְלֹא נִפְל דְּבַר
קָטָן מִכְּתִיבַת יָדְךָ שֶׁלֹּא הִתְקַיֵּם. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ
שֶׁאֲדוֹנוֹ מִחֲשִׁיב אוֹתוֹ כְּגוֹפוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כְּבוֹד
כְּדָמוֹתוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹקֵל דְּבָרֵי פִּיּוֹ בְּתוֹרָה וּבְתַפְלָה
כְּמוֹ לַמּוֹד בְּהַר סִינַי, וְאֵין אֶחָד שֶׁפּוֹתַח פִּיּוֹ
לְקַטְרֵג, אֶלֶּא עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּהִסְכָּמָה אַחַת
בְּרְצוֹן אֶחָד: (ע"כ מההשמטות).

וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וְגו'. כָּאֵן רָאָה יַעֲקֹב הַקָּשֶׁר
שֶׁל הָאֱמוּנָה כְּאֶחָד. נֹצֵב עָלָיו, וְכְתוּב

וּמְלִךְ אֵין בְּאֵדוּם נֶצֶב מְלִךְ. [נְצִיב מְלַח] (מלכים א כב)
 רָאָה, שְׁכַל הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת כְּלָן יַחַד עַל אוֹתוֹ
 הַסֵּלֶם לְקֶשֶׁר הַכֹּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד, מִשׁוּם שְׁאוֹתוֹ
 הַסֵּלֶם נִתֵּן בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית כח)
 אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ
 וְגו'. אֵלוֹ הֵם שְׁנֵי צְדָדִים, בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה ה' נֶצֶב עָלָיו [וַיֹּאמֶר] – עַל
 יַעֲקֹב, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה, יָמִין
 וּשְׂמָאל, וַיַּעֲקֹב בְּתוֹכָם, וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְהַקְשֵׁר
 בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ
 וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. מִנֵּיִן לָנוּ שְׂיַעֲקֹב בְּאֲמִצֵּעַ? מִשְׁמַע
 שְׁכָתוּב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק
 [הָאָרֶץ], וְלֹא כָתוּב וְאֱלֹהֵי יִצְחָק אָבִיךָ. שְׁכִיּוֹן
 שְׁנַקְשֵׁר עִם אַבְרָהָם, נִמְצָא שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ. וְאַחַר
 כֵּן, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׂוֹכֵב עָלֶיהָ – הִנֵּה הַכֹּל
 מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה אַחַת. וְכֵאֵן הוּא רָאָה שְׂיִהְיֶה
 שְׁלֵמוֹת הָאֲבוֹת.

בֵּא רָאָה, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ, שְׁכִיּוֹן שְׂאֹמֶר
 אַבְרָהָם אָבִיךָ, וְדַאי שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ. וְאֱלֹהֵי
 יִצְחָק, כָּאֵן נִרְמַז שְׁקֶשֶׁר לְשְׁנֵי צְדָדִים וְאוֹחַז
 אוֹתָם. קֶשֶׁר לְצַד אֶחָד – שְׁכָתוּב אַבְרָהָם אָבִיךָ.

וְקָשׁוּר לְצַד אַחַר – שְׁכָתוּב וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. תּוֹסַפֵּת
 וְאִ"ו לְיִצְחָק, לְהִרְאוֹת שְׁיַעֲקֹב אַחוֹז לְשְׁנֵי צַדִּדִּים.
 וְעַד שְׁיַעֲקֹב לֹא נִשָּׂא, לֹא נֶאֱמַר בְּגִלּוּי יוֹתֵר,
 וְנֶאֱמַר בְּגִלּוּי לְמִי שְׁמֹכִיר דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה.
 אַחַר שֶׁנִּשָּׂא וְהוֹלִיד, נֶאֱמַר לוֹ בְּגִלּוּי. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (בראשית לג) וַיֵּצֵב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, מִי שֶׁלֹּא נִשְׁלַם לְמַטָּה – לֹא
 נִשְׁלַם לְמַעְלָה. שׁוֹנֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּשְׁלַם לְמַעְלָה
 וְלְמַטָּה, אֲבָל לֹא בְּגִלּוּי.

וְאִם תֵּאֱמַר שֶׁנִּשְׁלַם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה – לֹא. אֲלֵא
 רָאָה שְׁיִשְׁלַם לְאַחַר זְמַן. וְאִם תֵּאֱמַר, הִנֵּה
 כְּתוּב וְהִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֵתִיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךְ?
 אֲלֵא הַשְּׁגַחַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁמְרֵתוֹ לֹא
 נִעְזָבָה מֵיַעֲקֹב לְעוֹלָמִים בְּכֹל מָה שֶׁהֶצְטַרַךְ לוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן עַד שֶׁנִּשְׁלַם.

וַיִּיבֶן יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם
 הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. וְכִי תִמְיָהָה הוּא
 שֶׁלֹּא יָדַע? אֲלֵא מָה זֶה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי? כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א ג) וּפְנֵי ה' לֹא חִלִּיתִי. אָמַר, וְכִי
 כָּל זֶה הַתְּגָלָה לִי וְלֹא הִסְתַּכַּלְתִּי לְדַעַת אֲנֹכִי,
 וְלִהְפֹּנֵס תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה וְלִהְיוֹת שָׁלֵם?

בא ראה, כתוב (בראשית כה) **ותאמר אם כן למה זה**
אנכי. כל יום ויום ראתה רבקה את אור
השכינה, שהשכינה היתה במשכנה, והתפללה
שם. כיון שראתה צרתה במעיה, מה כתוב?
ותלך לדרש את ה'. יצאה מהדרגה הזו לדרגה
אחרת, שהיא הוי"ה. משום כך אמר יעקב, וכי
כל כך ראיתי ואנכי לא ידעתי? משום שהיה
לבדו ולא נכנס תחת כנפי השכינה.

מיד - ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה.
הדבר הזה הוא לשני הצדדים. מה נורא
המקום הזה - אחד על אותו המקום שאמר
בראשונה, ואחד על אות הברית הקדוש, שלא
צריך להבטל.

ואף על גב שהם לשני צדדים - הוא אחד. אמר,
אין זה כי אם בית אלהים. אין זה להיות
בטל, אין זה להמצא לבדו, זה לא העמידה שלו,
אלא בית אלהים, להשתמש בו ולעשות בו פרות
ולהריק לו ברכות מכל איברי הגוף, שזהו השער
של כל הגוף. זהו שכתוב וזה שער השמים. זה
השער של הגוף ודאי, שער הוא להריק ברכות
למטה, אחוז למעלה ואחוז למטה. אחוז למעלה
- שכתוב וזה שער השמים. [אחוז] למטה -

שְׁכָתוּב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְעַל זֶה, וַיִּירָא
וַיֹּאמֶר מֶה נֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. וּבְנֵי אָדָם אֵינָם
מְשַׁגְּיחִים בְּכַבּוּד שָׁבוּ לְהִיּוֹת בּוֹ שָׁלֵם לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה. בָּא אָבִיו וּנְשָׁקוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי אוֹתָם הַדְּבָרִים
מִפִּי, בְּכִיתִי וְאָמַרְתִּי, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן
שֶׁלֹּא בִטֵּל מִן הָעוֹלָם הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה.
הִלְכְּתִי עִמָּם עַד שֶׁלֹּשׁ פְּרֻסָּאוֹת עַד שֶׁנִּכְנַסְתִּי
עִמָּהֶם לָעִיר. לֹא הִסְפִּיקוּ לְהַכְנִס, עַד שֶׁשָּׂדַף
אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת בָּנוּ, וְאָמְרוּ לוֹ, דְּבַרְיָךְ לֹא
יְהִי לְבִטְלָה.

אָמַרְתִּי, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהַדְּבָרִים
הִלְלוּ הֵם כָּלֵם בְּסוּד הַחֲכָמָה
וּלְהִרְאוֹת דְּבָרִים אַחֲרִים. כְּשֶׁסִּדְרְתִּי הַדְּבָרִים לִפְנֵי
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִי, אֵל תֹּאמַר שֶׁהַדְּבָרִים הִלְלוּ
הֵם שֶׁל תִּינוּק, אֶלָּא הֵם דְּבָרִים שֶׁל סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים, וְהַכֹּל רְשׁוּמִים בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֹאמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי
וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שֶׁכָּל זֶה
הַבְּטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לָמָּה לֹא הֶאֱמִין,
שֶׁאָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'? אֶלָּא, אָמַר

יַעֲקֹב, חֲלוֹם חֲלֵמְתִי, וְהַחֲלוֹמוֹת – מֵהֶם אָמֵת
 וּמֵהֶם לֹא אָמֵת, וְאִם יִתְקַיֵּם, הֲרִי יִדְעָתִי שֶׁהוּא
 חֲלוֹם אָמֵת. וְעַל כֵּן אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי
 וְגו', כִּמוֹ שֶׁחֲלֵמְתִי, וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים. אָנִי
 אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ בְּרִכּוֹת מֵהַמַּעֲיָן שֶׁל הַנַּחֲלָה שֶׁל הַכֹּל
 לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים.

בא רֵאָה, יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּאִמְצָע, הַכֹּל הוּא נוֹטֵל
 בְּרֵאשׁוֹנָה מֵהַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל, וְאַחַר שִׁיגִיעַ
 אֵלָיו, מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵעַ וּמִמְשִׁיךְ לַמָּקוֹם הַזֶּה, מִשְׁמַע
 שֶׁכָּתוּב וְהָיָה ה' לִי – בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר הַכֹּל –
 לֵאלֹהִים. כִּמוֹ שֶׁאֱלֹהִים יִהְיֶה שׁוֹמֵר וְעוֹשֶׂה לִי כָּל
 אוֹתָן הַטּוֹבוֹת, אַף אָנִי אֶהְיֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ מֵהַמָּקוֹם
 שֶׁלִּי כָּל אוֹתָן הַבְּרִכּוֹת, וְיִתְחַבֵּר בּוֹ הַקָּשֶׁר שֶׁל
 הַכֹּל. מָתִי? וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי,
 כְּשֶׁאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בְּדֶרֶגָה שְׁלִי, וְאֶהְיֶה יוֹשֵׁב בְּדֶרֶגָה
 שֶׁל שָׁלוֹם לְתַקֵּן אֶת בֵּית אָבִי, וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם
 דוֹקָא, אַזְ וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים.

דבר אַחַר וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שֶׁשֵּׁם
 הֵיא הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שֵׁם אֶשְׁתַּלֵּם. וְהָיָה
 ה' לִי לֵאלֹהִים. בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֶעֱלֶה [נִתְעַלָּה]
 מִדֶּרֶגָה זוֹ לְדֶרֶגָה אַחֲרַת כְּרֵאוּי, וְשֵׁם אֶעֱבֹד
 עֲבוֹדָתוֹ.

רבי חייא פתח ואמר, דברי עונות גברו מני
 פשעינו אתה תכפרם. הפסוק הזה קשה,
 שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו. אלא דוד
 בקש על עצמו, ואחר כך בקש על הכל (תהלים סה)
 דברי עונות גברו מני. אמר דוד, אני ידעתי
 בעצמי שחטאתי, אבל כמה רשעים הם בעולם
 שהתגברו חטאיהם עליהם יותר ממני. הואיל
 וכן, לי ולהם, פשעינו אתה תכפרם.

בא ראה, בשעה שרבים הרשעים בעולם, הם
 עולים עד אותו מקום שספרי הרשעים
 נפתחו, כמו שנאמר ה(בית) דין יושב וספרים
 נפתחים, ואותו ספר [הדין עומד עליה], [למעלה
 מראשו של דוד הוא] משום כך דברי עונות גברו
 מני, ועל כן פשעינו אתה תכפרם.

יעקב כמו כן משום כך לא האמין. אם תאמר
 שלא האמין בקדוש ברוך הוא - לא.
 אלא שלא האמין בעצמו. אולי יחטא, ואותו
 החטא ימנע אותו שלא ישוב בשלום ותסתלק
 ממנו השמירה, ומשום כך לא האמין בעצמו.
 והיה ה' לי לאלהים אפלו רחמים, כשאשוב
 בשלום, אשים כנגדי את הדין, משום [שהרי]
 שאני עובד לפניו תמיד.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אָמַר יַעֲקֹב, כָּעֵת אֵינִי צָרִיךְ אֶת הַדִּין. כְּשֶׁאֲשׁוּב לְבֵית אָבִי אֶתְכַלֵּל בְּדִין וְאֶתְקַשֵּׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא כֹךָ, אֲלֵא אָמַר, עֲכָשׁוּ אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי צָרִיךְ שֶׁהַדִּין יִשְׁמַר אוֹתִי עַד שֶׁאֲשׁוּב בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. אָבֵל כִּיּוֹן שֶׁאֲשׁוּב בְּשָׁלוֹם, אֲכַלִּיל אֶת הַרְחָמִים בְּדִין, וְאֶתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר נְאֻמָּן לְהַכְלִיל הַכֹּל יַחַד. וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֶׁהָרִי אִז הַכֹּל יִהְיֶה קֶשֶׁר אֶחָד, וְהֶאֱבֵן הַזֶּה מִתְבָּרְכַת מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, מִתְבָּרְכַת מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה, מִשּׁוּם [זֶה] שֶׁאַתָּן מַעֲשֵׂר מִכֹּל.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִנֵּה כְּתוּב וַיִּקַּח מֵאֲבִנֵי הַמָּקוֹם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֶאֱבֵן הַזֶּה עֲלִיוֹנָה [עַל] כִּמְהָ אֲבָנִים לְמָקוֹם מוֹשְׁבָה לְשֵׁרוֹת עֲלֵיהֶם, [זֶהוּ שְׁכָתוּב] וְהָרִי כְּתוּב וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה – [עֲלִיוֹנָה הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת!] מִשּׁוּם [כִּיּוֹן] שֶׁאָמַר אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, כָּאֵן הָרִים אוֹתָהּ מִצָּבָה עֲלִיוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁתְּלָהּ בָּהּ כָּל הַשִּׁבְחָ שֶׁל זֶה, שֶׁאֵין זֶה לְקִיָּם [לְמַטָּה] כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, וַיִּפֶּה. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה. יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, לְעוֹלָמִים. בֵּית אֱלֹהִים? בֵּית ה' הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְכוּנָן

אֶת בֵּית ה', וְכֵן (תהלים קכב) בֵּית ה' גִּלְיָהּ. אֶלָּא
מְקוֹם בֵּית הַדִּין הוּא מִשְׁנֵי צְדָדִים עֲלִיוֹנִים –
מִצַּד הַיּוֹבֵל שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, וּמִהַצַּד שֶׁל
יִצְחָק אֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַיּוֹבֵל, אֵף עַל גַּב שְׁהַדִּינִים
[יּוֹצְאִים] מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה וְכֻלָּם רַחֲמִים
[וְדִינִים], כָּל הַשְּׂמָחוֹת יּוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, וְהוּא
שְׂמַחַת [וְהוּא חֲרוּת] הַכֹּל. אֶלָּא בֵּית אֱלֹהִים –
הַצַּד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה. אִם לְטוֹב, בְּצַד [הַיּוֹבֵל]
הַשְּׂמָאל מִתְעוֹרְרַת בּוֹ אֶהְבָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרָאשֵׁי. אִם לְרַע, בְּצַד הַשְּׂמָאל
מִתְעוֹרֵר בּוֹ דִּין קָשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִצְפוֹן
תִּפְתַּח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. וְדַאי בֵּית
אֱלֹהִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּית אֱלֹהִים, הֵינוּ
שְׂכֵתוֹב קַרְיַת מְלֶךְ רַב. יֵשׁ מְלֶךְ סֵתָם וַיֵּשׁ מְלֶךְ
רַב. וְדַאי שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא מְלֶךְ רַב, וְזוֹהֵי
קַרְיַת מְלֶךְ רַב.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ יּוֹשְׁבִים תַּחַת
הָאֵילָנוֹת שֶׁל שְׂדֵה אוֹנוֹ. נִרְדָּם רַבִּי חֲזִיָּא,
וְרָאָה אֶת אֵלֶיהוּ. אָמַר, מִהוֹכַחַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל מֶר
מְאִיר הַשְּׂדֵה. אָמַר, כָּעֵת בָּאתִי לְהוֹדִיעַ שְׁקֻרוֹבָה
יְרוּשָׁלַיִם לְהַחֲרֹב, וְכֹל אוֹתָן קַרְיֹת הַחֲכָמִים,

משום שירושלים היא דין, ועל דין עומדת ועל דין תחרב, והנה נתנה רשות לסמא"ל עליה ועל גבורי העולם, ובאתי להודיע לחכמים אולי יאריכו את שנות ירושלים, שהרי כל זמן שנמצאת בה תורה – היא עומדת, משום שהתורה עץ החיים העומד עליה. כל זמן שהתורה מתעוררת למטה – עץ החיים לא זז למעלה. פסקה התורה למטה – עץ החיים מסתלק [ממנה] מן העולם.

ועל כן, כל זמן שהחכמים ישמחו בתורה, לא יוכל עליהם סמא"ל, שהרי כתוב הקל קול יעקב והידיים ידי עשו. זו התורה העליונה שנקראת קול יעקב. בעוד שאותו קול לא פוסק, הדבור שולט ויכול, ועל כן לא צריך להפסיק בתורה. והתעורר רבי חייא, והלכו ואמרו את הדבר הזה לחכמים.

אמר רבי ייסא, הכל יודעים את זה, וכך הוא, שכתוב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אלו הם שמשתדלים בתורה, הקריה הקדושה עומדת עליהם, ולא על הגברים הגבורים של העולם, הינו שכתוב אם ה' לא ישמר עיר וגו'.

וַיִּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח
 וְאָמַר, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי
 אֲבֻשָׁלוֹם בְּנוֹ. בְּפִסּוּק הַזֶּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים,
 אֲבָל מִזְמוֹר לְדָוִד, לָמָּה אָמַר שִׁירָה? אִם מִשּׁוֹם
 שֶׁבְנוּ הוּא שָׁקֵם עָלָיו, יוֹתֵר קִינָה הִיָּה צָרִיף
 לַהֲיִוֹת, שֶׁהָרִי הִרַע עָלָיו עַל הָאָדָם קִצָּת מִקְרוֹבָיו
 מִשְׁאַחַר הַרְבֵּה. אֲלָא מִזְמוֹר לְדָוִד, אָמַר שִׁירָה,
 וְכֵן בִּקֵּשׁ דָּוִד, שֶׁחָשַׁב שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵלֵק
 אֶת חֲטָאוֹ לְעוֹלָם הַהוּא. כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׁכָאן
 בְּעוֹלָם הַזֶּה רוּצָה לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ, שְׂמַח.

עוֹד, שְׂרָאָה שְׁעֲלִיוֹנִים מִמֶּנּוּ הָיוּ בְּעוֹלָם
 שְׁבָרְחוֹ, וְכֻלָּם לְבָדָם. יַעֲקֹב בָּרַח,
 שְׁכָתוּב (הושע יב) וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שִׂדָה אָרֶם, וַיִּבְרַח
 לְבָדוֹ. מִשֶּׁה בָּרַח, שְׁכָתוּב (שמות כ) וַיִּבְרַח מִשֶּׁה
 מִפְּנֵי פְרָעָה, וַיִּבְרַח לְבָדוֹ. וְדָוִד בָּרַח, כָּל אוֹתָם
 שְׁלִיטֵי הָאָרֶץ וְכֻל אוֹתָם גְּבוּרֵי הָאָרֶץ וְרָאשֵׁי
 יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם בָּרְחוּ עִמּוֹ, וְסוֹכְבִים מִימֵינוּ
 וּמִשְׁמָאלוֹ לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 הִשְׁבַּח הַזֶּה, אָמַר שִׁירָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם פָּגְשׁוּ אֶת הַבְּאֵר הַזֶּה.
 וְלָמָּה דָּוִד לֹא פָגַשׁ בָּהּ? אֲלָא דָּוִד בְּעַל
 שְׁנָאָה הִיָּה כְּנִגְדּוֹ [שֶׁל הַבְּאֵר] בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן,

וּמְשׁוּם כִּף לֹא פָגַשׁ בָּהּ. אֶת יַעֲקֹב וּמִשָּׁה קִבְּלָה
 אוֹתָם הַבָּאָר בְּשִׂמְחָה וְרִצְתָה לְהִתְקַרֵּב עִמָּם. וְעַל
 כֵּן, כִּיּוֹן שָׂרְאֲתָה אוֹתָם הַבָּאָר הַזֶּה, עָלוּ הַמַּיִם
 אֵלֶיהָ כְּאִשָּׁה שֶׁשִּׂמְחָה עִם בַּעְלָהּ.

וְאָם תֹּאמֶר, הִנֵּה אֵלֶיהוּ בָּרַח וְלֹא פָגַשׁ בָּהּ,
 לָמָּה? אֲלֹא אֵלֶיהוּ הוּא לְמַטָּה מִן הַבָּאָר,
 וְלֹא לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִשָּׁה וַיַּעֲקֹב, וּמְשׁוּם כִּף
 הוּא מִלְּאָף וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. וּמְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב
 וּמִשָּׁה הֵם לְמַעְלָה מִן הַבָּאָר, הַבָּאָר שִׂמְחָה
 אֵלֵיהֶם וְעָלְתָה לְקַבֵּל אוֹתָם כְּאִשָּׁה שֶׁשִּׂמְחָה
 לְבַעְלָהּ וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ.

וַיִּירָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשִׂדָּה. סוּד הוּא שָׂרְאָה אֶת
 הַבָּאָר הַזֶּה לְמַעְלָה, זֶה כְּמוֹ זֶה. כְּתוּב
 שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֶאֱן רֹבְצִים עָלֶיהָ. אִם הֵם שְׁלֹשָׁה,
 לָמָּה כְּתוּב וְנֶאֱסָפוּ שָׂמָּה כָּל הָעֲדָרִים? אֲלֹא הֵם
 שְׁלֹשָׁה: דָּרוּם, מְזֻרְחַת, צָפוֹן. דָּרוּם מִן הַצֵּד הַזֶּה,
 וְצָפוֹן מֵהַצֵּד הַזֶּה, וּמְזֻרְחַת בֵּינֵיהֶם. וְאֵלוּ עוֹמְדִים
 עַל הַבָּאָר הַזֶּה וְאוֹחֲזִים אוֹתָהּ וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ.
 מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם כִּי מִן הַבָּאָר הַהִיא יִשְׁקוּ
 הָעֲדָרִים. הִינּוּ שֶׁכְּתוּב יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי.

תוספתא

וַיִּירָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשִׂדָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּתוּב

(ישעיה נא) שָׁמְעוּ אֵלַי רְדָפֵי צְדָק. אוֹתָם הַמְבַקְשִׁים
 סוּד הָאָמוּנָה, אוֹתָם שְׁנֵדְבְּקוּ בְקֶשֶׁר הָאָמוּנָה,
 אוֹתָם שְׁיִוְדְעִים דְרָכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן [קָרְבוּ
 שָׁמְעוּ].

כְּשֶׁעוֹלָיִם שָׁנִים וַיֵּצְאוּ לְקִרְאָת אֶחָד – מְקַבְּלִים
 אוֹתוֹ בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. שָׁנִים יוֹרְדִים
 לְמִטָּה, שָׁנִים הֵם, אֶחָד בִּינֵיהֶם. שְׁנֵי אֵלֶּה מוֹשֵׁב
 הַנְּבִיאִים, הַמְּקוֹם שְׁיִוְנְקִים בוֹ, אֶחָד בִּינֵיהֶם,
 שֶׁהוּא מִתְחַבֵּר בְּכֹל, הוּא נוֹטֵל הַכֹּל.

אוֹתָהּ בְּאֵר קְדוּשָׁה עוֹמְדַת תְּחִיתָהּ, הִיא שִׁדָּה
 הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים. מִהַבְּאֵר הַזֶּה מְשָׁקִים
 הָעֲדָרִים, כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת, כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
 כְּנָפַיִם. שְׁלֹשָׁה קִיָּמִים רוֹבְצִים [עוֹמְדִים] עַל
 הַבְּאֵר הַזֶּה. הַבְּאֵר הַזֶּה מִתְמַלֵּאת מֵהֶם. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְגו'. זֶה
 נִקְרָא אֲדִנְי, וְעַל זֶה כָּתוּב אֲדִנְי אֱלֹהִים אֲתָהּ
 הַחֲלוֹת, וְכָתוּב וְהָאֵר פְּנִיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם
 לְמַעַן אֲדִנְי. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הִנֵּה
 אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. ע"כ הַתּוֹסַפְתָּא.

וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (קהלת
 א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶת הַיָּם. וְגִלְלוּ

אֶת הָאָבֶן - מֵעֲבִירִים מִמֶּנָּה אֶת תְּקֵף הַדִּין
הַקָּשָׁה, אוֹתוֹ שֶׁקָּפָא וְנִקְרַשׁ, [מִיָּם זְכָרִים] שָׁאז
נִקְרָא אָבֶן, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּנָּה מִיָּם הַחוּצָה.
וּכְשֵׁאוֹתָם הִנָּחִלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדְּרוֹם, שֶׁהוּא
הַיָּמִין, וְלֹא יָכוֹל הַצָּפוֹן לְהִקְרִישׁ אֶת הַיָּמִים,
כִּנְהַר הַזֶּה, כְּשִׁמְיָמוֹ רַבִּים, לֹא קוֹפְאִים
וְנִקְרָשִׁים הַיָּמִים, כְּמוֹ נֶהַר שֶׁמִּיָּמוֹ מוֹעֵטִים.

וְעַל כֵּן, כְּשֵׁאוֹתָם נִחָלִים בָּאִים, מִתְחַזֵּק הַדְּרוֹם,
שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְהַיָּמִים מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים
וּמִשְׁקִים אֶת הָעֲדָרִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁכְּתוּב
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי. וְהִשְׁיבוּ אֶת הָאָבֶן עַל פִּי
הַבְּאֵר, לְמִקּוּמָהּ, מִשׁוּם שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ אֶת הַדִּין
שְׁלָהּ, שֶׁתְּהִיָּה בְּדִין, לְהוֹכִיחַ אֶת הָרָשָׁעִים בָּהּ.

בא רֵאָה, כְּשִׁיעֵקֵב הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַבְּאֵר וְרֵאָה
הַיָּמִים עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁשֵּׁם תְּזַדְּמֵן לוֹ
אֲשֶׁתּוֹ. וְכֵן בְּמִשָּׁה, כְּשִׁישֵׁב עַל הַבְּאֵר, כִּיּוֹן
שֶׁרֵאָה שֶׁהַיָּמִים עוֹלִים אֵלָיו, יָדַע שֶׁאֲשֶׁתּוֹ תְּזַדְּמֵן
לוֹ לְשֵׁם. וְכֵן הָיָה לִיעֵקֵב, שֶׁשֵּׁם הַזְּדַמָּנָה לוֹ
אֲשֶׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב עוֹדְנוּ מִדְּבַר עִמָּם וְרַחֵל בָּאָה
עִם הַצֹּאֵן. וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רֵאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וַגּוֹ'.
מִשָּׁה, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיָּבֹאוּ הָרַעִים וַיִּגְרְשׁוּם

וְגו', וְשֵׁם הַזְדַּמְנָה לוֹ צְפוּרָה, מְשׁוּם שְׁאוּתָהּ
הַבְּאָר גְּרָמָה לָהֶם.

בא רֵאָה, הַבְּאָר הַזֶּה כְּתוּבָה שְׁבַע פְּעָמִים
בַּפְּרָשָׁה הַזֶּה, מְשׁוּם שֶׁהִיא רִמְזוֹ לְשִׁבְעָה. וְכִּי
נִקְרָאת בְּאָר שְׁבַע. [וּמְשׁוּם] הַבְּאָר הַזֶּה נִזְכָּרְת
שְׁבַע פְּעָמִים בַּפְּרָשָׁה הַזֶּה, שְׁכָתוּב וַיֵּרָא וְהִנֵּה
בְּאָר בְּשָׂדֵה. כִּי מִן הַבְּאָר הַהִיא. וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל
פִּי הַבְּאָר. וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֵדָרִים וְגו' מֵעַל פִּי
הַבְּאָר. וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל
פִּי הַבְּאָר. וְגִלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאָר. וַיִּגַּל
אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאָר. הֲרִי שְׁבַעָה, וּבּוֹדָאֵי
שְׁכַךְ זֶה.

במשה לֹא כָתוּב אֲלֵא פַעַם אַחַת, שְׁכָתוּב וַיֵּשֶׁב
בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאָר. מְשׁוּם
שֶׁמֹּשֶׁה נִפְרַד מִכָּל וְכָל מִהַבֵּית שְׁלֹמֹה, וַיַּעֲקֹב
לֹא נִפְרַד כָּלָל. בְּמֹשֶׁה אֶחָד, כְּכָתוּב (שִׁיר ו) אַחַת
הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי. אַחַת הִיא לְאַמָּה. וּמְשׁוּם כִּי
מֹשֶׁה הָיָה בְּעַל הַבֵּית וְהִתְעַלָּה לְמַעְלָה. בְּמֹשֶׁה
כְּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאָר. בְּיַעֲקֹב – וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאָר
בְּשָׂדֵה, וְלֹא כָתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאָר.

דבר אַחַר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאָר שְׁבַע וַיִּלֶךְ חֲרָנָה –
רַבִּי אֲבָא פָתַח וְאָמַר, (תהלים קו) אֲשֶׁרֵי שְׁמַרֵי

מִשְׁפָּט עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. אֲשֶׁרֵי שְׁמֵרֵי מִשְׁפָּט,
 אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם
 תּוֹרַת אֱמֶת לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ יָמִים וְלֵילוֹת, שֶׁהֵרִי כָּל
 מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוֹת מֵהַכֹּל, חֲרוֹת
 מִן הַמּוֹת, שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט עָלָיו, וְהֵרִי פְּרִשׁוּתָהּ,
 מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנֶאֱחָז בָּהּ,
 נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאִם מִרְפָּה אֶת עַצְמוֹ מֵעֵץ
 הַחַיִּים, הִנֵּה עֵץ הַמּוֹת שׁוֹרָה עָלָיו וְנֶאֱחָז בּוֹ. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (משלי כד) הַתְּרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה.
 הַתְּרַפִּיתָ – אִם מִרְפָּה יָדָיו מִן הַתּוֹרָה.

בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה, מֵה זֶה צָר כַּחֲכָה? צָר כַּחֲכָה
 כֹּה. שֶׁהֵרִי הִיא תְּמִיד לְיָמִין, וְשִׁמִּירָתָהּ
 תְּמִיד עַל בֶּן אָדָם כַּאֲשֶׁר הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה,
 וְאִזּוֹ דוּחָה אֶת הָרַע הַחוּצָה שֶׁלֹּא יִקְרַב לְבֶן הָאָדָם
 וְלֹא יוּכַל לְקַטְרֵג לוֹ. וְכִשְׁאָדָם סוּטָה מִדַּרְכֵי
 הַתּוֹרָה וּמִתְרַפֵּה מִמֶּנָּה, אִזִּי צָר כַּחֲכָה, מִשּׁוּם
 שֶׁאֹתוֹ הָרַע, שֶׁהוּא הַשְּׂמָאל, שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם,
 וְדוּחָה אֶת הַ"כָּה" הַזֶּה הַחוּצָה, עַד שֶׁדוּחַק אוֹתוֹ
 מִקּוֹם בְּצָרָה.

דְּבַר אַחַר צָר כַּחֲכָה – שֶׁכַּאֲשֶׁר בֶּן אָדָם אוֹחֵז
 בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, נֶאֱהָב לְמַעַלָּה וְנֶאֱהָב
 לְמַטָּה, וְהוּא אֶהוּב שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ

שְׁנֵאמַר (שמואל-ב יב) וְה' אָהָבוּ, שְׁהִיָּה אָהוּב שֶׁל
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹהֵב אוֹתוֹ. וְכִשְׁאָדָם סוֹטֵה
מִדְרָכֵי הַתּוֹרָה, אָזִי צַר כַּח כָּה, צַר שְׁלוֹ וּבְעַל
שְׁנֵאָה הוּא אֵלָיו, וְשׁוֹלֵט עָלָיו אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא רַע,
עַד שְׁמִקְטָרְג בּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא רָאָה, הָרַע הַזֶּה, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, שׁוֹלֵט עַל
הָעוֹלָם בְּכֹמָה צְדָדִים, וְכֹמָה שְׁלֵטוֹן יֵשׁ לוֹ
בְּעוֹלָם, וְהוּא נִחַשׁ תְּקִיף שְׁחָטָא בּוּ אָדָם,
וְנִכְשְׁלִים בּוּ בְּנֵי הָעוֹלָם וּמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עָלֵיהֶם,
עַד שְׁמוֹצִיא לָהֶם אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם.

ובא וּרְאָה, כְּשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוֹף. וְכִיוֹן
שְׁשׁוֹלֵט עַל הַגּוֹף, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ הַנִּשְׁמָה,
מִשׁוּם שֶׁהַגּוֹף נִטְמָא, וְהַנִּשְׁמָה עוֹלָה, וְאֵין שׁוֹלֵט
עָלָיו עַד שֶׁנוֹטֵל רְשׁוּת. וְכֹמָה הֵם שְׁבָאִים מִצְדוֹ
וְשׁוֹלֵטִים עַל הָעוֹלָם, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁכָל מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם שְׁנַעֲשִׂים וְשׁוֹלֵטִים בָּהֶם, וְיֵשׁ לוֹ מְמַנִּים
וְשְׁמָשִׁים, כְּלָם שְׁמָשִׁים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

ועל כֵּן הוּא קִץ שֶׁל הַשְּׁמַאל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שֵׁישׁ
קִץ לְיָמִין וְיֵשׁ קִץ לַשְּׁמַאל, וְהַקִּץ שֶׁל
הַשְּׁמַאל הַזֶּה הוּא קִץ כָּל בְּשָׂר. נִקְרָא קִץ כָּל
בְּשָׂר, לֹא נִקְרָא קִץ כָּל רוּחַ, וְסוּד הַדְּבָר – זֶהוּ קִץ

[כָּל בְּשָׂר] וְזֶהוּ קֶץ. זֶה קֶץ עַל בְּשָׂר, וְזֶה עַל רוּחַ.
מִשּׁוּם כִּךָּ זֶה פְּנִימִי וְזֶה חִיצוֹנִי, זֶה יָמִין וְזֶה
שְׂמָאל, זֶה קְדוּשׁ וְזֶה טָמֵא, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ.

וּבֵא וּרְאֵה סוּד עֲלִיּוֹן קְדוּשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה,
הַסּוּד שֶׁל עוֹלָם הַזְּכָר וְעוֹלָם הַנְּקֵבָה,
וְכָל קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים בּוֹ, וְכָל סוּדוֹת הָאֱמוּנָה
מִכָּאן יֵצְאוּ, וְכָל הַחַיִּים וְכָל הַחַרוּת, וְכָל
הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם מִכָּאן, וְכָל הַבְּרָכוֹת
וְטַלְלֵי נְדָבוֹת, וְכָל הָאֲהָבָה שֶׁל הָאֲהָבוֹת הַכֹּל
מֵהֵצֵד הַזֶּה, סוּד הַדְּרוֹם.

מוֹצֵד הַצִּפּוֹן מִתְּפִשְׁטוֹת דְּרָגוֹת עַד שְׂמַגִּיעָה
לְמַטָּה פְּסֻלַת הַזֶּהָב, בְּצֵד הַטְּמֵאָה, לְכֻלּוֹף
טָמֵא, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַעְלָה, וְאוֹחֵז אֶת זֶה לְמַטָּה.
וְכָאן מְזַדְּוֹגִים זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד, וְהֵם רוֹכְבֵי נֶחֱשׁ,
הַסּוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְזֶה סוּד עֲזָאז״ל.

וּמִכָּאן נִפְרָדוֹת הַדְּרָגוֹת וְיוֹצְאִים כִּמָּה צְדָדִים
לְעוֹלָם, שְׂמַתְּפִשְׁטִים מִכָּאן וְשׁוֹלְטִים
עַל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם צְדָדֵי הַטְּמֵאָה, וּמִמֵּנִים שָׂרִים
לְתוֹף הָעוֹלָם. בֵּא רְאֵה, כְּשִׁיֵּצֵא עֲשׂוֹ לְעוֹלָם, כְּלוֹ
אָדָם כְּשׁוֹשְׁנָה בִּשְׂעָר כְּמוֹ הַשְּׂעִיר, וּמִשָּׁם
אֲלוֹפִים, מְגַנִּים מְמַנִּים [שְׁנַיִם עֶשֶׂר] שְׁשׁוֹלְטִים
בְּעוֹלָם, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ.

בא רֵאָה, אֲשֶׁרִי שְׁמֵרִי מִשְׁפָּט – שְׁשׁוּמְרִים
הָאֲמוּנָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא מִשְׁפָּט, וְצָרִיךְ לְאָדָם
לְשָׁמֵר שְׁלֵא יִסְטֶה לְדֶרֶךְ אַחֲרָת, אֲלֵא שְׁיִהְיֶה
שׁוּמֵר מִשְׁפָּט, מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא
מִשְׁפָּט, שְׁכָל דְרָכָיו מִשְׁפָּט.

עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת – וְכִי בְּכָל עֵת יָכוֹל אָדָם
לַעֲשׂוֹת צְדָקָה? אֲלֵא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם אוֹתָם שְׁצָרִיכִים אוֹתָהּ.
שְׁכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הָעָנִי, מְרַבֵּה אוֹתָהּ
צְדָקָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

בא רֵאָה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּצְדָקָה, אוֹתָהּ צְדָקָה
שֶׁעוֹשֶׂה עוֹלָה לְמַעַלָּה וּמַגִּיעָה לְמַעַלָּה
לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מְרַכָּבָה עַל־יוֹנָה,
וּמִמָּשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְמָקוֹם הַהוּא מִן הַמַּעַיִן שֶׁל כָּל
הַמַּעֲיָנוֹת. וּמֵאוֹתָהּ הַצְּדָקָה מִמָּשִׁיךְ וּמְרַבֵּה
בְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם הַתַּחֲתוֹנִים וּלְכָל הַמְּרַכָּבוֹת
וּלְכָל הַחֲלִילוֹת, וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים, וְנוֹסְפִים אוֹרוֹת
כְּרֵאוּי, מִשׁוּם שְׁכָלָם נִקְרְאוּ עֵת, וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב
עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת.

בא רֵאָה, בְּזִמְנֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
הֵם הָיוּ מוֹשְׁכִים בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.

וּכְשֵׁי־צֵאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, נִכְנְסוּ תַּחַת
רְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְנִמְנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִן הָעוֹלָם.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הָיָה תַּחַת רְשׁוֹת קְדוּשָׁה. כִּיּוֹן
שֵׁי־צֵא מִן הָאָרֶץ, נִכְנָס לְרְשׁוֹת אַחֲרֵת. וְטָרַם
שֶׁנִּכְנָס תַּחַת רְשׁוֹת אַחֲרֵת, הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא בְּחֵלוֹם וְרָאָה כָּל מַה שֶׁרָאָה, וְהִלְכוּ
עִמּוֹ מִלְּאֲכִים קְדוּשִׁים, עַד שֶׁיֵּשֵׁב עַל הַבְּאֵר.
וְכִיּוֹן שֶׁיֵּשֵׁב עַל הַבְּאֵר עָלוּ אֵלָיו הַמַּיִם, וְכֵן הָיָה
מֹשֶׁה, שֶׁמָּשַׁם הִזְדַּמְּנָה לוֹ אִשְׁתּוֹ. סוּד הַדְּבָר –
הַבְּאֵר לֹא עוֹלָה אֶלָּא כְּשֶׁרוֹאָה אֶת הַקָּשָׁר שֶׁלָּהּ
לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַפְּסוּקִים הִלְלוּ קָשִׁים זֶה
עַל זֶה. בְּרֵאשׁוֹנָה כָּתוּב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר
שָׁבַע וַיִּלֶּךְ חֲרָנָה. וְלָבֵן הָיָה יוֹשֵׁב בְּחָרָן. לָמָּה נָסַע
מֹשֶׁה? שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיִּלֶּךְ אַרְצָה בְּנֵי
קְדָם. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁבְּחָרָן הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל לָבֵן?
שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחֵי מֵאֵין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ
מִחָרָן אֲנַחְנוּ. וַיֹּאמֶר הִידְעֶתֶם אֶת לָבֵן בֶּן נָחוֹר
וַיֹּאמְרוּ יָדְעֵנוּ. מִשָּׁמַע שְׁדִיּוּרוֹ שֶׁל לָבֵן הָיָה בְּחָרָן.

אָלֵא יַעֲקֹב אָמַר, אֲנִי רוֹצֵה לְהַכְנִס בְּשִׁכְנֵיהָ
מִשׁוּם שֶׁאֲנִי רוֹצֵה לְהִתְחַתֵּן. כְּשֶׁאֲבֵא נִשְׂא

וְשַׁלַּח אֶת הָעֶבֶד, מִצָּא עַיִן הַמַּיִם, וְאִזּוּ הַזְדַּמְנָה
 לְאָבָא אֲשֶׁה, וְהִנֵּה בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא מִצָּאתִי לֹא
 עַיִן וְלֹא בָּאָר וְלֹא מַיִם, וּמִיָּד – וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו
 וַיִּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קָדֶם, וְשֵׁם הַזְדַּמְנָה לוֹ בָּאָר, כְּמוֹ
 שְׁאִמְרָנוּ, וְהַזְדַּמְנָה לוֹ אֶשְׁתּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, חֲרֹן, שָׁם הָיָה וּדְאִי, וְהַבָּאָר
 הַזֶּה הָיְתָה בַּשָּׂדֶה. שָׁאֵם לֹא כֶּף, לָמָּה
 כְּתוּב וַתִּרְץ וַתִּגַּד לְאָבִיָּה? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׁהָיָה
 סְמוּךְ לְעִיר.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב שֶׁהַזְדַּמְנָה לוֹ אֲשֶׁה עַל
 הַבָּאָר, לָמָּה לֹא הַזְדַּמְנָה לוֹ לְאָה, שְׁהָרִי
 הַעֲמִידָה לוֹ לְיַעֲקֹב כָּל אוֹתָם הַשְּׂבָטִים? אֵלֶּא
 שְׁאֵת לְאָה לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַוְּגָה עִם
 יַעֲקֹב בְּגִלּוּי, שְׁכָתוּב וַיְהִי בַּבֶּקֶר וְהִנֵּה הִיא לְאָה.
 [מִכְּלָל] שְׁהָרִי קָדֶם לֹא הַתְּגַלָּה הַדָּבָר.

וַעֲזוּד, כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בִּיפְי
 שֶׁל רַחֵל, לַעֲשׂוֹת שָׁם אֶת דִּיּוּרוֹ,
 וּבְשִׁבְלֵיהָ הַזְדַּוְּגָה לוֹ לְאָה וְהַקִּימָה אֶת כָּל אוֹתָם
 הַשְּׂבָטִים. בְּמָה יָדַע יַעֲקֹב מִי הִיא רַחֵל? אֵלֶּא
 שְׁאוֹתָם הָרוּעִים אָמְרוּ לוֹ, שְׁכָתוּב וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ
 בָּאָה עִם הַצֹּאן.

בא ראה מה כתוב, ויאמר אַעבְדְךָ שְׁבַע שָׁנִים
 בְּרַחַל בְּתֵךְ הַקְטָנָה. וְכִי מָה דַעְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
 שְׁלֹא אָמַר עֲשֵׂרָה יָרְחִים אוֹ שָׁנָה אַחַת, אֲלֵא
 שְׁבַע שָׁנִים לָמָּה? אֲלֵא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחֻכְמָה, כְּדִי
 שְׁלֹא יֵאמְרוּ שֶׁבְּשִׁבִיל הַתְּשׁוּקָה שֶׁל יַפְיָה שֶׁל
 רַחֵל עָשָׂה, אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַחֻכְמָה, שֶׁהִלְבְּנָה בַת
 שְׁבַע שָׁנִים הִיא, וְכָל שְׁבַע הַשָּׁנִים הָעֲלִיוֹנוֹת
 שׁוֹרוֹת הָיוּ עַל יַעֲקֹב טָרַם נָשָׂא אֶת רַחֵל לְשֵׁבֶת
 עִמָּה כְּרֵאוּי, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב נָטַל אֶת כָּלֶם
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן בָּא אֵלֶיהָ, כְּדִי לְהַמְצִיא הוּא
 שָׁמַיִם וְהִיא אָרֶץ.

וסוד הדבר – ויהיו בעיניו כַּיָּמִים אַחָדִים. מַה
 זֶה כַּיָּמִים אַחָדִים? אֲלֵא כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים
 שֶׁקָּל אוֹתָם בְּעֵינָיו כְּאוֹתָם עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם אַחָדִים
 וְלֹא נִפְרָדִים, וְכָלֶם אַחָד, שֶׁנִּקְשְׂרִים זֶה עִם זֶה.
 בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ, לְהִיּוֹת כְּדַגְמָה הָעֲלִיוֹנָה.

בא ראה שאִפְלוּ לָבֵן רָמַז לוֹ בְּאוֹתָם הַשְּׁבַע וְלֹא
 יָדַע מָה אָמַר. שֶׁפֶתַח וְאָמַר טוֹב, שֶׁכְּתוּב
 טוֹב תִּתִּי וְגו'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֵּן זֶה וְדָאֵי, עֶבֶד
 שְׁבַע שָׁנִים לְהַזְדַּוֵּג עִם שְׁמִטָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 בָּא רֵאָה, בְּכָל מְקוֹם הַיּוֹבֵל סְתוּם, שְׁלֹא הַתְּגִלָּה,
 וְהַשְּׁמִטָּה הַתְּגִלָּתָה.

בא ראה, בפֿשעה שיעקב עבד שבע שנים ראשונות, יצא קול ואמר: יעקב, כתוב מן העולם ועד העולם. העולם הנסתר שלמעלה היובל, משם הראשית. שאלו שהם נסתרים, שלא התגלה להם, הם מן היובל. משום כך נסתמו מיעקב שלא ידע, שחשב שהרי הם מן השמטה, וכדי שיעשה ראשית מן העולם שלמעלה התכסו ממנו, משום שהיובל הוא נסתר. ואחר שעברו שני היובל המכסים, עשה שני שמטה הנגלים, והתעטר בשני עולמות ואחז אותם.

סדר הלימוד ליום כ חשון [יום 50 בשנה]

בא ראה, לאה הולידה ששה בנים ובת אחת, וכך ראוי, שהרי ששה צדדים עומדים עליה, ואלו ששה ובת אחת בסוד עליון יצאה. רחל הולידה שני צדיקים, וכך ראוי, הנה שמטה, שבין שני צדיקים יושבת לעולמים, שכתוב צדיקים יירשו ארץ. צדיק למעלה וצדיק למטה. הצדיק למעלה, ממנו שופעים מים עליונים. הצדיק למטה, ממנו נובעת הנקבה מים לזכר בתשוקה שלמה. צדיק מצד זה, וצדיק מצד זה.

כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּר לְמַעְלָה יוֹשֵׁב בֵּין שְׁתֵּי נְקֻבוֹת, כִּף גַּם
הַנְּקֻבָּה לְמַטָּה יוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים.

וְעַל כֵּן יוֹסֵף וּבְנֵימִין הֵם שְׁנֵי צְדִיקִים. יוֹסֵף
זָכָה לְהִיּוֹת צְדִיק לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר
אֶת הַבְּרִית, וּבְנֵימִין הוּא צְדִיק לְמַטָּה, לְעֵטֶר
אֶת הַשְּׂמֹטָה בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים – יוֹסֵף הַצְּדִיק
וּבְנֵימִין הַצְּדִיק.

וְכִי בְנֵימִין הָיָה צְדִיק? כֵּן, שְׁכָל יָמָיו לֹא חָטָא
בְּאוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת. וְאֵף עַל גַּב שְׁלֹא הִזְדַּמֵּן
לוֹ מַעֲשֵׂה כְּמוֹ יוֹסֵף, אִם כֵּן לָמָּה נִקְרָא צְדִיק?
אֲלֹא כָּל יָמָיו יַעֲקֹב, כְּשֶׁהָיָה בְּאֶבֶל שֶׁל יוֹסֵף, לֹא
שָׁמַשׁ מִטָּתוֹ. וְאִם תֹּאמַר, שְׁכַּשְׁנִטְל יוֹסֵף מִיַּעֲקֹב,
עָלָם הָיָה וְלֹא נָשׂוּי, וְאַתָּה אוֹמֵר שְׁלֹא שָׁמַשׁ
מִטָּתוֹ? אֲלֹא אֵף עַל גַּב שֶׁהִתְחַתֵּן לְאַחַר מִכָּן, לֹא
רָצָה לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ.

וְאָנּוּ כִּף שְׁנֵינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁשָּׂאֵל יוֹסֵף אֶת בְּנֵימִין,
אָמַר לוֹ: יֵשׁ לְךָ אִשָּׁה? אָמַר לוֹ: כֵּן. אָמַר
לוֹ: יֵשׁ לְךָ בָּנִים? אָמַר לוֹ: כֵּן. וְאִיךָ נִקְרָאִים?
אָמַר לוֹ: עַל שֵׁם אָחִי וְכוּ', [אָמַר לוֹ, יֵשׁ לְךָ
בָּנִים? אָמַר לוֹ, עֵתִידִים לִי. וְהֵי אֵיךְ תִּקְרָאִים? אָמַר
לוֹ, עַל שֵׁם אָחִי וְגו'] גָּרָא וְנַעֲמָן וְגו', שְׁכַתּוֹב

וּבְנֵי בְנֵימִין בַּלַּע וּבְכֹר וְגו', וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁלֹא
שִׁמְשׁ? [אֵלָּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה].

אָמַר לוֹ, כֵּן, שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא הָיוּ לוֹ.
[לְאַחַר שִׁיַּצָּא מִבֵּית הָאֲסוּרִים הָיוּ לוֹ] וְאִם
תֹּאמַר, וּבְנֵי בְנֵימִין בַּלַּע וּבְכֹר, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ
לְמִצְרַיִם, כִּף זֶה וְדָאֵי. שְׁכָל זְמַן שְׁהִתְאַבֵּל יַעֲקֹב
עַל יוֹסֵף, לֹא שִׁמְשׁ מִטָּתוֹ וְהוֹלִיד בְּנָיִם. וְאָמַר
בְּנֵימִין: הִנֵּה יוֹסֵף אָחִי, אוֹת הַבְּרִית שֶׁל אָבִא
הָיָה, שְׁהָרִי הַבְּרִית הִיא סִיּוּם הַגּוּף. כִּיּוֹן שֶׁהוּא
נֶאֱבָד, אֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹמֵר מְקוֹמוֹ שֶׁל אָחִי.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּאֱבָד לֹא הָיָה
צַדִּיק, שְׁצַדִּיק הוּא לֹא הָיָה עַד שֶׁקָּרָה
הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה בּוֹ – אֵלָּא כֻּלָּם הָיוּ יוֹדְעִים מֵיַעֲקֹב,
שִׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַמְּקוֹם הַזֶּה יִרְשׁ יוֹסֵף,
וּמִשׁוּם כִּף הָאֲרִיךְ אֶצֶל לְבָן כָּל כִּף, עַד שִׁיִּסְתִּיִם
הַגּוּף, וּמִי הוּא סִיּוּם הַגּוּף? הַבְּרִית, וְעַל כֵּן כָּתוּב
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו'. שְׁהָרִי וְדָאֵי
כַּעַת הַשְּׁתֵלָם הַגּוּף. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁתֵלָם הַגּוּף, אֲנִי
רוֹצֵה לְלָכֶת. וּמִשׁוּם כִּף בְּנֵימִין יָדַע וְשָׁמַר אֶת
דֶּרֶךְ אָחִיו.

כִּיּוֹן שָׁבֵא לְיוֹסֵף וְנִמְצָא, בְּנֵימִין חָזַר לְבֵיתוֹ
וְשִׁמְשׁ מִטָּתוֹ [וְהִלְכוּ וְנִכְנְסוּ] וְהוֹלִיד בְּנָיִם.

וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ צְדִיק לְמַטָּה, וְיוֹסֵף צְדִיק לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם כֶּךָ רָחַל הוֹלִידָה שְׁנֵי בָנִים, וְלָאָה שָׂשָׂה בָנִים וּבַת.

וְעַל זֶה אוֹתָן שֶׁבַע הַשָּׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת מְכֻסּוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע בְּהֵן יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שֶׁל הַיּוֹבֵל. וְאוֹתָן שֶׁל שְׁמֹטָה הַתְּגָלוֹ, וּבְשִׁמְטָה הַגְּלוּיָה עֶבֶד אֶת הַיּוֹבֵל שֶׁהַתְּכַסָּה, שֶׁכְּתוּב וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים. שֶׁבַע שָׁנִים סָתָם. בְּרָחֵל עֶבֶד שֶׁבַע שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת, וְנֶאֱחָז בְּהֵן בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. מִכָּאן לְמַדְנוּ, מִתּוֹךְ הַנִּגְלָה בָּא הָאָדָם לְנִסְתָּר.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ שֶׁהַשָּׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵן מִהַיּוֹבֵל, הֲרֵי בַיּוֹבֵל כְּתוּב שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים. שֶׁבַע שָׁנִים מְצוּיּוֹת, שֶׁבַע פְּעָמִים [לֹא מְצוּיּוֹת] אֵיפֹה הֵן? אֵלֶּא אוֹתָם שֶׁבַע יָמִים שֶׁשָּׁמַר בַּחֲתָנָה שֶׁל לָאָה הַשְּׁלִימוֹ אֶת הַחֲשָׁבוֹן, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם [פְּעַם אַחַת וְשִׁבַע אַחַת] [שֶׁבַע] נִקְרָא פְּעַם אַחַת, שֶׁכְּתוּב (תהלים קיט) שֶׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ. וְכָל שֶׁבַע מִשְׁתַּלֵּם בְּשֶׁבַע יָמִים, ז' בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּקְרָא פְּעַם אַחַת. וּבְרָחֵל לֹא הָיָה כֵּן, שֶׁלֹּא שָׁמַר שֶׁבַע יָמִים, אֵלֶּא שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁעֲבַד אַחֵר כֶּךָ. וְאִם

תֹּאמֶר, אִם כֶּף, שְׁנַיִם שֶׁל שְׁמֵטָה הִיָּה לוֹ לְעֶבֶד
 קֹדֶם וְאַחַר כֶּף לְהַזְדַּוֵּג עִם הַשְּׁמֵטָה? אֲלֵא כִּיּוֹן
 שֶׁקִּבַּל עָלָיו לְעֶבֶד, כִּפְּאוֹ עֶבֶד אוֹתָם. בָּא רַבִּי
 אֲבָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׂזָכִיתִי לְפָסוּק
 הַזֶּה, עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם כְּתוּב (ישעיה מט) ה' חֲפִץ
 לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר לֹאֵה הוֹלִידָה
 שִׁשָּׁה בָּנִים וּבַת אַחַת – כֶּף זֶה וְדָאֵי. רַחֵל
 שְׁנֵי בָּנִים וְדָאֵי, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת אַרְבָּעָה. תְּקוּנָם אֵיךְ
 עוֹמְדִים? אֲלֵא אוֹתָם אַרְבָּעָה קְשָׁרִים שֶׁנִּקְרְאוּ
 אַחֲרֵיהֶם, שְׁכָתוּב וְכָל אַחֲרֵיהֶם בֵּיתָה.

שְׁתֵּי בָּנֵי בְּזוּרְעַ יְמִין שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, אֲבָל קְשָׁר
 אֶחָד בְּאִמְצָע שֶׁהוּא גָּדוֹל וְהוּא אַחֲזוֹר,
 שֶׁנֶּשְׂאָר בַּחוּץ. וְכֵן אֶחָד בְּזוּרְעַ שְׂמָאל, וְכֵן אֶחָד
 בְּיָרֵךְ יְמִין, וְכֵן אֶחָד בְּיָרֵךְ שְׂמָאל. וְכִשְׁהִכַּל נִתְקַן,
 נִמְצְאוּ כָּלֶם בֵּיתָה, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק שְׁכָתוּב וְכָל
 אַחֲרֵיהֶם בֵּיתָה.

כִּי שְׂאָר הַקְּשָׁרִים, כָּלֶם נִרְאִים בִּישָׁר, וְאֵלוֹ
 יוֹצְאִים מִחוּץ לְזוּרְעוֹת וּמִחוּץ לְיָרֵכִים
 לְהִרְאוֹת בְּפָנֵי הַשְּׁפָחוֹת. שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהֵם
 בְּמַנְיָן, אֵינָם חֲשׁוּבִים כְּבְּנֵי רַחֵל וְלֹאֵה, וּמִשׁוּם כֶּף
 יִצְאוּ בַּחוּץ.

דְּבַר אַחַר, אֵלּוּ הֵם הָאַרְבָּעָה שְׁכָל שְׂאֵר
הַקְּשָׁרִים נוֹטְלִים בְּשִׁבְלֵם, וְאֵלּוּ נוֹטְלִים
אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּף זֶה וְדַאי, [אָמַר רַבִּי
אַבָּא, זֶה לֹא זֶה] וְעַל כֵּן הִכַּל נִתְקַן יַחַד.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לְאָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,
(תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים
שְׂמַחָה הַלְלוּיָהּ. מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת – זו רַחֵל,
שֶׁהִיא עֵקֶר הַבַּיִת. אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה – זו לְאָה.
דְּבַר אַחַר מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת – זו שְׂמַטָּה,
שֶׁהִיא עֵקֶר הָעוֹלָם הַזֶּה, עָלְיוֹ הוּא מְנַהֵג.
אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה – זֶה הַיּוֹבֵל, שְׁכָל שְׂמַחָה וְכָל
חֲדוּהָ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בּוֹ, וְהַפְּסוּק הַזֶּה
הוּא הַכָּלֵל שֶׁל הַכָּל, מְשׁוּם שֶׁזֶה כּוֹלֵל הַכָּל בְּסוּד
קְדוּשָׁה, וְעַל זֶה סִיּוּם הַפְּסוּק הַלְלוּיָהּ.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לְאָה. וְכִי לָמָּה הִיא שָׁנוּאָה,
וְהָרִי בְּנֵי הַשָּׁנוּאָה אֵינָם בָּנִים מְעֵלִים,
וְרָאִינוּ שְׁכָל אוֹתָם בָּנִים מְעֵלִים יֵצְאוּ מִלְּאָה,
וְאֵתָּה אוֹמֵר שְׁלֵאָה שָׁנוּאָה? אֵלֶּא וְדַאי הַיּוֹבֵל
הוּא תָּמִיד עוֹלָם הַנְּסֻתָּר, וְכָל דְּבָרָיו אֵינָם [בְּנֵי]
בְּנִגְלָה, וּמְשׁוּם כִּף נִסְתָּרוּ מִיַּעֲקֹב כָּל מַעֲשָׂיו.

בֹּא רְאֵה, הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן הוּא בְּנִגְלָה, וְהוּא
רְאֵשִׁית הַכָּל לְעֵלוֹת בְּדַרְגוֹתָיו. כְּמוֹ

שְׁהַחֲכֵמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, כִּף גַּם
הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא חֲכָמָה, וְהִיא רֵאשִׁית
הַכֹּל, וּמִשׁוּם כִּף קוֹרְאִים אֹתָהּ, מִשׁוּם שֶׁהוּא
שְׁמֵטָה, וּבְגִלּוּי.

וְהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא הַיּוֹבֵל, קוֹרְאִים הוּא,
שְׁכָל דְּבָרָיו הֵם בְּנִסְתָּר, וְסוּד הַדָּבָר
שֶׁל יֵאָה, שְׁכָתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בְּלִילָה הוּא, וְעַל
זֶה כָּתוּב (במדבר יח) וְעָבַד הַלְוִי הוּא, כְּדֵי לְמַשֵּׁךְ
מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְכֹל. הוּא – הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּסְתָּר
תָּמִיד. וַיַּעֲקֹב בְּמָה שֶׁנִּסְתָּר לֹא נִדְבַק בְּרִצּוֹנוֹ, אֶלֶא
בְּמָה שֶׁנִּגְלָה, וְזֶה סוּד הַכָּתוּב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ.

וַיֵּרָא ה' כִּי שָׁנְאוֹהָ לְאָה. מִכָּאן שֶׁשׁוֹנֵא אָדָם
עָרוֹת אָמוּ [וְאַחֻתוֹ], וַיִּתְיַחַד אָדָם עִם
אָמוּ בְּכֹל מְקוֹם וְלֹא יַחֲשֵׁשׁ, וְהָרִי הָעִירוֹ, בֵּין
מִתְיַחַד עִם אָמוּ. וְהַכֹּל הַתְּכַפֵּה מֵיַעֲקֹב, שֶׁהָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן לֹא הִתְגַּלָּה כָּלֵל.

בֹּא רְאֵה, בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב הַתְּקִים הָעוֹלָם. וְאִם
תֹּאמַר, הִנֵּה בְּשִׁבִילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם אֶלֶא
בְּאַבְרָהָם – אֶלֶא מִשׁוּם יַעֲקֹב הַתְּקִים אַבְרָהָם,
שְׁכָתוּב (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר

פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. וּמִקֵּדָם לָכֵן הָיָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵם. כִּיּוֹן שֶׁבֵּא יַעֲקֹב,
 הַשְּׁתַּכְּלָלוּ מִמֶּנּוּ הָעוֹלָמוֹת וְלֹא נִחְרְבוּ
 כְּבָרְאשׁוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כֹּה אָמַר ה' בְּרֹאךְ יַעֲקֹב
 וַיִּצְרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגו'.

בא רֵאָה מַה כְּתוּב, (שמות ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְכְתוּב שֶׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי. יִשְׂרָאֵל נִקְרָא
 בֶּן לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשׁוּם שֶׁנִּדְבַק בּוֹ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנֵוֹ כִּי תִדַע.

בשלישה הוֹלִידָה אֶת רְאוּבֵן, מַה כְּתוּב? וּתְקַרָא
 אֶת שְׁמוֹ רְאוּבֵן. רְאוּבֵן סֵתָם, מְשׁוּם
 שֶׁנִּכְלָל בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים מְחַבְּרִים יַחַד – שְׁמַעוֹן
 וְלוֹי. מַה הַטַּעַם לוֹי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א-ז) לִיּוֹת,
 הַחֲבוּר שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים.

אמר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן שֶׁכְּתוּב יִתֵּר שְׂאֵת
 וַיִּתֵּר עָז, כְּתַרְגוּמוֹ בְּכוּרָה, כִּהְנֵה
 וּמְלָכוּת. וְהַמְּלָכוּת הִיא בְּצַד הַגְּבוּרָה, וְעַל כֵּן
 רְאוּבֵן סֵתָם.

אמר רַבִּי אַבָּא, רְאוּ בֶן סֵתָם, שֶׁנִּכְלָל
 בְּשְׁמַעוֹן וְלוֹי. כִּךְ הִיְתָה דַעְתָּה
 [רצוניה] שֶׁל לֵאָה, שֶׁכְּתוּב הַפַּעַם יִלּוּהָ אִישִׁי

אלי כי ילדתי לו שלשה בנים. משום שהיו שלשה שמתחברים יחד.

ובא וראה שכאן הוא, שהרי המרכבה העליונה – האבות, ודוד המלך שהתחבר עמם, וכל הארבע הם מרכבות עליונות, הסוד של השם הקדוש. ועל כן ראובן שמעון ולוי, אחר כך יהודה שירש מלכות, ועל כן כלם במקום הזה.

וכתוב [זה אחר זה שכתוב] (בראשית כט) הפעם אודה את ה' וגו' ותעמד מלדת. משום שכאן נשלמו ארבעה עמודים. הפעם אודה את ה', מה הטעם אמרה בזה אודה את ה', ולא בכלם? אלא מכאן, שכל זמן שפנסת ישראל בגלות, השם הקדוש אינו שלם.

בא ראה, אף על גב ששלשה בנים היו עד שהולידה את יהודה, הכסא לא השלם, ומשום כך הפעם אודה את ה', ולא בכלם. ועל כן ותעמד מלדת. מה זה ותעמד? שעמד הכסא על תומכיו.

[**ותעמד** עד כאן] ותעמד, שהנה עד כאן ותעמד, ביחוד אחד. מכאן ולמטה הוא עולם הפרוד. ואם תאמר, אותם שני הבנים

שְהוּלִידָה אַחַר כֶּךָ כְּמוֹ זֶה? לֹא שְהַרִי אוֹתָם
הַשְּׁנַיִם הַתְּחִבְרוּ עִם אֱלוֹ, מִשּׁוּם שְׁשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים
שֶׁל הָעוֹלָם הֵם יַחַד.

וּבֵא וּרְאֵה, כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבָטִים הֵם תְּקוּנֵיהָ
שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְתַקֵּן הָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן הַשְּׁחוּר כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וּלְהַשִּׁיב אֶת עֵקֶר הַכֹּל
לְמָקוֹמוֹ. כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ אֶחָד עוֹמְדִים, וּבְזֶה
נִשְׁלַם הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן כְּמוֹ שְׁהָעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה.

יִשְׁשַׁכֵּר זְבֻלוֹן, כָּאֵן נִשְׁלְמוּ שֵׁשֶׁה בָּנִים, שֵׁשֶׁת
הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן בְּנֵי
הַשְּׁפָחוֹת הֵם אַרְבַּע, וְהַתְּחִבְרוּ עִם אֱלוֹ, וְאֱלוֹ
אַרְבַּעַת הַקְּשָׁרִים שְׁמֵתְחִבְרִים בָּהֶם, וּבִאֲרוּהָ. וְעַל
כֵּן כְּתוּב (מַלְכִים-א ז) וְכָל אַחֲרֵיהֶם בְּיָתָהּ. אֵף עַל גַּב
שְׁבַנֵי שְׁפָחוֹת הֵם – בְּיָתָהּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אִם כֶּךָ, הֲרִי נֹאמֵר, כָּל מָה
שְהוּלִיד הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הוּא פְרוּד, שְהַרִי
כְתוּב וּמָשָׁם יִפְרָד. מָה תֹאמֵר בְּיוֹסֵף וּבְנִימִין?
אִם תֹאמֵר שְׁעוֹלָם אֶחָד בְּאֵלָה – זֶה אֵינוֹ, שְהַרִי
לֹא יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן –
מָה שְהוּלִיד, הוּלִיד לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְאִם כֶּךָ
הוּא פְרוּד.

בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, דבר זה הוא נסתר, שהרי העולם העליון התתקן בשנים עשר של אותם משלו. אבל בא ראה סוד הדבר, בכל זמן הצדיק מהעולם התחתון יוצא ונכנס, בו נכנס וממנו יוצא, ומשום כך נבנה במקום הזה, והעקר הוא למעלה, והעקר הוא למטה, [צדיק, בו נכנס בו יוצא] והוא תמיד בעולם התחתון לעולם, כתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה.

בא ראה, בעולם התחתון הזה, הצדיק נכנס בו וממנו יוצא. כשנכנס הוא בסוד של יוסף הצדיק, וכשיוצא הוא בסוד של בנימין. זהו שכתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה. מי נפשה? זה הצדיק שיוצא ממנה.

וזה בנימין, נקרא בן אוני, שחשבה שהולידה למטה בעולם הפרוד, ונשארו אחד עשר באותם למעלה. מה כתוב? ואביו קרא לו בנימין, בן ימין. שהרי התעלה למעלה בעולם העליון. שכאשר נאבד יוסף, בנימין השלים את מקומו. ועל בן הצדיק נכנס ויוצא בעולם התחתון. משום כך יוסף ובנימין וכל השנים עשר, כמו שלמעלה ביחוד אחד.

הַפַּעַם אֹדְהָ אֶת ה'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר,
 (תהלים קיא) אֹדְהָ ה' בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד
 יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה. בְּכָל לֵבָב? בְּכָל לֵב הֲיֵה צָרִיף?
 לְהֵיחֹת! אֵלָּא דְּוֹד בְּסוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 רָצָה לְהוֹדוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֹדְהָ ה' בְּכָל
 לֵבָב - בִּיצָר טוֹב וּבִיצָר רַע, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים,
 אֶחָד יְמִין וְאֶחָד שְׂמָאל.

בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה - אֵלּוּ הֵם שְׁאָר הַצְּדָדִים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהָרִי לֵבָב כְּמוֹ צִפּוֹן וְדָרוֹם.
 בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל - אֵלּוּ הֵם שְׁאָר צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם
 שְׁשָׁה כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה. וְעֵדָה - זֶהוּ הַמְּקוֹם שֶׁל
 יְהוּדָה, וְכַתוּב (תהלים קלב) וְעֵדֹתַי זֹו אֶלְמָדָם. וְכַתוּב
 (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל וְגו'. כְּתִיב (תהלים
 קלח) אֹדְךָ בְּכָל לֵבִי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ. כָּאֵן
 בְּמְקוֹם אֶחָד נֹאמַר, שְׁכַתוּב נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְרָךְ,
 שֶׁהָרִי לְדַרְגָּה הַזֹּו אָמַר שִׁירָה, לְחֵבֵר אוֹתָהּ לְיְמִין.

בֵּא רְאֵה, יְהוּדָה אָחִיו בְּכָל הַצְּדָדִים. אָחִיו
 בְּדָרוֹם, אָחִיו בְּמִזְרָח. שֶׁהָרִי הוּא בֵּא מִצַּד
 הַשְּׂמָאל, וְרֵאשִׁיתוֹ בְּצִפּוֹן, וְאָחִיו בְּדָרוֹם, מְשׁוֹם
 שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְיְמִין וְנֹאחֵז בְּגוּף. מְשׁוֹם כֵּן, הַפַּעַם
 אֹדְהָ אֶת ה'. וְתַעֲמַד מְלֻדָּת. וְתַעֲמַד, שְׁעַמְדָה

בְּקִיּוּם שֶׁל הַבְּרִית כְּרֵאוּי, שְׁהָרִי הַכֹּל נִתְקַן
מִרְכָּבָה קְדוֹשָׁה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן יֵצֵא לְקַרְיָהּ. הַזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי אָבָא
וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי. כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתָם,
אָמַר, הַתְּחַדְּשׁוּת שֶׁל הַתּוֹרָה צָרִיךְ כָּאן. יֵשְׁבוּ
שְׁלֹשֶׁת אֱלֹה [יָמִים]. כְּשֶׁרְצָה לְלַכֵּת, פָּתַח כָּל
אֶחָד מֵהֶם בְּפִסּוּק.

רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחְרֵי
הַפָּרֶד לוֹט מֵעַמּוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְגו'.

וְכִי לְפִי הִרְאִיָּה שֶׁל אַבְרָהָם יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ, וְלֹא
יֹתֵר? עַד כַּמָּה רוֹאֵה בֶּן אָדָם? שְׁלֹשׁ פְּרִסָּאוֹת, אוֹ
אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ פְּרִסָּאוֹת, וְהוּא אוֹמֵר כִּי אֶת כָּל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֵה וְגו'!?

אַלְּא, כִּיּוֹן שְׂאֲרַבְעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם רוֹאֵה,
אֶת כָּל הָאָרֶץ רוֹאֵה. שְׁהָרִי אַרְבַּעַת
הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם כְּלָלוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.
עוֹד, הָרִים אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְהִרְאֵה לוֹ שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בְּצַדְדֵי הָעוֹלָם,
וְהָיָה רוֹאֵה אֶת הַכֹּל. כְּמוֹ כֵּן, מִי שְׂרוֹאֵה אֶת רַבִּי
שְׁמַעוֹן, רוֹאֵה אֶת כָּל הָעוֹלָם, הַשְּׂמַחָה שֶׁל
מַעֲלָה וּמַטָּה.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב
עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וּלְזֶרְעֶךָ, וְכִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם
לְבִדּוֹ הַבְּטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי אַרְבַּע
אַמוֹת אוֹ חֲמֵשׁ הָיוּ וְלֹא יוֹתֵר? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן,
בְּאוֹתָם אַרְבַּע אַמוֹת קָפַל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שְׁאוֹתוֹ מְקוֹם הוּא הַכָּלֵל
שֶׁל כָּל הָאָרֶץ. וּמָה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם הוּא הַכָּלֵל שֶׁל
כָּל הָאָרֶץ – רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא הַמָּאוֹר שֶׁל כָּל
הָאָרֶץ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁשָׁקוּל כָּכֵל הָעוֹלָם.
פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הַפְּעַם אוֹדֶה אֶת ה', וְכִי
בְּכֹל מָה שֶׁהוֹלִידָה לֹא רָאוּי לְהוֹדוֹת
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא בְּזֶה? אֵלָּא יְהוּדָה הוּא
הַיֵּבן הַרְבִּיעִי לַכֶּסֶּא, וְהוּא מְשָׁלִים אֶת הַכֶּסֶּא.
וּמִשׁוּם כֵּן יְהוּדָה לְבִדּוֹ תִּקְוֵן הַכֶּסֶּא וְתוֹמֵךְ שֶׁל
כָּל הַתּוֹמְכִים. [שְׁהֵיוּ שְׁלֹשָׁה, אַבְרָהָם וַיְצַחֵק
וַיַּעֲקֹב, וְאִזּוּ בֶּא דוֹד מִיְהוּדָה וְהַשְּׁלִים הַכֶּסֶּא, וְעַל
כֵּן נִקְרָא יְהוּדָה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְהַדְּלָ"ת
(אַרְבַּע רִגְלִיּוֹת) מְרַגְלוֹת הַכֶּסֶּא] רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמַאִיר אֶת
כָּל הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וְכַמָּה מְאוֹרוֹת מְאִירִים
בְּשִׁבְלֹו, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיֵּלֶךְ רַאוּבֵן בִּימֵי קִצִּיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוֹדָאִים
בְּשָׂדֶה. רַבִּי יְצַחֵק פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קד)

מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ ה' כָּלָם בְּחֻכְמָהּ עֲשִׂיתָ מְלֶאֶה
הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ בְכֻמָּה
מְקוֹמוֹת. אֲלֵא מִי יָכוֹל לְמַנּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵנָּה כְּמָה צְבָאוֹת וּמַחְנֹת מְשָׁנִים
זֶה מְזֵה שְׂאִין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, וְכָלָם בְּפַעַם אַחַת,
כְּמוֹ פְּטִישׁ שְׁמוּצִיא זִיקִים לְכָל הַצְּדָדִים בְּפַעַם
אַחַת, כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא כְּמָה מִיָּנִים
וּמַחְנֹת מְשָׁנִים זֶה מְזֵה שְׂאִין לָהֶם חֲשָׁבוֹן,
וְכָלָם בְּפַעַם אַחַת.

בא רָאָה, בְּדַבּוּר וּבְרוּחַ יַחַד נַעֲשֶׂה הָעוֹלָם,
שְׁכַתּוֹב בְּדַבָּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל
צְבָאָם. בְּדַבָּר ה' - זֶה הַדַּבּוּר. וּבְרוּחַ פִּיּו - זו
הַרוּחַ. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה
וְיוֹצְאִים מֵהֶם כְּמָה צְבָאוֹת לְצְבָאוֹת, וּמַחְנֹת
לְמַחְנֹת, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת.

בא רָאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרֹא אֶת
הָעוֹלָמוֹת, הוֹצִיא אוֹר נִסְתָּר אֶחָד, שְׁמֵהָאוֹר
הַהוּא יוֹצְאִים וּמְאִירִים כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת
שֶׁהִתְגַּלּוּ, וּמְאֹתוֹ הָאוֹר יוֹצְאִים וְהִתְפַּשְׁטוּ וְנַעֲשׂוּ
שְׂאֵר הָאוֹרוֹת, וְהוּא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

ועוד, הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה הִתְפַּשְׁט וְעָשָׂה אֶמֶן,
אוֹר שְׂאִינוֹ מְאִיר, וְעָשָׂה אֶת הָעוֹלָם

התחתון. ומשום שהוא אור שלא מאיר, רוצה להתקשר למעלה, רוצה להתקשר למטה. ובקשר שלמטה נקשר להאיר בקשר שלמעלה. והאור הזה שאינו מאיר בקשר שלמעלה, מוציא את כל החילות והמחנות למינים רבים. זהו שפתוב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'.

וכף מה שבארץ כף גם למעלה, ואין לה דבר קטן בעולם הזה שלא תלוי בדבר אחר עליון שהתמנה עליו למעלה. משום שכשמתעורר זה שלמטה, מתעורר אותו שהתמנה עליו למעלה, שהכל נאחז זה עם זה.

בא ראה, כתוב תני נא לי מדיודאי בנך. לא הדיודאים הם שילדו את רחל, אלא הקדוש ברוך הוא מגלגל את הדבר על ידי אותם דיודאים כדי שיצא יששכר, שאוחז בתורה יותר מכל השבטים, משום שהרי רחל האחוזת ביצקב לא השאירה אותו ללאה. זהו שפתוב המעט קחתך את אישי, וכתוב לכן ישכב עמך הלילה תחת דיודאי בנך.

הם גרמו שיצא יששכר לעולם משום שמעלה הריח של התורה לפני הקדוש

בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכָתוּב הַדּוּדָאִים נְתָנוּ רִיחַ וְכוּ', וְכָתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בַלֵּילָה הוּא, הוּא וְדָאִי, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ שְׁהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא שְׁנַסְתָּר וְלֹא נִגְלָה, מִשׁוּם שְׁהָרִי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

וּבְכָל מְקוֹם הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא שְׁלֹא הַתְּגִלָּה, וְהָרִי נֹאמֵר וְעָבַד הַלְוִי הוּא, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ בְרָכוֹת לְכָל, וַיִּשְׁשַׁכְר נֶאֱחָז בּוֹ, וְעַל כֵּן קוֹרְאִים עֵץ הַחַיִּים, הָעֵץ שְׁלֹאוֹתָם הַחַיִּים הָעֲלִיּוֹנִים שְׁנִקְרָא הוּא וְלֹא אֶתָּה.

וְאִם תֹּאמֵר שֶׁהַדּוּדָאִים הִלְלוּ פִתְחוּ אֶת מַעֲיָהּ שֶׁל רַחֵל - לֹא, שֶׁהֵנָּה כְּתוּב וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא דָבַר אַחֵר. מִשׁוּם שְׁאוֹתָם הַדּוּדָאִים, אֵף עַל פִּי שְׁכָחָם לְמַעְלָה, בְּאוֹתוֹ הִכַּח שְׁלָהֶם לֹא מִתְמַנְּה פְקִידַת הַבְּנִים, שְׁהָרִי הַבְּנִים תְּלוּיִים בְּמִזְל, וְלֹא בְּדָבַר אַחֵר. וְאִם תֹּאמֵר שֶׁהֵנָּה הֵם נִבְרְאוּ לְחִנָּם - לֹא, שְׁהָרִי אֶפְלוּ לְדָבַר הַזֶּה הֵם סִיּוּעַ לְאוֹתָם שְׁמַתְעַכְבִּים, וְאִינָם עֵקְרוֹת, וְלֹא נִגְזַר עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּמִזְל.

וְתִצֵּא לָאָה לְקִרְאָתוֹ וְתֹאמֵר אֵלֵי תְבוּא וְגו'. הַדָּבָר הַזֶּה הוּא חֲצֻפָּה? אֵינּוּ כֵן, אֶלָּא

מִכָּאן לְמִדְנוּ עֲנוּתָנוּתָהּ שֶׁל לָאָה, שְׁלֵא אָמְרָה
 דְּבַר לְפָנַי אַחוּתָהּ, וְהִיא הַקְּדִימָה לְדֶרֶךְ וְאָמְרָה
 לוֹ בַחֲשָׁאֵי וְהוֹדִיעָה לוֹ, שְׁהֲרִי זֶה הִיָּה בְרִשּׁוֹת
 רַחֵל, שְׁפָתוֹב כִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ. מִרַחֵל נִטְלָה
 רִשּׁוֹת. וְכִדִּי שְׁלֵא יִרַע בְּעֵינַי רַחֵל, אָמְרָה לוֹ
 בַּחוּץ, וְלֹא בַּבַּיִת.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא בַּפֶּתַח שֶׁל מִשְׁכַּן לָאָה [לְחוּץ]
 יִצְאָה הַחוּצָה, וְהַכְּנִיסָה אֶת יַעֲקֹב בַּפֶּתַח
 שְׁבַחוּץ טָרַם שְׁיִכְנִס לְמִשְׁכַּן רַחֵל. מָה הִטְעַם?
 כִּדִּי שְׁלֵא תֹאמַר דְּבַר לְפָנַי רַחֵל, וְלֹא תִתְחַצֵּף
 לְפָנַי אַחוּתָהּ. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אָמְרָה לָאָה, אִם
 יִכְנִס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רַחֵל, אֵינּוּ דִין לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם,
 מִשּׁוּם כֶּךָ הַקְּדִימָה לוֹ בַּחוּץ.

וְכֵן זֶה לָמָּה? אֲלֹא שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִתְעוֹרְרָה
 בְּלֵאָה, וַיִּדְעָה שְׁכָל הַשְּׁבָטִים הָעֲלִיוֹנִים
 הִלְלוּ, כָּלֶם קְדוֹשִׁים, יִצְאוּ מִמֶּנָּה, וַדַּחֲקָה הַשְּׁעָה
 בַּחֲבִיבוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כֶּךָ קָרְאָה
 לָהֶם שְׁמוֹת בְּסוּד הַחֲכָמָה.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא, בְּכָל פַּעַם [שְׁאֲנוּ] הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִרְחִישׁ לָנוּ נְסִים, וְכָעֵת הַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲרָכָה לָנוּ,
נִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְחַבֵּר עִמָּנוּ.

פֶּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (שמות יב) בְּרֵאשֶׁן
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ
מִצַּת, וְכִתּוּב (דברים טז) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עִלְיוֹ
מִצוֹת לֶחֶם עֲנִי. לֶחֶם עֲנִי כְּתוּב. בַּדָּבָר הַזֶּה
הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. אָבֵל בֹּא רֵאֵה, כְּשֶׁהָיוּ
יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בְּרִשׁוֹת אַחֲרַת. כְּשֶׁרָצָה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו, נָתַן לָהֶם
מָקוֹם שֶׁל לֶחֶם עֲנִי, לֶחֶם עֲנִי. מִי הָעֲנִי? זֶה דוֹד
הַמֶּלֶךְ, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (תהלים פז) כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי.

וְלֶחֶם עֲנִי הַזֶּה נִקְרָא מִצָּה, נִקְבָּה בְּלִי זָכָר
הִיא עֲנִי. הִתְקַרְבוּ לַמִּצָּה בַּהֲתַחֲלָה.
כִּיּוֹן שֶׁקָּרְבוּ אוֹתָם יוֹתֵר, הִכְנִיס אוֹתָם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּדַרְגוֹת אַחֲרוֹת, וְהִתְחַבֵּר זָכָר עִם
נִקְבָּה. וְאִז, כְּשֶׁמִּצָּה מִתְחַבֵּר בְּזָכָר, נִקְרָא
מִצָּה, בְּתוֹסֶפֶת וְא"ו. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (דברים ל) כִּי
הַמִּצָּה הַזֹּאת. מִשּׁוֹם כֵּן מִצָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר
כֵּן מִצָּה.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים שְׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁאוֹמֵר: גְּדוּד
שֶׁל רוֹצְחִים אוֹרְבִים בְּדֶרֶךְ, סְטוּ

למעלה, אל תרדו לטירה חסרת הגג שלמטה.
אמר רבי יוסי, מזה נשמע שהקדוש ברוך הוא
רוצה לשמר את דרכינו. עלו למעלה ונכנסו להר
אחד, בין סלעים חזקים. אמרו, הואיל והקדוש
ברוך הוא רצה בדרך הזו, נראה דבר, או יתרחש
לנו נס.

הלכו. ישבו על בקיעי הסלע. עלה להם איש
אחד. תמהו. אמר רבי יוסי, מי אתה?
אמר, אני מאנשי ארקא. אמר לו, ושם יש בני
אדם? אמר, כן, וזורעים וקוצרים, מהם במראה
אחר משנים ממני, ועליתי אליכם להכיר מכם,
מה שמה של הארץ שאתם בה?

אמר לו, ארץ, משום שכאן שורה ארץ החיים,
שכתוב (איוב כח) ארץ ממנה יצא לחם. מזו
יצא לחם? בשאר הארץ לא יצא לחם, ואם יוצא,
לא משבעת המינים. בינתיים נכנס למקומו.
תמהו. אמרו, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה
לעורר אותנו באיזה דבר.

אמר רבי חייא, ודאי על הפסוק הזה שאמרת,
זכרתי שלמדתי מסבי דבר אחד עליון
בפסח, שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל

הלחם הזה מארץ החיים, ואחר כך לחם מן השמים, הלחם הזה, והנה בארנו את הדבר. עוד היה אומר, שאדם, כשיוצא לעולם הזה, לא יודע דבר עד שטועם לחם. כיון שאוכל לחם, מתעורר לדעת ולהכיר. כך כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים דבר, עד שהטעים להם הקדוש ברוך הוא לחם מן הארץ הזו, שכתוב ארץ ממנה יצא לחם, ואז נכנסו ישראל לדעת ולהכיר את הקדוש ברוך הוא. ותינוק לא יודע ולא מכיר עד שטועם לחם של העולם הזה.

ישראל לא ידעו ולא הכירו בדברים שלמעלה עד שאכלו לחם עליון, ואז ידעו והכירו את אותו מקום, ורצה הקדוש ברוך הוא שישראל ידעו יותר באותו מקום שראוי לארץ הזו, ולא יכלו, עד שטעמו לחם מאותו המקום, ומי הוא? שמים, שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ואז ידעו והסתכלו לאותו מקום. ועד שאכלו לחם מאותו מקום, [ועד שלא אכלו לחם באלו המקומות] לא ידעו דבר ולא הכירו.

בא רבי יוסי ונשקו. אמר, ודאי על זה העיר אותם הקדוש ברוך הוא בזה, ועל כן

הֲרֵאשִׁית שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הִיָּה הַלֶּחֶם. קָמוּ
וְהִלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ שְׁנֵי פְרוֹת, אֶחָד זָכָר
וְאֶחָד נִקְבָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵין לָנוּ דְבָר בְּעוֹלָם
שְׂאִינוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְכָל מָה שְׁבֹאֲרֵץ - כִּן גַּם בַּיָּם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, וַיָּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה
בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ וְגו'. וַתֵּצֵא
לָאָה לְקָרְאָתוֹ, מַנִּין יִדְעָה? הֲרֵי אָמְרוּ שְׂגָעָה
הַחֲמוֹר, וְלָאָה יִדְעָה וַיֵּצֵאָה אֵלָיו, וְגַרְם לוֹ שְׂיֵצֵא
מִמֶּנָּה יִשְׁשַׁכֵּר. זֶהוּ שְׁכָתוּב יִשְׁשַׁכֵּר חֲמוֹר גָּרָם,
אֵל תִּקְרִי גָרָם אֲלָא גָרָם, שְׁהַחֲמוֹר גָּרָם לוֹ.
אָמְרָה לָאָה: וַדַּאי יִדְעָתִי שָׂאֵם יַכְנִס יַעֲקֹב
לְמִשְׁכַּן רְחֵל, אֵין לִי לְהוֹצִיא אוֹתוֹ, אֲלָא אַחֲכָה
לוֹ כָּאֵן וַיַּכְנִס לְמִשְׁכָּנִי.

כִּי שָׁכַר שְׁכָרְתִּיךָ בְּדוֹדָאֵי בְּנֵי, מָה זֶה בְּדוֹדָאֵי
בְּנֵי? מִשׁוֹם שְׁנוּחַ לְיַעֲקֹב עַל זֶה, שְׂאֵלוֹ
מִסִּיעִים לְהוֹלִיד. וַיַּעֲקֹב הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁהַדְּבָר לֹא
עוֹמֵד בְּדוֹדָאֵים, אֲלָא לְמַעְלָה.

פְּתַח וְאָמַר, מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבְּנִים
שְׂמַחָה הַלְלוּיָהּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת: מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת - זו
רְחֵל. אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה - זוֹ לָאָה. מוֹשִׁיבֵי

עֲקַרְתָּ הַבַּיִת - זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אִם הַבְּנִים
שְׂמַחָה [הַלְלוּיָהּ] - זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. מִשּׁוּם
כִּף הַלְלוּיָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַשְּׂבָטִים הִלְלוּ הֵם תְּקוּנִים
שְׁלֵמָטָה, וְכֵלָם כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה. בֵּא רְאָה, כִּי
שָׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ - לְקַחַת מְמַנּוֹ הַגּוֹף, וּמִי הוּא?
תּוֹרָה. שָׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ - לָךְ, לְגוֹפֶךָ מִמֶּשׁ. שָׂכַר
שְׂכַרְתִּיךָ - לְהוֹלִיד אֶת דְּמוּתְךָ.

מִכָּאֵן מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם
הַבָּא וְיוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת יַעֲקֹב. יוֹרֵשׁ
הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂפָתוֹב יִשְׁשָׂכַר, יֵשׁ שָׂכַר, (יִרְמִיָּה לֵא)
כִּי יֵשׁ שָׂכַר לְפַעֲלָתְךָ, וְכָתוּב (מִשְׁלֵי ח) לְהַנְחִיל
אֶהְיֵ יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם אֲמִלָּא.

כִּי יִלְדִתִּי לוֹ שֵׁשָׁה בָנִים. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, אֵלוֹ
מַעְלָה וּמִטָּה וְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם.
וּמִי שְׂמַאֲרִיךְ בְּאַחַד, צָרִיךְ לוֹ לְהַמְלִיךְ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמִטָּה וּלְאַרְבַּעַת
צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ אֶחָד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, כָּתוּב (שִׁיר ב) עַל הָרִי בְּתוֹר,
וְכָתוּב (שִׁם ח) עַל הָרִי בְּשָׁמַיִם. מִי הֵם
הָרִי בְּשָׁמַיִם? אֵלוֹ שֵׁשֶׁת הַבְּנִים שֶׁל לְאָה

שְׂכוּלִים שֶׁשָּׂה אַחֲרֵים, וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְהֵם שֶׁשָּׂה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, וְלֹאָה עֲלֵיהֶם, לְקַיִם (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּיָהּ.

וְעַל כֵּן כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאִם עַל הַבָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר וְלֹא הַנִּגְלָה, וְעַל כֵּן שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאִם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָעוֹלָם שֶׁנִּסְתָּר וְלֹא הַתְּגָלָה כָּלֵל.

וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, הֵינּוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׂאֵל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים וְגו' וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ שָׁמַיִם. וְכָל אֵלוֹ נִקְרְאִים הָרִי בַשָּׁמַיִם. מִכָּאן וְלִמְטָה נִקְרְאוּ הָרִי בְּתַר, שֶׁכָּתוּב וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רֵאשִׁים, הַהָרִים שֶׁל הַפְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת קָשְׁרוּ קָשָׁרִים, אַרְבָּעָה קָשָׁרִים שֶׁהֲצִטְרְכוּ לְתַקּוּן. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שִׁמְשׁוּם כֶּךָ יוֹצְאִים הַחֻצָּה אוֹתָם הַקָּשָׁרִים. וְאֵף עַל גַּב שְׁכָלָם אֶחָד, וּמִכָּאן וְהִלָּאָה כָּלָם אֶחָד, בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן כָּל הַשְּׁבָטִים עוֹלִים בְּעֵדוֹת לְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכב) שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יִהּ עֵדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב וַיְהִי כִּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל
 אֶת יוֹסֵף וְגו'. מָה רָאָה יַעֲקֹב לְלַכֵּת
 לְדַרְכּוֹ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף, וְטָרַם שֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף לֹא רָצָה
 לְלַכֵּת לְדַרְכּוֹ? אֲלֹא הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ, שָׂרָאָה שֶׁנּוֹלַד
 שָׁטְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו.

וְבֵא וּרְאָה, יוֹסֵף הַשְּׁלִימִים אֶת מְקוֹמוֹ אַחֲרָיו
 וַיּוֹסֵף זָכָה לוֹ, שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, וְכֵאן סִיּוּם
 הַגּוֹף. כִּיּוֹן שָׂרָאָה יַעֲקֹב שֶׁנִּשְׁלַם הַגּוֹף, רָצָה הַגּוֹף
 לְלַכֵּת לְדַרְכּוֹ, וְסִיּוּם הַגּוֹף הוּא הַבְּרִית, וְעַם כָּל
 זֶה בְּנִימִין הַשְּׁלִימִים אֶת הַחֲשֻׁבוֹן, שָׁבוּ נִשְׁלְמוּ
 שְׁנַיִם עָשָׂר.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ יַעֲקֹב שֶׁעַד עַכְשָׁו
 לֹא הִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים, אָף עַל גַּב שֶׁנּוֹלַד
 יוֹסֵף, מָה הַטַּעַם לֹא חָפָה עַד שֶׁנּוֹלַד בְּנִימִין
 וַיִּשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׁבָטִים? אֲלֹא יַעֲקֹב עָשָׂה בְּחֻמְכָּה
 וַיִּדַּע הַדָּבָר. אָמַר, וַדַּאי אִם יִשְׁתַּלְּמוּ כָּאן כָּל
 הַשְּׁבָטִים, הִנֵּה יִדְעָתִי שֶׁהַתְּקוּן שֶׁל מַעְלָה שְׂרוּי
 עֲלֵיהֶם כְּרֹאוּי, וּבְאֶרֶץ הַזֶּה לֹא צְרִיכִים שִׁישְׁתַּלְּמוּ,
 אֲלֹא בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

בֵּא רָאָה שְׁכַף הוּא, שְׁכַל שְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׁבָטִים
 הֵם הַתְּקוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְכִיּוֹן שֶׁנּוֹלַד

בנימין, מתה רחל, ולקחה את המקום העולם
 התחתון הזה להתתקן בהם, ועל כן לא נולד
 בנימין אלא בארץ הקדושה. זהו שכתוב ואני
 בבאי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך,
 ושם מתה רחל ונטלה את המקום, העולם
 התחתון הזה, להתישב בבית שלם. וכל זמן
 שרחל קיימת, העולם התחתון אינו נתקן בהם.
 מתה רחל – נטלה [למעלה] הבית בשלמותו.
ואם תאמר, למה לא מתה לאה באותו הזמן?
 אלא משום שהבית הוא בעולם התחתון
 [העליון], והכל היו ממנו להתתקן, ולא מן
 העולם העליון [התחתון], ומשום כך לא מתה
 באותה שעה. וכל מעשי לאה הם בנסתר, משום
 שהעולם העליון הוא בנסתר ולא בנגלה, ומשום
 כך לא נזכרה מיתתה של לאה כמיתתה של רחל.
ובא וראה שפך זה ודאי, משום שהעולם
 העליון כל דבריו בנסתר, והעולם
 [העליון] התחתון כל דבריו בנגלה, משום כך
 נתכסתה לאה במערת המכפלה, ורחל בדרך
 הגלויה. זו בנסתר, וזו בגלוי. ובנסתר העולם
 העליון נרשם, שכתוב ותאמר לאה באשרי כי
 אשרוני בנות, ומשום כך קראה שמו אשר.

[משום כף כל הברכות של שני העולמות בנגלה ובנסתר, ועם כל זה].

ומשום כף הכל אחד, שהרי הכל הוא מן העולם העליון. כף גם, ובכל מקום, שני עולמות, זה בנגלה וזה בנסתר, ואנו לא מברכים את הקדוש ברוך הוא אלא בשני עולמות, שכתוב ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. משום כף לעולם העליון קוראים הו"א, ולעולם התחתון קוראים את"ה, משום שהוא ברוך מן העולם העליון על ידי הצדיק. זהו שכתוב ברוך ה' מציון שכן ירושלים וגו'. ודאי מציון הוא ברוך.

בא ראה, כמו כן ה' ה' שני עולמות הם, זה בנגלה וזה בנסתר, ועל כן מפסיק הטעם בתוכם, ומקוים הזה ועד העולם הזה הכל אחד.

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'. אמר רבי יהודה, בא ראה השלמות של יעקב, שלא רצה ללכת אלא ברשות לבן. ואם תאמר, למה לא הלך פעם אחרת ברשותו? אלא משום שפחד יעקב שלא יעזב אותו וישתלמו שנים עשר

שְׁבֻטִים בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, וְעַל כֵּן, כִּיּוֹן שְׂרָאָה
שֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתוֹ שֶׁל בְּנִימִין, בָּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

שְׂפִיּוֹן שְׁנוּלָד בְּנִימִין, נִקְשְׂרָה הַשְּׂכִינָה בְּכָל
הַשְּׁבֻטִים וְנִטְלָה הַבַּיִת עִם כָּלֶם. וַיַּעֲקֹב
הָיָה יוֹדֵעַ בְּסוּד הַחֲכָמָה, שֶׁכֶּאֱשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שְׁנַיִם
עָשָׂר שְׁבֻטִים, שֶׁהַשְּׂכִינָה תִתְקַשֵּׁט וְתִתְקַשֵּׁר עִמָּם
וְרַחֵל תָּמוּת, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבַּיִת.

סדר הלימוד ליום כא חשון [יום 51 בשנה]

בא רָאָה, כִּי לְמַדְנֹו, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִרְאָה
לִיַּעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְמַשָּׁה, אֲלֹא שְׂלֹא
יִכְלֶה עַד שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבֻטִים בְּבַיִת
לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְאִזּוֹ נִטְהַרָה [נִדְחָתָה] רַחֵל, וְהִיא
נִטְלָה אֶת הַבַּיִת בְּכָל הַשְּׁבֻטִים וְהִיָּתָה עֶקֶר הַבַּיִת,
וְאִזּוֹ וְדָאֵי מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת הַבַּיִת.

אמר יַעֲקֹב, הִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּשְׁלְמוּ שְׁנַיִם
עָשָׂר הַשְּׁבֻטִים, וְדָאֵי יֵרֵד הָעוֹלָם
שֶׁלְמַעְלָה לְבַיִת לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּם, וְהַמְסַכְנָה הַזֹּאת
נִדְחִית לְפָנָיו. אִם תָּמוּת כָּאֵן, לֹא אֲצַא מִכָּאֵן
לְעוֹלָמִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא בְּאֶרֶץ הַזֹּו לֹא רְאוּי

לְהַשְׁלִים אֶת הַבֵּית. מִשּׁוּם כֶּף וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה
וְגו', טָרַם יִשְׁתַּלְּמוּ הַשְּׂבָטִים.

שָׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדַאי יָפִים הֵם כָּל דְּבָרֵי
רַבִּי יְהוּדָה, וְזֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְאִם
תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הֵלֵךְ לוֹ לְדַרְכוֹ מִיָּד? אֲלֹא כָּל זְמַן
שָׁרַח לֹא הִתְעַבְרָה מִבְּנֵימִין, הִתְעַכַּב שָׁם. כִּיּוֹן
שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בְּנֵימִין, בָּרַח וְלֹא בִקֵּשׁ רְשׁוּת,
כְּדִי שְׁלֹא יִתְעַכַּב שָׁם, וַיִּתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכָל
הַשְּׂבָטִים בְּמָקוֹם [שְׁלֹא] שְׂצָרִיךְ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב אֶל יִתְרַ חַתָּנוֹ
וְגו'. בֹּא רֵאֵה, מֹשֶׁה הָיָה רוֹעֵה אֶת צֹאן
חַתָּנוֹ, וְדִיּוּרוֹ הָיָה עִמּוֹ. וּכְשֶׁרָצָה לְלַכֵּת, לֹא הֵלֵךְ
אֲלֹא בְּרְשׁוּתוֹ. וַיַּעֲקֹב, שֶׁהָיָה שָׁלֵם, וְדִיּוּרוֹ תָּמִיד
הָיָה עִם לְבָן, לָמָּה לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רְשׁוּת? אֲלֹא
הָרִי נִתְבָּאָר שְׁלֹא יִגְלַגֵּל לְבָן עִמּוֹ גְּלִגּוּלִים וַיִּשְׂאָר
שָׁם, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה אָמַר לוֹ, וּמִיָּד גְּלַגֵּל עָלָיו
גְּלִגּוּלִים וַנִּשְׂאָר שָׁם, וְכַעַת פָּחַד מִמֶּנּוּ.

אַבָּל יִתְרוֹ לֹא הָיָה כֶּף כְּלָפֵי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שְׁלֹבָן
הָיָה מְכֻשָּׁף, וּבְכֻשׁוֹף הָיָה כָּל מַעֲשֵׂהוּ
כְּלָפֵי יַעֲקֹב, וְכַעַת לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְהִתְעַכַּב שָׁם,
שֶׁהָרִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ שׁוּב אֶל אֶרֶץ

אֲבֹתֶיךָ וְגו', וְעַל כֵּן לֹא רָצָה לְהִתְעַכֵּב וּלְעֻזֹב אֶת
מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ.

בא רָאָה, כְּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רַחֵל וְגו'. פָּתַח
וְאָמַר, (תהלים מו) לְמַנְצַח לְבַנֵּי קִרַח עַל עֲלָמוֹת
שִׁיר. בְּפָסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל שֶׁהוּא סוּד שֶׁל
חֻכְמָה, וְכָל הַשִּׁירִים וְהַתְּשַׁבְּחוֹת הַלְלוּ שֶׁהֵיוּ
אוֹמְרִים בְּנֵי קִרַח, כְּלָם מְחַדְּשִׁים הֵם אוֹתָם
שִׁירִים וְתְשַׁבְּחוֹת שֶׁהֵיוּ מִלְּפָנִים, וְכֵן כָּל אוֹתָם
שִׁירוֹת וְתְשַׁבְּחוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד וְכָל אוֹתָם שֶׁהֵיוּ
עִמּוֹ, כְּלָם הָיוּ בְּסוּד עֲלִיוֹן, בְּסוּד הַחֻכְמָה.

בא רָאָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְכָל אוֹתָם
הַסְּדָרִים שֶׁסִּדְּרוּ דָּוִד וְשִׁלְמָה בָּנוּ וְכָל אוֹתָם נִבְיְאֵי
הָאָמֶת – כְּלָם סִדְּרוּ כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

בא רָאָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מִשְׁמְרוֹת בְּאֶרֶץ – כִּף
גַּם בְּרַקִּיעַ שְׁמֹזְמָרִים לְרַבּוֹנָם וְאוֹמְרִים
תָּמִיד שִׁירָה, וְכָלֵם עוֹמְדִים אֵלָיו כַּנֶּגֶד אֵלָיו,
וְהַכֵּל בְּסִדְּרִים שֶׁל שִׁירוֹת וְתְשַׁבְּחוֹת, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

עֲלָמוֹת שִׁיר, מַה זֶה עֲלָמוֹת שִׁיר? אֵלָא כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת

וּשְׁמָנִים פִּילֵגְשִׁים וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר. מַה זֶה
 וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִישׁ מְסָפֵר
 לְגִדּוּדָיו. וּמִשּׁוֹם שֶׁאֵין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, כָּתוּב
 וְעֵלְמוֹת אֵין מְסָפֵר.

וּכְלָם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, מְקִיפִים סְדָרִים, אֵלוֹ כְּנָגֵד
 אֵלוֹ, לְזִמְרָה וּלְשִׁבְחָתָא רְבוּנָם, וְאֵלוֹ הֵם
 עֵלְמוֹת שִׁיר. וּמִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵלְמוֹת שֶׁאֵין מְזַמְּרוֹת
 כְּמוֹ אֵלוֹ, אֵלוֹ נִקְרְאוֹת עֵלְמוֹת שִׁיר.

שְׁלִשָּׁה סְדָרִים נִפְרָדִים לְכֹל צֵד לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
 הָעוֹלָם, וּבְכֹל סֵדֵר וְסֵדֵר, שֶׁהוּא לְכֹל
 צֵד, שְׁלִשָּׁה סְדָרִים אַחֲרֵים. סֵדֵר רֵאשׁוֹן שְׁלֹשֶׁת
 מְזָרְח - שְׁלִשָּׁה סְדָרִים הֵם, וְהֵם תְּשַׁעַה סְדָרִים,
 מִשּׁוֹם שֶׁכָּל סֵדֵר מִהַשְׁלִשָּׁה הֵלְלוּ יֵשׁ לוֹ שְׁלִשָּׁה
 סְדָרִים, וְנִמְצְאוּ שֶׁהֵם תְּשַׁעַה, וְכַמָּה אֲלָפִים
 וּרְבֻבוֹת תַּחֲתֵיהֶם.

תְּשַׁעַת הַסְדָרִים הֵלְלוּ, כָּלֵם מִתְּנֵהְגִים בְּאוֹתִיּוֹת
 רְשׁוּמוֹת, וְכֹל סֵדֵר מְסַתְּכָל לְאוֹתָן
 אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, [וְהָרִי בְּאֵרוֹהָ וְכֵן לְכֹל סֵדֵר
 וְסֵדֵר, וְכָלֵם נוֹסְעִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְאֵלוֹ
 עֲלִיוֹנִים מֵאֵלוֹ, וְעוֹמְדִים אֵלוֹ עַל אֵלוֹ] וְכֵן
 מִתְּחַבְּרוֹת וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה. וְכִשְׁאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת

פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הָאָוִיר שֶׁל הָרוּחַ [הַהֵיא] הַמְּמַנָּה
עַל הַכֹּל, אָז הֵם נוֹסְעִים, וְהַשִּׁירָה נִמְתָּקֶת, וְאוֹת
אַחַת מִכָּה מִלְמָטָה, וְאוֹתָהּ אוֹת עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת,
וְשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת עָלֶיהֶן. וְהָאוֹת הַזֹּאת מִלְמָטָה
מַעֲלָה סֶדֶר מִמָּטָה לְמַעְלָה וּמִתַּחֲבֶרֶת עִמָּם,
וְנִעְשׂוֹת שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, כָּלֶם לְפִי הָאוֹתִיּוֹת יֵה"ו,
שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ בְּתוֹךְ הָאֶסְפִּיקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. מֵאֵלּוּ
נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה סְדָרִים וְאוֹתָן שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת,
וְאוֹתָהּ הָאוֹת שְׁעוֹלָה מִתַּחֲבֶרֶת עִמָּהֶן, וְהֵן שְׁלֹשׁ.

בא רְאֵה, אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁעוֹלוֹת
בְּאָוִיר, הֵן כְּלוֹלוֹת זֹאת בְּזוֹ, רַחֲמִים בְּדִין,
וּמִשׁוֹם כֶּךָ הֵן שְׁתֵּים, וְהֵן מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
בְּסוּד שֶׁל זָכָר. וְזוֹ שְׁעוֹלָה וּמִתַּחֲבֶרֶת עִמָּהֵן הִיא
נִקְבָּה, וְנִכְלָלֶת בְּשִׁתִּיהֵן. כְּמוֹ שֶׁהִנְקָבָה נִכְלָלֶת
בְּשְׁנֵי צְדָדִים, בְּיָמִין וּבְשְׂמָאל, וּמִתַּחֲבֶרֶת עִמָּהֶם,
כֶּךָ גַּם הָאוֹת הַנִּקְבָּה הַזֹּאת שְׁמִתַּחֲבֶרֶת עִם שְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְהֵן בְּשְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוּ
הָעֲלִיוֹנִים, וְזֶה לְמָטָה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, זָכָר
וְנִקְבָּה. [חוץ] שְׁכַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם, שְׁאוֹתָם
הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵם הוֹלִידוּ
אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים לְמָטָה כְּמוֹ שֶׁלָּהֶם מִמֶּשׁ.

וּמְשׁוּם כֶּךָ, מִי שִׁיּוּדַע אוֹתָן וְנִזְהָר בָּהֶן, אָהוּב
הוּא לְמַעַלָּה וְאָהוּב לְמַטָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל הָאוֹתוּתוֹת הַלָּלוּ, זָכַר
וּנְקָבָה, לְהַכֵּל יַחַד בְּסוּד הַמַּיִם
הָעֲלִיוֹנִים וְהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֵּל אֶחָד, וְזֶהוּ
הַיַּחֲוּד הַשְּׁלֵם. וּמְשׁוּם כֶּךָ, מִי שִׁמְכִיר אוֹתָם
וְנִזְהָר בָּהֶם, אֲשֶׁרִי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, מְשׁוּם שֶׁהוּא עֶקֶר הַיַּחֲוּד הַשְּׁלֵם כְּרָאוּי,
שֶׁלֹּשׁ שְׁלֹשׁ מְצַד זֶה וּמְצַד זֶה, בְּיַחֲוּד אֶחָד
בְּשִׁלְמוֹת הַכֵּל, וְכֵלָם הַסּוּד שֶׁל הַסֵּדֵר הָעֲלִיּוֹן
כְּרָאוּי כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה, שְׁאוֹתוֹ סֵדֵר שְׁלֹשָׁה
שְׁלֹשָׁה בְּסוּד אֶחָד.

סֵדֵר שְׁנֵי שְׁלֹצֵד הַדְּרוֹם, שְׁלֹשָׁה סֵדְרִים הֵם
לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכֵל סֵדֵר וְסֵדֵר שְׁלֹשָׁה
שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תְּשֻׁעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכֶךָ נִחְלְקוֹת
הָאוֹתוּתוֹת לְכָל צֵד לְהַתְּחַבֵּר הַכֵּל יַחַד. מְשׁוּם שִׁישׁ
אוֹתוּתוֹת בְּסוּד שֶׁל נְקָבָה, וְאוֹתוּתוֹת בְּסוּד שֶׁל זָכַר,
וְכֵלָן הַתְּחַבְּרוּ יַחַד, וְהֵן אַחַת בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
הַשְּׁלֵם, וְאַלִּיֵּהֶם סֵדְרִים מְמַנִּים שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְהַכֵּל יוֹצֵא מֵהַסֵּדֵר שֶׁל הָאֲבוֹת
שְׁלִמְעָלָה, כְּסֵדֵר שֶׁנֶּתְקַנּוּ אוֹתוּתוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
י"ו, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר. כָּל הַסֵּדְרִים הַלָּלוּ מְתַנְהֲגִים

בְּאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת הִלְלוּ וְנוֹסְעִים בְּהֵן, וְכַמָּה
צָבָאוֹת וּרְבֻבוֹת כָּלֶם לְמַטֵּה שְׁנוֹסְעִים וּמִתְנַהֲגִים
בְּסֵדֶר הַזֶּה.

סֵדֶר שְׁלִישִׁי שֶׁלְצַד צָפוֹן, בְּשִׁלְשָׁה סְדָרִים הֵם
לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְהֵם תְּשׁוּעָה, וּבְשִׁלְשָׁה צְדָדִים
שִׁלְשָׁה שִׁלְשָׁה לְכָל צַד הֵם תְּשׁוּעָה, וְאוֹתָם סְדָרִים
מִשְׁלֶשֶׁת הַצְּדָדִים, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאֵר. שְׁבַעָה
וְעֶשְׂרִים, בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן שְׁבַע וְעֶשְׂרִים. וְאִף
עַל גַּב שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם, שְׁלֵמוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵן
עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע. וְכֵן הַסְדּוּר שֶׁל הַסְדְּרוֹת הִלְלוּ.
שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִים, לְשִׁלְשָׁה שִׁלְשָׁה סְדָרִים לְכָל
צַד. וְנִמְצְאוּ שִׁלְשָׁה אֵלֶּה מִצַּד זֶה
שֶׁהֵם תְּשׁוּעָה, וּשְׁלֵשָׁה הִלְלוּ מִהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם
תְּשׁוּעָה, וּשְׁלֵשָׁה הִלְלוּ מִהַצַּד הַזֶּה שֶׁהֵם תְּשׁוּעָה,
נִמְצְאוּ כָּלֶם שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִים.

וְהַסּוּד שֶׁל הַשְּׁבַעָה וְעֶשְׂרִים הִלְלוּ הֵן תְּשׁוּעָה
אוֹתִיּוֹת [הֵן] שֶׁהֵן בְּסוּד הַנְּקֻבוֹת,
לְחֵבֵר עִמָּהֶם נִקְבְּהָ עִם אוֹתָם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרִים
צְדָדִים אַחֲרַיִם בְּסוּד שְׁנַתְבָּאֵר [שֶׁל הַזְּכָר], וְהַכֹּל
הוּא כְּרֵאוּי.

בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ שְׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, כֵּן גַּם הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹת

למטה, אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות, והכל זה כמו זה. וכל הסודות הללו הם בסוד של זכר ונקבה, הכל אחד בשלמות.

השלמה מההשמטות (סימן נ"א)

ויזכר אלהים את רחל. בשרה כתוב פקידה, וברחל כתוב זכירה, למה? משום שזכור נרשם ביעקב שהוא ברית שלום כשנעשה יוסף, ובמה? כשנטל שור עמו שלא יחזק אותו הצד האחר, ולכן נקרא יוסף בכור, שאותו שור שנטל בכור שורו ודאי, ואותו שור תם, ויעקב איש תם רבון ושליט, בעל הבית שאותו שור תם שורה בתוכו: (ע"כ מההשמטות)

ויזכר אלהים אל רחל, שהרי במזל זה תלוי, ומשום כך כתוב בה זכירה. וה' פקד את שרה – זה לא היה מהמזל. ואם תאמר שהרי הפנים תלויים במזל ולא למטה – כן בשרה זה לא היה במזל, אלא כתוב וה', הכל יחד.

אם כך, למה כתוב פקידה? אלא ודאי הזכירה [הזו] היתה מקדם לכן, והמפתח הזה נמסר למטה, כמו שכתוב (בראשית יז) ואת בריתי אקים

אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלַד לְךָ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה וְגו' .
 אַחֲרֵי כֵן כָּמוֹ זֶה - כִּיּוֹן שֶׁנִּזְכָּר בְּסוּד שְׁלֹמֶעֱלָה,
 אַחֲרַי כֶּף נֶאֱמַר בְּסוּד שֶׁל הַנִּקְבָּה פְּקִידָה, שְׂיֵהִיָּה
 הַכֹּלָל שֶׁל הַכֹּל יַחַד.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל רַחֵל. רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר,
 (שמות 1) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֶאֱמָר בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרִים מַעֲבִידִים אֹתָם וְאֶזְכָּר אֶת
 בְּרִיתִי. וְאֶזְכָּר - הֲרֵי זְכִירָה, מִשׁוּם שֶׁהִיא
 לְמַעְלָה, שֶׁהַמִּזְל הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה בְּזִכְרָה, בָּא עַל
 פְּקִידָה שֶׁהִיא בְּגִלוּת לְמַטָּה בְּנִקְבָּה. כָּמוֹ כֵּן וַיִּזְכֹּר
 אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶזְכָּר אֶת בְּרִיתִי.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב פִּקְד פִּקְדֹתֵי אֲתָכֶם. וְכִי פִקְד
 פִּקְדֹתֵי? וְהֲרֵי הַפְּקִידָה עוֹמֶדֶת בְּנִקְבָּה,
 וּבָאוּתוֹ הַזְמַן הַיְתֵה בְּגִלוּת, וְהִיא אוֹמֶרֶת פִּקְד
 פִּקְדֹתֵי? אֵלָּא שְׂכָאן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְכָאן סוּד שֶׁל
 הַחֲכָמָה, וְהִיא בְּגִלוּת, אִיךָ נִרְאָה לְמַשֶּׁה כָּאן
 וְאִיךָ אִמְרָה פִּקְד פִּקְדֹתֵי.

אֵלָּא כֶּף לְמִדְנוּ, כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר - הוּא
 בְּשָׁמַיִם, וְתִקְפוּ וְכַחוּ עַל הָאָרֶץ בְּכָל
 מְקוֹם. כָּמוֹ כֵּן מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּזְמַן
 שֶׁהַמְּקֹדֵשׁ עָמַד - מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זוֹ הָאָרֶץ

הקדושה, וכעת שישראל בגלות – היא למעלה,
והתקף מקיף את ישראל להגן עליהם, ואף על
גב שהם בארץ אחרת.

ובא תראה, שכינה למטה ושכינה למעלה.
שכינה למעלה בשנים עשר תחומים
מרכבות קדושות ושתיים עשרה חיות עליונות.
שכינה למטה בשנים עשר שבטים קדושים. ואז
נכללת השכינה למעלה ולמטה, והכל בפעם
אחת יחד. ואף על גב שבזמן שישראל בגלות
למטה לא נתקנת למעלה, כך גם לא נתקנת
משום שלמטה לא נתקנת, וזהו בגלות עם
ישראל, שהיא בגלות עמהם.

במה נתקנת? למלך שמת בנו, מה עשה? כפה
את מטתו על אבל בנו, ולא התקין לו את
מטתו, אלא נטל קוצים ודרדרים והטיל תחת
מטתו ושכב עליה. כך הקדוש ברוך הוא, כיון
שגלו ישראל ונחרב המקדש, לקח קוצים
ודרדרים ושם תחתיו. זהו שכתוב וירא אליו
מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, משום
שישראל היו בגלות.

פקד פקדתי אתכם. מי שלא עומד ברשותו, מה
מצוה ומה עושה? אלא פקד מלמעלה,

פְּקַדְתִּי מִלְמָטָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַזְכִּירָה
 הַזֹּאת הֵיטָה עָלֶיהָ מִקֶּדֶם לְכֵן, שֶׁכָּתוּב וְאָזְכֹר אֶת
 בְּרִיתִי. כִּיִּן שֶׁכָּתוּב וְאָזְכֹר – הִנֵּה זְכִירָה הַתְּמַנְתָּה
 עָלֶיהָ, וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמְרָה אַחַר כֵּן פֶּקֶד פְּקַדְתִּי,
 שֶׁהָרִי סִימָן לְקַחָה מִקֶּדֶם לְכֵן. כִּמוֹ כֵּן שָׂרָה,
 שֶׁכָּתוּב וְה' פֶּקֶד אֶת שָׂרָה. אֲבָל כָּאֵן רַחֵל, שֶׁלֹּא
 נִזְכְּרָה מִקֶּדֶם לְכֵן, לֹא נֶאֱמַר בָּהּ פְּקִידָה, אֶלֶּא
 זְכִירָה, וְהַכֹּל הוּא בְּזְכִירָה, בִּסּוּד שֶׁל הַמְּזֹל.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים
 מִקְּפוּטְקִיָּא לְלוּד, וְרַבִּי יְהוּדָה הָיָה
 רוֹכֵב, וְרַבִּי חִזְקִיָּה עַל רַגְלָיו. בֵּינֵתִים יָרַד רַבִּי
 יְהוּדָה. אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה,
 כְּכָתוּב (דְּבָרִים ל"ב) הָבֹו גְדֹל לְאַלְהֵינוּ.

אָמַר לו', אֵלֹו הָיִינוּ שְׁלֵשָׁה – יָפָה הוּא, שֶׁאַחַד
 יֹאמַר – וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. אָמַר לו', הַדְּבָרִים
 הִלְלוּ שֶׁל הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁנִּזְכָּר שֵׁם אֶחָד שֶׁל
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּשְׁנַיִם יָשִׁיבוּ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב
 כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבֹו גְדֹל לְאַלְהֵינוּ. כִּי שֵׁם ה'
 אֶקְרָא – זֶה אֶחָד שֶׁמְבָרַךְ. הָבֹו גְדֹל לְאַלְהֵינוּ –
 אֵלֹו שְׁנַיִם אַחֲרָיִם. אֲבָל בַּתּוֹרָה, אֶפְלוּ שְׁנַיִם
 יוֹשְׁבִים וְנוֹתְנִים גְדֹל וְחִזְקָה שֶׁל שְׁבַח הַתּוֹרָה
 לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ רַבֵּי חֲזַקְיָהּ, כָּל־פִּי הַבְּרָכוֹת לְמָה שְׁלָשָׁה? אָמַר לוֹ, הֲרֵי פִּרְשׁוּהָ וְנִתְבְּאָר, שְׁכַתּוּב הֵבּוּ גִדְל לְאֱלֹהֵינוּ. אֲבָל סוּד הַדְּבָר כָּאן, שְׁהֲרִי כָּל הַסּוּדוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת הוּא כֶּף - אֶחָד לְבִרְךָ וּשְׁנַיִם לְהַשִּׁיב, כְּדֵי שְׂיַעֲלֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד שֶׁל שְׁלָשָׁה, אֶחָד מִבְּרִךְ וּשְׁנַיִם [אוֹמְרִים אֲמֵן] שְׁמוּדִים, וְזֶהוּ קִיּוּם הַבְּרָכוֹת, וּבְסוּד עֲלִיּוֹן כְּרָאוּי, וּבְסוּד שֶׁל שְׁלָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהוּ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, שְׁנֵינוּ, יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע, יֵשׁ פְּקִידָה לְטוֹב וְיֵשׁ פְּקִידָה לְרַע. יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב - כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ, שְׁכַתּוּב (ויקרא כו) וְזְכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רַאשֵׁינִים וְגו', (בראשית ח) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְיֵשׁ זְכִירָה לְרַע - שְׁכַתּוּב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הַלֶּךְ וְלֹא יֵשׁוּב. פְּקִידָה לְטוֹב - שְׁכַתּוּב (שמות ג) פֶּקֶד פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם. פְּקִידָה לְרַע - שְׁכַתּוּב (תהלים פט) וּפְקִדְתִּי בְּשֶׁבֶט פִּשְׁעָם וּבַגְּעִים עֲוֹנָם. וְכֻלָּם סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים.

כֵּל אֱלוֹ - זְכִירָה וּפְקִידָה - לְטוֹב, אֱלוֹ הֵן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, סוּד הָאֲמוּנָה, זְכָר וּנְקֵבָה,

סוד אַחַד, זְכִירָה וּפְקִידָה, אֵלֹהֵם לְטוֹב. זְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע אֵלֹהֵם הַסּוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר שְׁעוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. זָכַר וּנְקָבָה יַחַד, זְכִירָה בְּזָה וּפְקִידָה בְּזָה, וְאֵלֹהֵם שֶׁתָּמִיד עוֹמְדִים לְרַע וְאֵלֹהֵם כְּנֻגַד אֵלֹהֵם. מִכָּאן יוֹצְאִים כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל הַקְדָּשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, כְּמוֹ שְׁבָאוֹהָ, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל הַמִּינִים הָרָעִים וְכָל מוֹת וְכָל הַצָּדִדִים וְהַמִּינִים הָרָעִים בְּעוֹלָם, וּבְאֵרוֹהָ, וְזֶה בְּהַפּוּךְ מִזֶּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, כִּף זֶה וְדָאֵי. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שֶׁחָלְקוּ מִתְקִיִּים בְּצַד הַטּוֹב וְלֹא יִרְפִּין עֲצָמוֹ לְצַד אֲחֵר וַיִּנְצַל מֵהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כִּף זֶה וְדָאֵי, וְאֲשֶׁרִי מִי שֶׁיְכוּל לְהִנְצִל מִמֶּנּוּ מִהַצַּד הַהוּא, וְאֲשֶׁרִיֶּהֱם הַצַּדִּיקִים שֶׁיְכוּלִים לְהִנְצִל מֵהֶם וּלְהִלָּחֵם קָרֵב עִם אוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, בְּמָה? פֶּתַח וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְּתַחְבְּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ מִלְחָמָה. מִי הַמִּלְחָמָה? זֶה הַמִּלְחָמָה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָרָע שְׁצָרִיךְ אָדָם לְהִלָּחֵם בּוֹ קָרֵב וְלִשְׁלֹט עָלָיו וּלְהִנְצִל מִמֶּנּוּ.

בא ראה שיעקב כף השתדל אצל עשו משום אותו הצד שלו, להתחכם עליו וללכת עמו בעקמומיות בכל מה שצריך כדי לשלט עליו בראש ובסוף, והכל כראוי, והראש והסוף יחד זה כמו זה, פכתוב בכרתי, ואחר כף ברכתי. הראשית והסוף יחד זה כמו זה, כדי לשלט עליו בדרך ישרה כראוי לו, ומשום כף צדיק הוא מי שנצל מהם ויכול לשלט עליהם.

בא ראה, זכירה ופקידה לטוב הם כאחד בסוד האמונה, ואשרי הוא מי שמשתדל אחר האמונה, כמו שנאמר (הושע יא) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה, כף הוא ודאי ו**בא** וראה, כשאדם מתפלל תפלתו, אל יאמר עליה זכרני ופקדני, משום שיש זכירה ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה לרע, ועתידים לטל את הדבור מפיו, ובאים להזכיר חטאי האדם ולהענישו. פרט אם הוא צדיק שלם, שכאשר בודקים את חטאיו, אותה זכירה ופקידה לרע לא ימצאו אותם, כמו עזרא שאמר זכרה לי אלהי לטובה.

שהנה בכל מקום שאדם מתפלל תפלתו, יכלל את עצמו בין רבים, בכלל של

הַרְבִּים. וּבֹא וּרְאֵה, הַשּׁוֹנְמִית, כְּאֲשֶׁר אָמַר לָהּ
 אֱלִישָׁע (מלכים-ב ד) הֵיט לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ
 אֶל שַׂר הַצָּבָא, הֵיט לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ –
 אוֹתוֹ הַיּוֹם הִזָּה יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה,
 וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁשׁוּלְטַת מַלְכוּת הַרְקִיעַ לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא הַמֶּלֶךְ
 הַמְשַׁפֵּט בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר לָהּ הֵיט
 לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מָה כְּתוּב? וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יִשְׁכַּח. מָה
 אָמְרָה? לֹא רוּצָה לִהְיוֹת רְשׁוּמָה לְמַעְלָה,
 אֲלֵא לְהִכְנִיס אֶת רֹאשֵׁי בֵּין רַבִּים, וְלֹא לְצֵאת
 מִהַכֹּלל שְׁלָהֶם. וְכֵן צָרִיךְ לְאָדָם לְהַכֹּלל בְּכֹלל
 שֶׁל רַבִּים וְלֹא לְהִתְיַחַד לְבִדּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁגִּיחוּ
 עֲלָיו לְהַזְכִּיר חֲטָאֵיו, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (איוב לח) הִנְגַּלוּ לָךְ שַׁעֲרֵי
 מוֹת וְשַׁעֲרֵי צְלָמוֹת תִּרְאֶה. הַפְּסוּק הַזֶּה
 אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב כְּשֶׁרָאָה שְׁאִיּוֹב
 דוֹחֵק עַצְמוֹ עַל דֵּין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, אִיּוֹב אָמַר הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל. כְּתוּב
 לֹא בְּאֵלֶיךָ, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּוַא"ו, וְהַכֹּל הוּא.
 אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי אֲנִי הוֹרֵג בְּנֵי

אָדָם?! הַנְּגִלוּ לָךְ שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת
 תִּרְאֶה?! כִּמָּה שְׁעָרִים פְּתוּחִים בְּאוֹתוֹ הַצַּד,
 וְהַמּוֹת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְכָל־סְתוּמִים מִבְּנֵי אָדָם,
 [וְלֹא יְכוּלִים לְהַשְׁמֵר מֵהֶם מְשׁוּם שֶׁהֵם סְתוּמִים
 מִבְּנֵי אָדָם] שֶׁלֹּא מִכִּירִים אֶת אוֹתָם הַשְׁעָרִים.

וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת תִּרְאֶה. מִי הֵם שְׁעָרֵי מוֹת וּמִי הֵם
 שְׁעָרֵי צְלָמוֹת? אֲלֵא מוֹת וְצְלָמוֹת הֵם
 יַחַד, וְהֵם זׁוּג אֶחָד. מוֹת – הֵרִי נִתְבָּאֵר, זֶה מִלְּאָף
 הַמּוֹת, וְהֵרִי פִּרְשׁוּהָ. צְלָמוֹת – צֵל מוֹת, זֶהוּ מִי
 שְׂרוּכֵב עָלָיו, וְהוּא הַצֵּל שְׁלוֹ וְהַכַּח שְׁלוֹ לְהַזְדַּוֵּג
 יַחַד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וְהֵם אֶחָד.

וְכָל אוֹתָם הַדְּרָגוֹת שִׁיּוּצָאוֹת מֵהֶם וְנִקְשְׁרוֹת
 בָּהֶם הֵם הַשְׁעָרִים שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים כד) שְׁאוֹ שְׁעָרִים רָא שִׁיכֶם וְגו'.
 וְאֵלוֹ [אוֹתָם שְׁעָרִים] נִקְרְאִים נְהָרוֹת וְנִחְלִים.
 שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, אֵף כִּף הֵם שְׁעָרֵי מוֹת,
 וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת מֵהַצַּד הָאַחֵר, דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת
 שְׁשׁוּלְטוֹת בְּעוֹלָם. שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת –
 זֶה נִקְבָּה וְזֶה זָכָר, וּשְׁנֵיהֶם יַחַד.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב בְּשִׁבִיל כָּל
 אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהוּא אָמַר, (איוב ז) כָּל־הַ עֲנָן

וַיִּלֶךְ בֶּן יוֹרֵד שְׂאוּל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל אוֹתָם שְׂאֹר
 דְּבָרִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִנְגָּלוּ לָךְ שְׂעָרֵי
 מָוֶת, לְדַעַת שְׁהָרֵי הַכָּל בְּרִשׁוֹתַי, וְכָלֶם עֲתִידִים
 לְהִתְבַּעַר מִן הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמָּוֶת
 לְנִצָּח וְגו'.

בא ראה, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ
 אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ. פְּעָמִים אֱלֹהִים
 אֱלֹהִים, לְמָה? אֵלֶּא אֶחָד מֵעוֹלָם הַזְּכָר, וְאֶחָד
 מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה, מִשּׁוּם שֶׁהַדְּבָר תְּלוּי בְּמִזְל.

וּכְשֶׁמֶת עוֹרֶרֶת רַחֵל בְּשֵׁם הַזֶּה, שְׁכָתוֹב יִסְף
 ה' לִי בֶן אַחֵר, יִדַּע יַעֲקֹב
 שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהַשְׁלִים אֶת כָּל הַשְּׁבָטִים וְלֹא
 תִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם כֶּף רָצָה לְלַכֵּת וְלֹא יִכָּל,
 וְכִשְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל בְּנִימִין, בָּרַח וְהִלֵּךְ לוֹ, כְּדִי
 שֶׁהַבֵּית לֹא יִשְׁתַּלֵּם בְּאַרְץ אַחֲרַת, לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ
 הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ.

וְהִינּוּ שְׁכָתוֹב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב
 אֶל אֶרֶץ אַבְוֹתֶיךָ וְלִמְוֹלָדְתֶּךָ וְאַהֲיָה עִמָּךְ.
 מַה זֶה וְאַהֲיָה עִמָּךְ? אֵלֶּא אָמַר לוֹ, עַד כָּאֵן רַחֵל
 הִיָּתָה עִמָּךְ עַקֵּר הַבֵּית, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֲנִי אַהֲיָה
 עִמָּךְ וְאֶטֵּל אֶת הַבֵּית עִמָּךְ עִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר

השִׁבְטִים. וְהִינוּ שְׁכָתוּב וְאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּדֹן מֵתָה
 עָלַי רָחֵל. עָלַי הָיָה זֶה, וּבִגְלָלִי הָיָה הַדָּבָר שֶׁהִיא
 נִדְחָתָה, וּבָאָה דִּירַת אַחֲרַת וְנִטְלָה אֶת הַבֵּית
 בְּשִׁבְלִי לְדוֹר עָמִי.

וַיֹּאמֶר נִקְבָּה שְׁכָרְךָ עָלַי וְאַתְנָה. מַה זֶה נִקְבָּה?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ רָשַׁע אָמַר, אֲנִי
 רוֹאֶה שְׁיַעֲקֹב לֹא מִסְתַּכֵּל אֶלָּא בְּנִקְבוֹת, וּמְשׁוּם
 זֶה יַעֲבֹד אוֹתִי. אָמַר נִקְבָּה שְׁכָרְךָ, הִנֵּה נִקְבָּה,
 שְׁהִיא שְׁכָרְךָ, כְּבָרָא שׁוֹנָה. וְאַתְנָה, אָמַר בְּאִיזוֹ
 נִקְבָּה הִסְתַּכַּלְתָּ וְאַתְנָה, וְעֵבֵד אוֹתִי בְּשִׁבְלָה.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה. אָמַר יַעֲקֹב,
 חֲלִילָה, שְׁהָרִי אֲנִי כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי,
 לְשֵׁם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עָשִׂיתִי, וְעַל כֵּן לֹא תִתֵּן
 לִי מְאוּמָה, שְׁהָרִי אֵין דַּעְתִּי בְּזֶה, אֶלָּא אִם תַּעֲשֶׂה
 לִי [אֶת] הַדָּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיִּסַּר בְּיוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח
 וְאָמַר, (תהלים טו) ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ וְגו'.

הָרִי בְּאַרְנוֹ וּבְבָאָרוֹ הַחֲבָרִים, הוֹלֵךְ תָּמִים – זֶה
 אַבְרָהָם, שְׁכַאֲשֶׁר נִמּוֹל נִקְרָא תָּמִים. וּפְעַל צָדֵק –
 זֶה יִצְחָק. וְדָבָר אֱמֶת – זֶה יַעֲקֹב. וְדָאֵי שְׁיַעֲקֹב
 נִדְבֵק בְּאֱמֶת. אִם הוּא בְּאֱמֶת נִדְבֵק, מַה הַטַּעַם
 עָשָׂה עִם לְכֹן בְּצוּרָה הַזֹּאת?

אָפֵא יַעֲקֹב הִבְחִין אֶת שְׁעַת הַמָּזֶל שְׁלוֹ
 שְׁהִיְתָה, שְׁמַתָּר לְאָדָם לְבַחֵן אֶת שְׁעַתוֹ
 טָרָם יָשׁוּב לְאַרְצוֹ, וְאִם מִזְלוֹ עוֹמֵד בְּמָה
 שְׁעוֹשָׂה - יָפֶה, וְאִם לֹא - אֵל יוֹשִׁיט רַגְלוֹ עַד
 שְׁיַעֲלֶה [שְׁיַעֲמֵד בְּמָה שְׁעָשָׂה] אֵלָיו.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב וְעֲנִתָּהּ בִּי צְדָקָתִי בְּיוֹם מָחָר וְגוֹ'.
 שְׁהָרִי הוּא לֹא עָשָׂה כְּדִי שְׁיִטֵּל מִשְׁלוֹ לְחֻנָּם,
 אֲלֹא הִכֵּל בְּאַמַּת וּשְׁלָמוֹת הָרִצּוֹן, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
 שְׁהוּא נָטַל רְשׁוֹת מְלָכֵן, וְעַל כֵּן כְּתוּב נַחֲשֵׁתִי
 וַיְבָרְכֵנִי ה' בְּגִלְגָּלָהּ. כְּמָה כְּשָׁפִים וּמִינִים עָשָׂה לְבָן
 וּבְחִין אֶת מִזְלוֹ מִשׁוּם יַעֲקֹב, וְהָיָה מוֹצֵא בְּגִלְלָהּ
 יַעֲקֹב מֵאָה צֶאֱזָן כָּל חֲדָשׁ, וּמֵאָה כְּבָשִׂים וּמֵאָה
 עֲזִים יוֹתֵר עַל צֶאֱזָנוֹ.

רְבִי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף צֶאֱזָן וְאֶלֶף כְּבָשִׂים וְאֶלֶף
 עֲזִים הָיָה מְבִיא לוֹ יַעֲקֹב יוֹתֵר בְּכָל חֲדָשׁ
 וְחֲדָשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב כִּי מַעֲט אֲשֶׁר הָיָה לָהּ לְפָנַי
 וַיִּפְרֹץ לְרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אֶתֶּךָ לְרִגְלִי. וְהַבְּרָכָה
 שְׁלַמְעֵלָה אֵינָה פְּחוֹת מֵאֶלֶף מְכַל מִין וּמִין. נִמְצָא
 אֶלֶף מֵהַצֶּאֱזָן, מֵהַכְּבָשִׂים נִמְצָאוּ אֶלֶף, מֵהָעֲזִים
 נִמְצָאוּ אֶלֶף, עַל כֵּן מֵהַשְּׁשׁוּרָה הַבְּרָכָה
 שְׁלַמְעֵלָה לֹא פְּחוֹת מֵאֶלֶף, עַד שְׁבַשְׁבִּיל יַעֲקֹב
 הַתְּעֵלָה לְבָן לְעֶשֶׂר רַב.

וּבְשִׁרְצָה יַעֲקֹב לְטַל שְׁכָרוֹ, לֹא מִצָּא אֶלָּא
 עֲשָׂרָה מִכָּל מִין וּמִין, וַיַּעֲקֹב חָשַׁב
 אוֹתוֹ לְעֶשֶׂר רַב. רָאָה כַּמָּה נָטַל מִשְׁלוֹ מִמָּה
 שְׁהָיָה נוֹתֵן הוּא בְּזָכוֹתוֹ לְלִבָּן. וְכֹל זֶה שֶׁעָלָה בּוֹ
 בַּיַּעֲקֹב, לֹא הָיָה אֶלָּא בְּזָרוּעַ שֶׁל אוֹתָם מִקְלוֹת
 שֶׁשָּׁם אֵצֶל הַצֵּאֵן.

בא רָאָה כַּמָּה טָרַח אוֹתוֹ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם אַחֲרֵי
 לָבָן. כָּתוּב וַיֵּשֶׁם דְּרוֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגו',
 וְהֵבִיא לוֹ כָּל הָעֶשֶׂר הַזֶּה, וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה
 לָבָן שִׁיחֶיָה כֶּף שְׁכָרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, אֶלָּא נָטַל עֲשָׂרָה
 מִזֶּה וְעֲשָׂרָה מִזֶּה, וְנָתַן [בַּיָּדֵי בְנָיו] לוֹ וְאָמַר לוֹ:
 טַל אֵת אֱלֹהֵי, וְאִם יוֹלִידוּ כָמוֹ שְׁאִמְרָתְךָ – בְּצוּרָה
 הַזֹּאת יִהְיֶה שְׁכָרְךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתַּחֲלֵף אֶת מִשְׁכְּרָתִי
 עֲשָׂרַת מָנִים. [וּבְאֵלוֹ] עֲשָׂרָה מִזֶּה וְעֲשָׂרָה מִזֶּה,
 וְכָתוּב וְאָבִיכֵן הִתֵּל בִּי וְהִחֲלַף אֶת מִשְׁכְּרָתִי
 עֲשָׂרַת מָנִים. [וּבְאֵלוֹ הָעֲשָׂרָה] הַשְּׁתֵּדֵל אַחֵר
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִרְכוּ. וּמִכָּל מַה שֶׁהִתְנַה לָבָן
 עִם יַעֲקֹב – חָזַר בְּדַבּוּרוֹ וְנָטַל מֵיַעֲקֹב הַכֹּל, עַד
 שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וְנָטַל מִשְׁלוֹ בְּזָרוּעַ.
אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ בָּאוֹ
 לְהִרְאוֹת הַחֲכָמָה, שֶׁשָּׁנִינוּ שְׁדָבָרִים
 שְׁלֹמֵעָלָה, מֵהֶם תְּלוּיִים בְּמַעֲשֵׂה, וּמֵהֶם בְּדַבּוּר,

ומהם בְּרִצּוֹן הַלֵּב, ומי שְׂרוּצָה לְמִשְׁךְ בְּרִכּוֹת
בַּתְּפִלָּה, בְּדַבּוּר וְרִצּוֹן. ומהם שְׁלֵא בַתְּפִלָּה, אֶלֶא
תְּלוּיִים בְּמַעֲשֵׂה.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה, עָשָׂה
בְּחֻכְמָה. כְּתוּב וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר
פָּצַל בְּרֵהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם. הַכֹּל בְּחֻכְמָה,
לְמִשְׁךְ בְּרִכּוֹת מֵהַמַּעֲזֵן שֶׁל הַכֹּל לְכֹל הַדְּרָגוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהֵן חֻלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ.

את הַמְּקִלוֹת - אֵיזָה מְקִלוֹת? אֵלּוֹ הַדְּרָגוֹת
שֶׁהֵן בֵּית הַדִּין. אֲשֶׁר פָּצַל - שֶׁהָעֵבִיר מֵהֵן
אֶת הַדִּין. בְּרֵהָטִים - הֵינּוּ שִׁפְתוֹב (שיר ז) מְלֶךְ
אֲסוּר בְּרֵהָטִים, שֶׁזֶה מֵהַמְּלֶךְ הַהוּא בְּאוֹת בְּרִכּוֹת
לְכֹל הָעוֹלָמוֹת.

דָּבָר אַחַר מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהָטִים - מְלֶךְ זֶה אֲסוּר
וְקָשׁוּר בְּאוֹתָם הֵרֵהָטִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁמֵּהֶם
מִשְׁקִים אֶת הַכֹּל [נִמְשָׁכוֹת בְּרִכּוֹת לְכֹל] מִן
הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם - [וּמִשָּׁם מִשְׁקִים
כָּל שִׁקְתוֹת הַמַּיִם] אֵלּוֹ הֵם הַנְּחָלִים שִׁיּוּצָאִים
וּבָאִים עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁשָּׁם מִתְּכַנְּסִים.
אֲשֶׁר תְּבֵאֵן הַצֵּאֵן לְשִׁתּוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד)
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמָּאִים.

ובאותו המקום ששם מתכנסים המים, כלם באים להשקות ממנו.

ויחמנה – מה זה ויחמנה? בא ראה, בפעם שרוח צפון נושבת, המים קופאים ולא נמשכים לחוץ ולא משקים, משום שהדין תלוי, וקר הצפון מקפיא את המים. וכשמתעוררת רוח הדרום, מתחממים המים והקפאון שלהם עובר ושופעים. אז הכל משקים, משום שהחם של הדרום מפשירים המים, וכלם מתחממים ושמחים לשתות מאותו הקר של הצפון שהיה להם בראשונה. זהו שכתוב ויחמנה. ויחמנה, והרי [ולא] כתוב ויחמו. אלא שהם כלם נקבות.

ועל זה התכוון יעקב לעשות מעשה בחכמה, וזהו שכתוב ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח [רבי אלעזר] ואמר, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו. בא ראה, כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענו מי בחר את מי – אם הקדוש ברוך הוא בחר את יעקב, אם יעקב בחר לו את הקדוש ברוך הוא, אלא ממה שגלה הכתוב ידענו שהקדוש ברוך הוא נטל את יעקב

לְגוֹרְלוֹ, שְׁכָתוֹב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב
חָבַל נִחַלְתּוֹ.

סדר הלימוד ליום כב חשון [יום 52 בשנה]

תוספתא

הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַקֶּשֶׁר הַטְּהוֹר הָיָה עוֹלָה לְפָנַי
וְלְפָנַיִם טָרַם שְׁמָצָא מְקוֹם לְבֵית
מוֹשֶׁבוֹ. אוֹתוֹ מְקוֹם אֵינוֹ מְקוֹם, לֹא נִמְצָא
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. אֲבָדוֹן הוּא מִן
הַכֹּל, אֲבָדוֹן זָכָר. סִמָּא"ל שְׂיָצָא מִהַתּוֹךְ שֶׁל
הַחֹזֶק שֶׁל יִצְחָק, אֲבָדוֹן וּמּוֹת הִיא הַנִּקְבָּה שֶׁלוֹ,
הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי, אִשֶׁת זְנוּנִים, שְׁכָתוֹב (משלי ה)
רַגְלֶיהָ יִרְדּוֹת מוֹת. וְאֵלוֹ שְׁנַיִם – אֲבָדוֹן וּמּוֹת –
שָׁמְעוּ אֶת תַּקְרָף רְצוֹן הַמֶּלֶךְ.

הַפּוֹד וְהַסְתָּר [הַסְתָּוִם] הַנִּסְתָּר הָעֲלִיּוֹן נֶאֱבָד
[הַטְּמִיר] מִהַכֹּל, טְמִיר מִרְעִיוֹנוֹת
[מְעִינִים] וְהַרְהוּרִים. [מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר אֱלוֹ,
נֶאֱבָד מִן הַכֹּל. הַכֹּל בְּהַפּוֹךְ זֶה מִזֶּה. אֲשֶׁרִיו שֶׁל
אִישׁ שְׁלוֹם, כִּי־עַקֵּב שְׁעוֹלָה וְלֹא נִחְשָׁכוּ הָעֵינַיִם
בְּעֶשֶׂן הַזֶּה, וְזָכָה לְהַתְקַרֵּב בְּאֵמַת חוֹתֵם הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ. בֹּא רְאֵה, הַטְּמִיר הָעֲלִיּוֹן מִהַכֹּל] מִמֶּנּוּ
יִצָּא הָאוֹת י', הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה. מִהַנִּקְדָּה

הַעֲלִינָה הַזֹּו יֵצֵא הַכֹּל, הַמְשִׁיךְ וְהוֹצִיא ה', הָאֵם
הַעֲלִינָה שְׁמִשְׁקָה אֶת הַכֹּל. מִזֶּה יֵצֵא ו', הַסּוּד
שֶׁל שֵׁשׁ שְׁאוּחֵז אֶת כָּל הַצְּדִדִים, שֶׁהוּא מִקֵּל
לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן.

שְׁתֵּי הַזְרוּעוֹת שְׁאוּחֵזוֹת בּוֹ, אֵלוֹ יוֹצְאוֹת
וְאוּחֵזוֹת בִּה"א הַתַּחְתּוֹנָה לְחִבְרַת הַמְשַׁכּוֹן
יַחַד וְלִהְיוֹת אֶחָד. וְאִז שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מִדּוֹת נִהְיוֹת
אַחַת. וְהַלְבֵן נִחְקֵק עַל הַגְּוֹנִים וְעוֹלָה עַל הַגְּוֹנִים
כָּלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב מִחֲשֵׁף הַלְבָן, וְאִז נִקְרָא (זְכִרְיָה כ)
ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. וְאִז (תְּהִלִּים כג) ה' רֵעִי לֹא
אֶחָסֵר, וְכָתוֹב בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצְנִי עַל מֵי מְנַחוֹת
יְנַהֲלֵנִי נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב וְגו'. ע"כ תּוֹסַפְתָּא.

בֵּא רֵאָה, כִּי גַם יַעֲקֹב בָּחַר אֶת יִרְשָׁתוֹ וְגוֹרְלוֹ
לְחֻלְקוֹ, וְעָלָה לְמַעְלָה מִכָּל הַדְּרָגוֹת וְנָטַל
אוֹתוֹ לְגוֹרְלוֹ. מִקֵּל לְבָנָה לַח - הֵינּוּ הַדְּרָגָה
הַלְבָּנָה שֶׁל צֵד הַיְמִין. וְלוֹז וְעֶרְמוֹן - הֵינּוּ
הַדְּרָגָה הָאֲדָמָה שֶׁל צֵד שְׂמָאל.

וַיִּפְצַץ בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת - שֶׁהַעֲבִיר מִזֶּה אֶת
הַדִּין וְחִבְרַת אוֹתוֹ לַיְמִין, וְהוּא נִכְנָס
בִּיְנֵיהֶם וְנָטַל אוֹתָם יַחַד וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד בְּשָׁנֵי
גְּוֹנִים. וְעַם כָּל זֶה מִחֲשֵׁף הַלְבָן, שְׁיִתְגַּלֶּה הַלְבָן

על האדם. וְכַל זֶה לָמָּה? לְמַשָּׁךְ אֶת הַדְּרָגָה הַזֹּאת
שֶׁל גּוּרְלוֹ בְּרִכּוֹת מִן הַמַּעֲיָן שֶׁל הַכֹּל [שֶׁל הַנַּחֲלָה],
וְלָשִׁים אֶת הַדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁהִיא שֶׁלֹּשׁ כְּאֶחָת.

בְּרֵה־טִיִּים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם – כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְאִז
בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה שֶׁל חֲכָמָה שׁוֹפְעוֹת
הַבְּרִכּוֹת לְמַטָּה וּמִשָּׁקִים [וּמִתְבָּרְכִים] כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְשׁוֹרוֹת עֲלֵיהֶם הַבְּרִכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ
(בראשית מט) שֶׁכְּתוּב בְּבִקְרָא יֹאכַל עַד וְגו', וְאַחַר
מִכָּאן – וְלַעֲרַב יִחַלֵּק שָׁלֵל, שֶׁיִּתְבָּרְכוּ כָּל
הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה. וַיַּעֲקֹב נָטַל חֵלְקוֹ מֵאוֹתָן
הַבְּרִכּוֹת שֶׁשׁוֹרוֹת עָלָיו לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
חֵלְקוֹ וְגוּרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יִיסָא הַקָּטָן הָיָה מְצוּי לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.
אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁכְּתוּב (משלי י') בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ
צְדִיק, הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת לְצַדִּיק, מַה זֶה לְרֹאשׁ
צְדִיק? אָמַר לוֹ, רֹאשׁ צְדִיק זֶה הִיא הָעֲטָרָה
הַקְּדוּשָׁה, וּבְאַרוּהָ. עוֹד, רֹאשׁ צְדִיק זֶה יַעֲקֹב,
שֶׁנָּטַל אֶת הַבְּרִכּוֹת וְהִשְׁפִּיעַ אוֹתָם לְצַדִּיק, וּמִשָּׁם
נִזְרְקוּ לְכָל עֵבֶר, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים.

אַבְלִי הֵנָּה בְּאַרְנוֹ, בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק – [רֹאשׁ]
צְדִיק נִקְרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם [רֹאשׁ] שֶׁל

הברית, שִׁמְמָנוּ יוֹצְאִים מְעִינֹת הַחוּצָה. הַנֶּקֶב
 שֶׁל הַכֹּד שְׂיוּצָא מִמָּנוּ הַיֵּין הוּא הָרֹאשׁ, כִּן רֹאשׁ
 צְדִיק, אוֹתוֹ מְקוֹם, כְּשִׁזְרוֹק מְעִינֹת לְנִקְבָה,
 נִקְרָא רֹאשׁ צְדִיק. הַצְדִּיק הוּא רֹאשׁ [רֹאשׁ לְכָל
 הַבְּרָכוֹת] מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שְׂרוּיֹת בּוֹ.

עוֹד, אוֹתוֹ הָאָדָם שְׂזוּכָה לְשִׁמּוֹר אֶת אוֹת בְּרִית
 הַקֹּדֶשׁ וְעוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִקְרָא
 צְדִיק, וּמִרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלוֹ כִּן נִקְרָא. וְכִשֶׁהַבְּרָכוֹת
 שׁוֹפְעוֹת לְעוֹלָם, הֵן שׁוֹרוֹת עַל רֹאשׁוֹ, וּמִמָּנוּ
 עוֹמְדוֹת הַבְּרָכוֹת לְעוֹלָם בְּבָנִים הַקְּדוֹשִׁים
 הַצְדִּיקִים שֶׁהֵקִים.

עוֹד שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, כְּתוּב (תהלים לו) נַעַר
 הָיִיתִי גַם זָקְנָתִי וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה פְּרָשׁוּהוּ
 שְׂשָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמַר אוֹתוֹ. הוּא אָמַר אוֹתוֹ
 בְּחֻכְמָה יוֹתֵר מִמָּה שְׂחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ,
 בְּנֵי, יָפָה הוּא, שְׂהָרִי בִּיחּוּד הַקְּדוֹשׁ נֹאמַר נַעַר
 הָיִיתִי גַם זָקְנָתִי. וְכִן הוּא, וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נַעֲזֹב
 – זֶה הַשֵּׁבַח שֶׁל הַיְחוּד שֶׁלֹּא נִמְצָא יוֹם לֹא
 לֵילָה, שֶׁהֵנָּה הַלֵּילָה תָּמִיד נִמְצָא בּוֹ, וְהַצְדִּיק
 אַחוּז לְמַעְלָה וְאַחוּז לְמַטָּה.

וְזָרְעוּ מִבְּקֶשׁ לָחֵם, מַה הוּא? אֵלָּא בְּשַׁעָה
 שִׁזְרוֹק וְנִשְׁפַּע הַזָּרַע, אֵינּוּ תוֹכֵעַ אֶת

הַנְקָבָה, שְׁהָרִי הִיא שׁוֹרָה עִמוֹ, שְׁאִין נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים וְזְמִינָה הִיא אֶצְלוֹ, שְׁהָרִי אִין זֶרַע שׁוֹפֵעַ אֶלָּא בְּשַׁעָה שְׁהַנְקָבָה זְמִינָה, וְתִשׁוּקַת שְׁנֵיהֶם יַחַד בְּדְבוּק אֶחָד, שְׁאִין נִפְרָדִים, וְלִכֵּן לֹא צָרִיךְ לְתַבֵּעַ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, וּבְזִמְן הַגְּלוּת לֹא כֶּךָ? אָמַר לוֹ, כְּתוּב זֶרַעוּ, וְאִינוּ. מְתִי יוֹצֵא? כְּשֶׁהַנְקָבָה בְּדְבוּק אֶחָד עִם הַזְּכָר. וְאִם תֹּאמַר, לֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב – בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת מָה הִיא?

אָלָּא זֶה אַחוּז לְמַעְלָה וְלֹא נֶעְזֵב לְעוֹלָמִים. בְּזִמְן אַחַר לֹא נֶעְזֵב מִהַנְקָבָה, אַחוּז לְמַעְלָה וְאַחוּז לְמַטָּה. אַחוּז לְמַעְלָה – בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת. בְּזִמְן אַחַר אוּחוּז אֶת שְׁנֵי הַצְּדִיקִים, לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, וְלְעוֹלָם אִינוּ נֶעְזֵב.

כְּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם, זֶה צְדִיק, וְאָף עַל גַּב שְׁנֵי אֶמַר בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְדַאי, שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף.

בֵּא רָאָה, שְׁנֵי רְקִיעִים הֵם, וְהֵם הִרְאִישִׁית וְהַסִּיּוּם, זֶה כְּמוֹ זֶה. רִאשִׁית הַרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם בּוֹ שְׁקוּעִים כָּל הַכּוֹכָבִים, קִטְנִים

וגדולים, וזהו הרקיע העליון הנסתר שמקיים הכל, וממנו יוצא הכל, והוא השמיני ממטה למעלה, והוא הראשית להוציא ממנו הכל.

כך הוא הרקיע השמיני ממעלה למטה, שבו שקועים כל הכוכבים, כל האורות והמאורות, והוא נוטל את הכל, וזה הסיום של הכל. כמו שאותו הרקיע השמיני, שהוא ראשית הכל, תלויים בו כל האורות, ונוטל אותם, וממנו יוצאים – כך גם זה, אותו רקיע השמיני תלויים בו כל האורות ונוטל אותם, וממנו יצאו לכל העולמות.

הראשית והסיום עומדים כגון אחד, ועל פן הוא הנזהר ששופע ויוצא ולא פוסקים מימיו לעולמים, הכל שיהיה הסיום כמו הראשית, ומשום כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה? להאיר על הארץ.

ואף על גב שנאמר, הכל עומדים כגון אחד, וזהו ברור הדבר. מה בין זה לזה? אלא זה מקיים וזן את העולם העליון שהוא בו ואת כל אותם הצדדים העליונים, וזה מקיים וזן את העולם התחתון ואת כל אותם הצדדים התחתונים.

וְאִם תֹּאמַר, הָעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה מִי הוּא? וְהֲרִי
 [הוּא] אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הַשְּׁמַיִי הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר
 הוּא הָעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה, וְכֵךְ נִקְרָא, שְׁהֲרִי שְׁנֵי
 עוֹלָמוֹת הֵם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֲלָא הוּא עוֹלָם
 עֲלִיּוֹן, וְכֹל אוֹתָם שְׁיוּצָאִים מִמֶּנּוּ נִקְרָאִים עַל
 שְׁמוֹ, וְאוֹתָם שְׁיוּצָאִים מִן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
 נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ, וְכֹל זֶה וְזֶה הַכֹּל אֶחָד, בְּרוּךְ
 הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

בֵּא רֵאֵה, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן
 אֲשֶׁר נָטַע. מִי הַלְבָּנוֹן? הֲרִי פִרְשׁוּהוּ
 וְנִתְבָּאֵר. הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲשֶׁר שָׁם צִפְּרִים יִקְנְנוּ
 חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה – אֲשֶׁר שָׁם צִפְּרִים יִקְנְנוּ,
 בְּאִיזָה מְקוֹם? בְּלְבָנוֹן. וְאֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי הַצִּפְּרִים
 שְׁאֵמְרָנוּ בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת, וּמֵאלּוּ נִפְרְדוֹת כְּמָה
 צִפְּרִים אַחֲרוֹת. אֲבָל אֵלּוּ עֲלִיוֹנוֹת, וְיוֹצֵאת מִן
 לְבָנוֹן, שֶׁהוּא [סְתוּם] לְמַעְלָה, וְסוּד הַדְּבָר –
 וּלְלִבָּן שְׁתֵּי בָנוֹת וְגו'.

חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה, [זו לְאָה] בְּאוֹתָם שֶׁשָּׁה
 בָּנִים עֲלִיוֹנִים, שֵׁשֶׁת צְדִדֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁנִּתְבָּאֵר. לְמָה נִקְרָא חֲסִידָה? אֲלָא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה, אֵךְ עַל גַּב שֶׁהוּא נִקְבָּה, קוֹרְאִים לוֹ זָכָר.
 שְׁכָאֲשֶׁר מִתְפַּשֵּׁט, כֹּל טוֹב וְכֹל הָאוֹר יוֹצֵא מִמֶּנּוּ.

וּמִשׁוֹם שֶׁהִיא חֲסִידָה, יוֹצֵא [מִשָּׁם] מִמֶּנָּה חֶסֶד,
 שֶׁהוּא הָאוֹר הָרָאוּשׁוֹן, שְׁכָתוֹב (בראשית א)
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְעַל זֶה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה.
 בְּרוּשִׁים - אֵל תִּקְרִי בְרוּשִׁים אֶלָּא בְּרָאשִׁים,
 שֶׁהָרִי הָעוֹלָם הָאֲחֵר בְּתַחֲתוֹנִים בֵּיתָה, וְהִיא בֵּית
 הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, וְלִפְעָמִים נִקְרָא כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה
 בְּכָל אוֹתָם הַשְּׁמוֹת.

וְעַל הַמָּקוֹם הַזֶּה כָּתוּב, וַיִּנָּחַם ה', וַיִּתְעַצֵּב אֶל
 לְבוֹ. חֲרוֹן אַף ה'. שֶׁהָרִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה תָּלוּי.
 שֶׁהָרִי כָּל מָה שְׁלֹמֶעֱלָה, הַכֹּל הוּא בְּאוֹר, חַיִּים
 לְכָל הַצְּדָדִים, וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ, אֵינן עֲצָבוֹת לִפְנֵי
 הַמָּקוֹם, בְּדִיוֹק לִפְנֵי, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים ק) עֲבָדוּ
 אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹר לִפְנֵי בְּרִנָּה. עֲבָדוּ אֶת ה'
 בְּשִׂמְחָה - כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. בְּאוֹר לִפְנֵי
 בְּרִנָּה - כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, מִשׁוֹם כֶּךָ כָּתוּב (דברים
 א) אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בְּה' מִגֵּן
 עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתְךָ וַיִּכְחָשׁוּ וְגו'.

וַיֵּצֵא אֶת הַמְּקוֹלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרִהֲטִים וְגו'. פָּתַח
 רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ט) אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ
 לָךְ וְלִצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לָךְ - בְּאוֹר

רָאָה, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה. וּכְשֶׁהֵם מְשַׁגְּיחִים בָּהּ – מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם שִׁכְל, דְּבַרֵי הַתּוֹרָה נִרְאִים בְּעֵינֵיהֶם כְּאִלוּ כֻּלָּם מְלֵאִים רִיקְנוֹת וְאֵין בָּהֶם תּוֹעֵלֶת, וְהַכֹּל מִשּׁוּם שֶׁהֵם רִיקְנִים מִדַּעַת וְשִׁכְל, שֶׁהָרִי כֹל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, כֻּלָּם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְנִכְבְּדִים, וְכֹל דְּבַר וְדְבַר שֶׁכְּתוּב בָּהּ יִקְרָה הִיא מִפְּנֵינִים וְכֹל חֲפָצִים לֹא יִשּׁוּ בָּהּ [בַּתּוֹרָה].

וְכֵן אוֹתָם הַטְּפָשִׁים אֲטוּמֵי הַלֵּב, כְּשֶׁרוֹאִים דְּבַרֵי תּוֹרָה, לֹא דִי לָהֶם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, אֶלֶּא שֶׁהֵם אוֹמְרִים שֶׁהֵם דְּבָרִים פְּגוּמִים, דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֵלֶת. אוֹי לָהֶם כְּשִׁיתְּבַע אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עֲלִבוֹן הַתּוֹרָה, וַיַּעֲנֶשׁוּ עֲנֶשׁ שְׁמוֹרְדִים בְּרַבּוֹנָם.

מַה כְּתוּב בַּתּוֹרָה? כִּי לֹא דְבַר רַק הוּא מִכֶּם. וְאִם הוּא רַק – הוּא מִכֶּם, שֶׁהָרִי כֹל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִכָּל אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְּלִיּוֹת יִקְרוֹת מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכֹל חֲפָצִים לֹא יִשּׁוּ בָּהּ, וְאִיךָ יֵאמְרוּ שֶׁהִיא רִיקָה?!

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶמְרָ, אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לָךְ. שֶׁכֵּן אֲשֶׁר יִתְחַכֵּם אָדָם בַּתּוֹרָה, זוּהִי

תועלת לו, שְהַרִי בַתּוֹרָה לֹא יְכוּל לְהוֹסִיף אֶפְלוֹ
 אוֹת אַחַת. וְלִצְטָ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא, שְהַרִי הַתּוֹרָה לֹא
 יִגְרַע כָּלוּם מִהַשְּׁבַח שְׁלָה, וְהַלִּיצָנוֹת הֵיא שְׁלוֹ
 וּנְשִׂאֲרַת בּוֹ לְהֶאֱבִיד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן
 הָעוֹלָם הַבָּא.

בא רֵאָה, כַּאֲשֶׁר הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת כִּלְּן
 מִתְחַבְּרוֹת בַּדְּרָגָה הַזֹּה, הַסּוֹף שֶׁל כָּל
 הַדְּרָגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וּמִתְמַלֵּאת מֵהֵם
 וּמִתְבָּרַכַת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, אֲזִי הַדְּרָגָה הַזֹּה
 עוֹמֵדֶת לְהַשְׁקוֹת אֶת כָּל הָעֲדָרִים, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִשְׁקָה מִדִּין
 וּרְחֻמִּים.

בא רֵאָה מַה כְּתוּב, וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקָלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל
 בְּרֵהֻטִים וְגו'. שִׁיעֶקֶב רָצָה לְתַקֵּן תְּפִלַּת
 עֲרֻבִית, וּלְהֵאִיר לְלִבָּנָה וּלְהַשְׁקוֹת וּלְבָרֵךְ אוֹתָהּ
 מִכָּל הַצְּדָדִים, שְׁכַתּוּב וַיֵּצֵג אֶת הַמְּקָלוֹת, אֵלוֹ
 דִּינִים וּגְבוּרוֹת שְׁיֹצְאִים מִן הַגְּבוּרָה שְׁלִמְעָלָה.

וכאשר יֵעֶקֶב רָצָה לְתַקֵּן אֶת הַדְּרָגָה הַזֹּה, סִלַּק
 אֶת כָּל אוֹתָם הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת מִמֶּנָּה,
 וְהִקִּים אוֹתָם בְּרֵהֻטִים, בְּאוֹתָם אֲרֻבַּעַת הִרְהֻטִים
 שְׁעוֹמְדִים תַּחַת זֶה בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׁרִים, שְׁמִתְמַלֵּאת

מאותם הנחלים והמעיינות העליונים. משום שפאשר המים יוצאים מהבאר הקדושה הזו, אלו הארבעה נוטלים הכל, ועל כן נקראים רהטים, ומשם כלם באים לשתות. ואותם דינים וגבורות, כלם עומדים שם לטל את כל אחד ואחד כראוי לו.

אשר תבאנה הצאן לשתות לנכח הצאן, אלו כנגד אלו. ויחמנה, מה זה ויחמנה? שפאשר מתעטרים בדין, מתחממים באותו הדין, והולכים ומשוטטים בעולם, ומעיינים בדרך בני האדם, הן לטוב הן לרע.

בא ראה מה כתוב אחריו, ויחמו הצאן אל המקלות. משום שאותם המקלות היו מתחממים ומשגיחים בדיני העולם, ונפקדים עליו, ונדונים אנשים עליהם, כמו שנאמר (דניאל ד) בגזרת מלאכים הדבר ובפקדת קדושים הגזרה וגו'.

רבי חייא פתח ואמר, (תהלים סג) דבקה נפשי אחריו בי תמכה מינה. בפסוק הזה יש להסתכל, דבקה נפשי אחריו – משום שדוד המלך היה מדביק תמיד את נפשו אחרי הקדוש

בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא חָשַׁשׁ לְדַבְּרִים אַחֲרֵים שֶׁל
הָעוֹלָם, אֲלֵא לְהַדְבִּיק נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ בּוֹ. וְכִיּוֹן
שֶׁהוּא הִיָּה נִדְבֵק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִיָּה תוֹמֵךְ
בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ. מִכָּאֵן שֶׁכָּאֲשֶׁר אָדָם בָּא
לְהַדְבִּיק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹחֵז בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ.

דְּבַר אַחַר דְּבִקָּה נַפְשֵׁי אַחֲרֵיךְ – לְהִתְעַטֵּר דְּרָגָתוֹ
לְמַעֲלָה. שְׁהִירֵי כְּאֲשֶׁר נִדְבַקְתָּ הַדְּרָגָה הַהִיא
[שְׁלוֹ נִתְבָּרְכָה, וְכִשְׁהִתְגַּלְתָּה] בְּדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
לְעֵלוֹת אַחֲרֵיהֶן, אֲזַי הֵימִין אוֹחֵז בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ
וּלְחִבְרָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד כְּרֵאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וּתְאֻחֲזֵנִי יְמִינֶךָ, וְכָתוּב וַיְמִינֵנוּ תַחְבֻּקֵנִי, וְעַל כֵּן בִּי
תְּמַכָּה יְמִינֶךָ.

וּכְשֶׁאוֹחֵז בּוֹ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזַי כָּתוּב
שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיְמִינֵנוּ
תַחְבֻּקֵנִי. וְהוּא יַחֲוֵד אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד.
וְכִשְׁהוּא חִבּוּר אֶחָד, אֲזַי מִתְמַלֵּאת אוֹתָהּ דְּרָגָה
שְׁלוֹ וּמִתְבָּרְכָת.

וּכְשֶׁמִּתְמַלֵּאִים כָּל אוֹתָם הָרֵהָטִים, מִתְמַלֵּאִים
לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכָל
הָעֲדָרִים מְשֻׁקִּים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדּוֹ. וְכִשְׁבָּא

יַעֲקֹב לְתַקֵּן אֶת הַדְרָגָה הַזֹּאת, בְּחַר לוֹ צַד הַיְמִין
 שְׂרָאוּי לוֹ, וְהֵצֵד הָאֲחֵר שְׂלֵא רָאוּי לוֹ נִפְרָד
 מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שְׂכָתוּב וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ וְלֹא
 שָׁתָם עַל צֵאן לְבָן. לְבָדוֹ - הִיָּה לְבָדוֹ שְׂלֵא
 יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתוֹעֵבוֹת הָאֲחֵרוֹת שְׂבִצְדָדִים הָאֲחֵרִים.
 אֲשָׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂעֲלִיָּהֶם כְּתוּב (דְּבָרִים י"ד)
 כִּי עִם קְדוּשׁ אֲתָהּ לְה' אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בְּחַר ה' וְגו'.

וְבֵא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הוּא הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאֲבוֹת וְהוּא
 הַכֶּלֶל שֶׁל כָּלָם, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא הַכֶּלֶל שֶׁל
 הַכָּל, מְשׁוּם כֶּךָ הוּא עוֹמֵד לְהַאִיר לְלִבְנָהּ, שִׁיעֲקֹב
 הוּא עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת תְּפִלַּת עֲרֵבִית.

וְכָל הַתְּקוּן הַהוּא הוּא כְּרָאוּי לוֹ. כָּל אוֹתָם
 הַצְּדָדִים הַקְּדוּשִׁים, כָּלָם בְּתַקוּן הַתְּקִין
 בְּצִדוֹ, וְהַפְּרִיד חֶלְקוֹ מִחֶלְקָם שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים.
 אֵלוֹ הַצְּדָדִים הָעֲלִיוֹנִים הַקְּדוּשִׁים בְּקִדְשָׁהּ
 עֲלִיוֹנָהּ, וְאֵלוֹ צְדָדִים טְמֵאִים בְּטְמֵאוֹת הַטְּמֵאָה.

וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׂכָתוּב וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ.
 וַיֵּשֶׁת לוֹ - שֶׁהַתְּקִין תְּקוּנִים לְאִמּוֹנָהּ.
 לְבָדוֹ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָךְ בְּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם
 סִגְלָהּ מִכָּל הָעַמִּים. וְלֹא שָׁתָם עַל צֵאן לְבָן -
 שְׂלֵא שָׁם חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ עִמָּהֶם.

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, שְׁלֵמוֹת הָאָבוֹת, הַתְּקִין סוּד
הָאֱמוּנָה, וְהִפְרִיד חֶלְקוֹ וְגוּרְלוֹ מֵהַחֶלֶק
וְהַגּוּרָל שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

רַבִּי אָבָא אָמַר, אֲשֶׁרִי חֶלְקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם
עֲלִיוֹנִים עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
מִשּׁוּם שֶׁדִּרְגָתָם לְמַעְלָה, וְהַדְּרָגוֹת שֶׁל הָעַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְמַטָּה. אֵלּוּ בְּצַד הַקְּדוּשָׁה,
וְאֵלּוּ בְּצַד הַטְּמְאָה. אֵלּוּ לְיַמִּין, וְאֵלּוּ לְשְׂמָאל.

כִּיּוֹן שֶׁנַּחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֶה כָּתוּב? (איכה ב)
הַשֵּׁיב אַחֲזֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וּמִשּׁוּם כִּף
כָּתוּב הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעַנְנִי. וְהַשְּׂמָאל מִתְּגַבֵּר
וְהַטְּמְאָה מִתְּחַזְּקֵת, עַד שֶׁיִּכְנֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַיִּתְקַן אֶת הָעוֹלָם עַל תְּקוּנָתוֹ,
וַיַּחְזְרוּ דְבָרָיו כְּרָאוּי, וַיַּעֲבֵר צַד הַטְּמְאָה מִן
הָעוֹלָם. וְהִנֵּה נֹאמֵר, שְׂכָתוּב (זכריה יג) וְאַתְּ רוּחַ
הַטְּמְאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ וְגו', וְכָתוּב (ישעיה כה)
כִּלְע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וְגו'.

וַיִּשְׂאֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, כְּמוֹ שְׂכָתוּב
וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֶף, וְכָתוּב וְנִשְׁגָּב ה'
לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. הוּא לְבָדוֹ, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (דברים

(ב) וְאִין עֲמוּ אֶל נְכָר, מְשׁוּם שְׂיִכְלָה כַּח הַטְּמֵאָה
 מִן הָעוֹלָם, וְלֹא יִשְׂאָר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה אֶלָּא
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ, וַיִּשְׂרָאֵל לְעִבּוּדָתוֹ, עִם
 קְדוּשׁ. וַיִּקְרָא קְדוּשׁ, שְׁכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה
 הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ
 כָּל הַכְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. וְאִזּוּ יִהְיֶה מֶלֶךְ יַחֲדֵי
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעִם יַחֲדֵי לְעִבּוּדָתוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכָתוּב וּמִי כְּעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יֵיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יֵיסָא, הִנֵּה שְׂכִינָה אֶצְלָנוּ, נִתְעַסֵּק
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׁפָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּדַבְרֵי תוֹרָה
 וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, זוֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָהּ עִמוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חִי ה' וּבְרוּךְ
 צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
 סוּד. חִי ה', וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִקְרָא חִי? אֶלָּא אֶפְלוּ צְדִיק גָּמוּר, הוּא נִקְרָא חִי,
 שְׁהָרִי חִי – צְדִיק הוּא לְמַעְלָה וְצְדִיק הוּא לְמַטָּה.
 לְמַעְלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא חִי – לְמַטָּה
 הַצְּדִיק נִקְרָא חִי, שְׁכָתוּב (שמואל-ב כג) וּבִנְיָהוּ בֶן
 יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חִי. לָמָּה נִקְרָא חִי? מְשׁוּם שֶׁהוּא
 צְדִיק, שְׁהָרִי צְדִיק נִקְרָא חִי, חִי הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ
 צוּרֵי – הַכֹּל אֶחָד. חִי וּבְרוּךְ – שְׁלֹא נִפְרָדִים זֶה

מִזֶּה. שְׁכַאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים יַחַד נִקְרָא בְּאֵר מַיִם
חַיִּים. זֶה נוֹבֵעַ הַחוּצָה, וְזֶה מִתְמַלֵּא מִמְּנוּ.

וַיְרֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא
רָם וְנִשְׂאָ, רָם עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא
הַכֹּל, [מְקוֹר שְׁלֵא פּוֹסֵק] וְכֹל הַנְּבִיעָה שֶׁנוֹבֵעַ
לְמַלֵּא הַבְּאֵר כְּרֵאוּי, וּמִשָּׁם מִתְבָּרַכֶת לְהַאִיר לְכֹל
אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה. וּכְשֶׁמִתְמַלֵּאת [זו] הַכֹּל כְּרֵאוּי,
אֲזַי וַיְרֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק
עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לְכַסֵּא וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח
וַיִּגְבְּהוּ. בֵּא רְאָה, כְּשֶׁרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם
וְנֹאכְדִים מִמְּנוּ [מִהָעוֹלָם], אֲזַי הַצַּדִּיק שׁוֹלֵט
בְּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב לֹא יִחְיֶה רְשָׁע וּמִשְׁפַּט
עֲנִיִּים יִתֵּן. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק
עֵינָיו. מַה זֶה עֵינָיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לד) עֵינָי
ה' אֶל צַדִּיקִים.

וְאֵת מַלְכִים לְכַסֵּא – אֵלּוּ הֵם הַמַּלְכִים הַשׁוֹלְטִים
שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּכַסֵּא. וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח –
שֶׁהִתְקִימוּ בְּכַסֵּא בְּקִיּוּם שָׁלֵם. וַיִּגְבְּהוּ – לְמַה
וַיִּגְבְּהוּ? לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם, וַיִּתְקַיֵּם הַכַּסֵּא עַל
עַמּוּדָיו. דְּבַר אַחַר וַיִּגְבְּהוּ – שֶׁנוֹטְלִים אֶת הַכַּסֵּא

וּמַעֲמִידִים אוֹתוֹ לְמַעַלָּה לְהֶאָחֵז בְּמִקוֹמוֹ כְּרֵאוֹי,
וְאֵז הַכֹּל יַחֲוֵד אֶחָד.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רְאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא,
וְעָלָם אֶחָד עָמוּ רוֹכֵב עַל כְּתָפוֹ. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי, וְכַדִּי
לְזִכּוֹת אַנְשִׁים הוּא בָּא. אָמַר רַבִּי יִיסָא, נִזְכָּה אָנוּ
בּו בְּרֵאשׁוֹנָה.

כְּשֶׁהֲגִיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֵיפֹה הַכְּלִי
[הַמְּדָה שֶׁל הָעַמִּיר] עִם מֵאֲכָלִי
הַדֶּרֶךְ? אָמַר, כְּדִי שְׂיִזְכּוּ [בו] אַנְשִׁים, שֶׁהָרִי יֵשׁ
לִי שְׁנַי בָּנִים, וְהֲגִיעַ הַצָּבָא לְעִיר וְנִשְׁבּוּ, וְכַעַת
אֲנִי הוֹלֵךְ כְּדִי שְׂיִזְכּוּ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם. זָכוּ עָמוּ
וְנִתְּנוּ לוֹ לְאָכֹל.

בֵּינֵיתִים פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (בַּמְדַּבֵּר כַּח) אֵת
קֶרְבְּנִי לְחֲמִי לְאִשִּׁי וְגו'. הַקֶּרְבֵּן שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכֹל יוֹם כְּדִי לְזוֹן אֵת הָעוֹלָם
וּלְתַת כָּל־כְּלָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, שֶׁהָרִי בִּהֲתַעֲוֹרוֹת
שֶׁלְמַטָּה מִתַּעֲוֹרֵר לְמַעַלָּה, וּבְזֵה מִתְּכַלְכְּלִים כָּל
אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוֹי.

אֵת קֶרְבְּנִי לְחֲמִי – זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר ה') אֲכַלְתִּי
יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי. לְאִשִּׁי

– זהו שְׁכָתוּב אֶכְלוּ רַעִים וְגו'. וּמָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא צְוָה לְעוֹרֵר מְזוֹן לְמַעְלָה [לְמַטָּה] כְּדֵי לְעוֹרֵר
מְזוֹן [לְמַעְלָה] לְמַטָּה מִהַמְזוֹן הַהוּא – מִי שְׁנוֹתֵן
לְקַיִם נֶפֶשׁ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְיַעִיר לוֹ מְזוֹן שְׁלֹמַעְלָה,
וַיִּתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם בְּשִׁבְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי זֶה הַסּוּד כָּרְאוּי, וְיָפָה
אָמַר. אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְדַאי עַל זֶה אָמַר
אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִזְלַל אָדָם בְּשׁוֹם אָדָם אֶחָד בְּעוֹלָם,
בְּשִׁתֵּי צוּרוֹת זְכִינוּ לְאִישׁ הַזֶּה.

פְּתַח וְאָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵת
קָרְבָנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי. אֵת קָרְבָנִי – הַסּוּד שֶׁל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב אֵת, אֵת דְּוִקָא. קָרְבָנִי –
זֶהוּ קָרְבֵן וְקָשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר. לַחֲמִי – זֶה הַמְזוֹן
שֶׁבָא מִלְמַעְלָה בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹמַטָּה. לְאִשִּׁי –
לְהַכְלִיל שְׂאֵר הַחִילּוֹת הָאַחֲרִים שֶׁהַצְטָרְכוּ לְהַזְזוֹן
כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כָּרְאוּי לוֹ. רֵיחַ נִיחָחִי – זֶה הַרְצוֹן
וְהַקָּשֶׁר שְׂאוּחַז אֵת הַכֹּל בְּסוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ, מִי הוּא מוֹעֵדוֹ?
בְּזִמְן שְׁמִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם לַעֲשׂוֹת
רְצוֹנוֹ, שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֵר,

וּבְזָמַן שְׁנַעְקַד יִצְחָק עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, שְׁאוּתָהּ
 הַשָּׁעָה הַיְתָה בֵּין הָעֲרָבִים. וְאָמַר רַבִּי [חִיָּיא]
 יִיָּסָא, אִם כֶּף, זֶה שְׁכָתוּב בְּמוֹעֲדוֹ הִיָּה צְרִיף
 לְהִיּוֹת בְּמוֹעֲדִים! אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִכְלָל
 אֲשֶׁר בְּמִים וּמִים בְּאֵשׁ, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב בְּמוֹעֲדוֹ.
בֵּא רָאֵה, בְּכָל הַקְּרָבָנוֹת לֹא כְּתוּב כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 כָּאֵן תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תִּשְׁמְרוּ – הַסּוּד שֶׁל
 שְׁמֹר, שֶׁהוּא צְרִיף לְהַקְרִיב לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב
 תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, בְּיָמִין וּבִשְׂמֹאל,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וְהַכֹּל בְּסוּד עַלְיוֹן.
אָמַר רַבִּי יִיָּסָא, אֲלֵמְלֵא לֹא בָּאתִי לְכָאן אֱלֵא
 לְשִׁמְעַ הַדְּבָרִים הַלְלוּ – דִּי לִי. אֲשֶׁרִיָּהֵם
 יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עַל זֶה כְּתוּב
 (ישעיה ה) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
 נִצָּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפָאָר.

וְלָבָן הֵלֵךְ לַגֹּזֵז אֶת צֹאנָו וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה
 זֶה תְּרָפִים? אֱלֵא עֲבוּדָה זָרָה. וְלָמָּה
 נִקְרָאִים תְּרָפִים? לַגֹּנְאֵי הִיָּה, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ בְּמִקּוֹם
 הַתְּרַף. וּמַנִּין לָנוּ שֶׁהִיוּ עֲבוּדָה זָרָה? שְׁכָתוּב לָמָּה
 גִּנְבֹתָ אֶת אֱלֹהֵי וְכָתוּב עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֵיךָ
 וְגו'. וְלָבָן הַמְּכַשֵּׁף שֶׁל כָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם
 הִיָּה, וּבָזָה הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת כָּל מַה שְּׁרוּצָה לְדַעַת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיאַ, בְּקֶסֶם נַעֲשֶׂה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר,
בְּנַחֲשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נַעֲשׂוּ אֶלָּא
בְּשָׁעוֹת יְדוּעוֹת. וְלָמָּה נִקְרְאִים תְּרַפִּים? מִשּׁוּם
שְׂמֵכִים אֶת הַשָּׁעָה הַזֹּאת, וְהַשָּׁעָה מֵרַפָּה הֵיךְ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר רַב עֲתָה הֶרְף יָדְךָ.

כִּשְׁהָאֱמִן עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, אוֹתוֹ שִׁיּוּדַע רִגְעִים
וְשָׁעוֹת עוֹמֵד עָלָיו וְאוֹמֵר: כְּעַת
הַרְפָּה וְכַעַת עֲשֵׂה. וְלֹא תִמָּצֵא מַעֲשֵׂה שְׁצָרִיךְ
שִׁירְפוֹ מִמֶּנּוּ אֶלָּא זֶה. וְהוּא מְדַבֵּר תָּמִיד וְנוֹתֵן
עֲצוֹת רַעוֹת לְהִרְע לְנַפְשׁ הָאָדָם.

וְרַחֵל פְּחָדָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּתֵּן עֲצָה לְהִרְע לְיַעֲקֹב,
וּבְשִׁבִיל בְּזִיוֹן עֲבוּדָה זָרָה שָׁמָּה אוֹתָם
תַּחֲתֶיהָ עַד שֶׁאֵין יְכוּלִים לְדַבֵּר. שֶׁהָרִי כִּשְׁהוּא
מִתְקֵן לְדַבֵּר, מְכַבְּדִים וּמְרַבִּיעִים לְפָנָיו. וְכַעַת מַה
כְּתוּב? וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם. זָכַר וּנְקָבָה הָיוּ, וְעֲבוּדוֹת
רְבוֹת עוֹשִׂים טָרָם מְדַבְּרִים. וּמִשּׁוּם כֶּף הַתְּעַכְבֵּב
לְבָן שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁכָּרַח יַעֲקֹב, שֶׁכְּתוּב
וַיִּגַּד לְלֶבֶן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַזְּמִין עֲצָמוֹ בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים:
הַזְּדַרְזוּ בְּכָל הַכְּשָׁפִים שֶׁהָיוּ לוֹ, וְהַזְּדַרְזוּ
בְּכָלֵי זֵינן כְּדִי לֹאבֵד אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב

(דברים כו) אַרְמִי אֲבָד אָבִי. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׂרָצָה לְאֲבָד אֶת יַעֲקֹב, מֵה כְּתוּב?
 הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּדְבֹר עִם יַעֲקֹב מִטוֹב עַד רָע. וְהִינוּ
 שְׂכָתוּב יֵשׁ לְאֵל יָדֵי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע. בַּמָּה
 בְּטַח? בְּכַשְׁפִּים שֶׁהָיוּ בִידוֹ.

בא ראה, לָכֵן הֵלֵךְ בְּיוֹם אֶחָד הַדֶּרֶךְ שֶׁהֵלֵךְ יַעֲקֹב
 שְׂבָעָה יָמִים כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם.
 אֶחָד עַל שֶׁהֵלֵךְ, וְאֶחָד עַל אוֹתָם הַתְּרַפִּים. וְאִף
 עַל גַּב שֶׁרַחֵל הִיא שֶׁעֲשִׂתָּה כְּדֵי לַעֲקֹר אֶת אָבִיָּהּ
 מֵאַחֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה – נַעֲנֶשֶׂה שְׁלֹא גִדְּלָה אֶת
 בְּנֵימִין, וְלֹא עָמְדָה עִמוֹ שָׁעָה אַחַת בְּשִׁבִיל הַצַּעַר
 שֶׁל אָבִיָּהּ, אִף עַל גַּב שֶׁהַתְּכֻנָּה לְטוֹב.

רבי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָהּ הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיָּתָה
 לַיַּעֲקֹב עִם לָכֵן, הַחֲזִיר לוֹ לְלָכֵן לְהוֹדוֹת
 לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוּב רְאֵה אֱלֹהִים עַד בֵּינִי
 וּבֵינֶיךָ. בֹּא רְאֵה, כְּתוּב אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר
 יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ. חֲזֹר אוֹתוֹ הִרְשָׁע לְתַקְלָתוֹ. כִּיּוֹן
 שָׂאֵמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, חֲזֹר וְאָמַר וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר.

וישבע יַעֲקֹב בְּפֶחַד אָבִיו יִצְחָק. מֵה הִטְעַם
 בְּפֶחַד יִצְחָק וְלֹא בֵּאלֹהֵי אַבְרָהָם? אֵלֹא
 שְׁלֹא רָצָה לְהִטְרִיחַ אֶת הַיָּמִין בְּשִׁבִיל לָכֵן, וְלֹא

עוד, אֵלָא שְׁלֵא צְרִיף לְאָדָם – אַף עַל גַּב שְׁנִשְׁבַּע
בְּאַמַּת – לְהִשְׁבַּע בְּמָקוֹם הָעֲלִיזוֹן שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, וְדַאי לְקִיּוּם [לְשִׁבּוּעָה] כְּרֵאוּי
נִשְׁבַּע כְּךָ יַעֲקֹב, וְכֵן רֵאוּי. וַיַּעֲקֹב הַשְּׂגִיחַ
בְּדָבָר. אָמַר, הֵרִי הוּא אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְעֹזֵב
אֶת אָבִיא. אָנִי אֲשָׁלִים אֶת הַכֹּל. מִיָּד – וַיִּשְׁבַּע
יַעֲקֹב בְּפֶתַח אָבִיו יִצְחָק. דְּבַר אַחַר, לְהַפְלִיל בְּדִין,
לְעֵמֶד עַל לְבָן.

השלמה מההשמטות (בין סימן נא - נב)

רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לדרך קס"ה ע"א אצל ויעקב הלך
תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מההשמטות)

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים.
רַבֵּי אָבִיא פִּתַּח וְאָמַר, (בראשית ה) זָכַר
וַנִּקְבָּה בְּרָאָם וְגו'. כִּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי
הַתּוֹרָה. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם אֲטוּמֵי הַלֵּב וְסִטּוּמֵי
הָעֵינַיִם. הִנֵּה הַתּוֹרָה קוֹרֵאת לְפָנֵיהֶם, (משלי ט) לָכוּ
לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וְשִׁתּוּ בַיַּיִן מִסִּכְתִּי. מִי פְתִי יִסַּר
הִנֵּה. חֲסַר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

בֵּא רֵאָה, בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיזוֹנִים, הוּא
בְּפָנִים וְהוּא בְּחוּץ. זָכַר וַנִּקְבָּה בְּרָאָם, נִשְׁמַע
לְצוּרָה הַזֹּו וְנִשְׁמַע לְצוּרָה הַזֹּו, וְנִשְׁמַע שֶׁהַשְּׁמַשׁ

וְהִלְבְּנָה הֵם בְּחִבּוּר אֶחָד, שְׂפָתוֹב בְּרֹאם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (חִבְקוּק ג) שֶׁמֶשׁ יֵרַח עֶמֶד זְבֻלָּה. וְנִשְׁמָע
שֶׁאָדָם וַחֲוָה נִבְרְאוּ יַחַד בְּזוּוּג אֶחָד, וְכִיּוֹן
שֶׁנִּמְצְאוּ בְּזוּוּג אֶחָד, מִיָּד וַיִּבְרָךְ אֹתָם, שְׂאִין
הַבְּרָכָה שׁוֹרָה אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה.

בא ראה, כְּשֵׁיִצָּא יַעֲקֹב לְלַכֵּת לְחָרָן, הִזָּה לְבַדּוֹ,
שֶׁלֹּא נִשְׂא, מַה כָּתוּב? וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְגו',
וְלֹא הִשְׁיִבּוּ לוֹ אֲלָא בְּחִלּוּם. כַּעַת שֶׁנִּשְׂא, וְהִזָּה
בָּא עִם כָּל הַשְּׂבָטִים, כְּבִיכּוֹל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
פָּגְשׁוּ בוֹ וְהִתְחַנְּנוּ לוֹ, שְׂפָתוֹב וַיִּפְגְּעוּ בוֹ. הֵם
חִזְרוּ לְהַפְגִּישׁ בוֹ. בְּרֹא שׁוֹנָה – וַיִּפְגַּע הוּא בְּמָקוֹם,
וְכַעַת הֵם – וַיִּפְגְּעוּ בוֹ.

משום שֶׁשְּׂבִיל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָם הַשְּׂבָטִים הֵם
מְשֻׁקִים, מִן הַמִּים שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. וְלֹא
עוֹד, אֲלָא בְּרֹא שׁוֹנָה בְּלִילָה בְּחִלּוּם, וְכַעַת
בְּמִרְאָה הָעֵינַן וּבִיּוֹם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
כַּאֲשֶׁר רָאם מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

במה הִפִּיר אוֹתָם? אֲלָא רָאָה שֶׁהֵם הָיוּ אוֹתָם
שֶׁרָאָה בְּחִלּוּם, מִשׁוּם כֶּךָ קָרָא לָהֶם
מַחְנֵים, מַחְנוֹת שֶׁנִּרְאוּ לְמַעְלָה וּמַחְנוֹת שֶׁנִּרְאוּ
לְמַטָּה. לְמָה נִתְגַּלּוּ לְפָגֵשׁ אוֹתוֹ? אֲלָא הַשְּׂכִינָה

הִלְכָה אֱלִיו לְטַל אֶת בֵּיתוֹ, וּמִצְפָּה לְבִנְיָמִין
 לְטַל אֶת הַבַּיִת עִם יַעֲקֹב כְּרֵאוֹי, וְאִז כָּתוּב וְשָׁב
 יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁנָן וְאִין מִחְרִיד. בְּרוּךְ ה'
 לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סדר הלימוד ליום כג חשוון (יום 53 בשנה)

סתרי תורה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ. מָה רָאָה שְׁלֹמֹה
 הַמֶּלֶךְ שְׂרָאשִׁית סֵפֶר הַחֲכָמָה שְׁלוֹ הוּא
 מִכָּאן? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
 הֵקִים אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה עַל שְׁבַעַת הַבָּלִים, וְהָעוֹלָם
 עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהֵם הָעֲמוּדִים וְהַתּוֹמְכִים, קִיּוּם הָעוֹלָם.

שְׁמֹשׁוֹם כֶּף נִקְרְאוּ הַבָּלִים: (ס"א בַּהֶבֶל זֶה

שְׂיוּצָא מִפִּיּוֹ שֶׁל אָדָם וּמִתְקִים בּוֹ, וְהַתְּעוּרָו הַחֲבָרִים אִין הָעוֹלָם
 מִתְקִים אֵלָּא בַּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן. דְּבָר אַחֵר, עַל
 שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוֹת
 חֲסָדִים. הַתּוֹרָה - זֶה יַעֲקֹב, הָעֲבוּדָה - זֶה יִצְחָק, גְּמִילוֹת חֲסָדִים - זֶה
 אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ הֵם עֲמוּדִים עֲלִיוֹנִים, שְׁלֹשָׁה מִן שְׁבַעַת
 הַבָּלִים) מָה הַגּוֹרֵף אֵינּוּ מִתְקִים בְּלִי הֶבֶל - אֵף כֶּף
 הָעוֹלָם אֵינּוּ מִתְקִים אֵלָּא עַל הַהֶבֶלִים שְׂאֵמַר

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְהֵם שִׁבְעָה, שִׁפְתוֹב הַבַּל הַבְּלִים
אָמַר קִהְלַת הַבַּל הַבְּלִים הַכֹּל הַבַּל. הָרִי שִׁבְעָה.
וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ שְׁאוֹתָן מִרְגְּלֵי־טוֹבוֹת
שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הִנֵּה בְּמָקוֹם אַחַר
כְּתוֹב הַבְּלִים רְעִים, וְהֵן חֲרֻבֵן הָעוֹלָם, כְּמוֹ (קִהְלַת)
זֶה הַבַּל וְחֲלִי רַע הוּא. זֶה הַבַּל וְרַעוּת רוּחַ.
אֲלֹא וְדָאִי [אַלּוֹ], אֵף עַל גַּב שִׁשְׁבְּעָה הַהַבְּלִים
הַלְלוּ, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, קִיּוֹם הָעוֹלָם, יֵשׁ כְּנֻגַד
אַלּוֹ שִׁבְעָה הַבְּלִים שֶׁכֹּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים
וּמֵהֶם מִתְּפַשְׁטִים [הַבְּלִים אַחֲרִים, וְהַכֹּל קִיּוֹם
שֶׁל הַגְּלוּת (שֶׁל הָעוֹלָם), מִשּׁוּם שֵׁישׁ בְּאֵלּוֹ שִׁבְעָה
הַבְּלִים שֶׁכֹּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים וּמִתְּפַשְׁטִים
מִמֶּנּוּ] וְנִקְרְאִים הַבְּלִים אַחֲרִים לְהִלְקוֹת בְּנֵי
אָדָם וּלְתַקְנָם שִׁילְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרְאִים הַבַּל
שֶׁשׁוּרָה בָּהֶם חֲלִי רַע, הַבַּל שֶׁהוּא רַעוּת רוּחַ.
וְהֵם הַקִּיּוֹם [שֶׁל הָעוֹלָם] שֶׁבְּגִלְלָם בְּנֵי אָדָם
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּפּוֹחֲדִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְעַל כֵּן רַבִּים הֵם הַהַבְּלִים שֶׁמִּתְּפַשְׁטִים
מִשְׁבְּעָה הַלְלוּ.

וְהָרֵאשִׁית שֶׁהוּא אָמַר, סוּד הַשָּׁמַשׁ, שֶׁהוּא
הַבַּל שֶׁמְקִים אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא
הַסוּד לְהַכְנִיס אֶת הָאָדָם לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה

שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמְשׁוּם כֵּן, כָּל מֵה שֶׁתַּחַת
הַדְרָגָה הַזֹּאת אֵינוֹ סוּד הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם
ב) וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ, שֶׁהָרִי מִתַּחַת לָזֶה לֹא צָרִיךְ לְהִדְבֵּק.

הַשָּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה הֵם אֶחָד בְּלִי פְרוּד. וְאִם עַל גַּב
שֶׁהַלְבָּנָה הִיא תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, הַכֹּל הוּא
שָׁמֶשׁ בְּלִי פְרוּד, וְתַחַת לָזֶה הַכֹּל הוּא רְעוּת רוּחַ
וְאֶסוּר לְהִדְבֵּק בּוֹ.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, בְּקֶשֶׁר שֶׁל הַסְּתוּם, מִתּוֹךְ הַסְּתֵר
הַסְּתוּם יוֹצֵא, זֶהר הָאֶסְפֵּק לְרִיָּה הַמְּאִירָה
כְּלוּלָה מִשְׁנֵי גִּוְנִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד. כִּיּוֹן שֶׁאֵלוֹ
נִכְלְלוּ זֶה עִם זֶה, נִרְאִים בּוֹ כָּל הַגִּוְנִים. הוּא
אֲרֻגְמָן. כָּל מְרֵאָה הָאוּרוֹת כְּלוּלִים בּוֹ. רְצוּא
וְשׁוּב, אוֹתָם הָאוּרוֹת לֹא מִתְעַכְּבִים לְרֵאוֹת, חֲבוּר
אֶחָד הֵם מִתְחַבְּרִים בְּזֶהר הַהוּא.

בְּזֶה"ר הַזֶּה שׁוֹרָה מִי שֶׁשׁוֹרָה, הוּא שֵׁם לְאוֹתוֹ
הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא יְדוּעַ כָּלֵל, נִקְרָא קוּל יַעֲקֹב,
בְּזֶה נִרְאִית הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל. אוֹתוֹ נִסְתָּר שֶׁלֹּא
יְדוּעַ כָּלֵל, בְּזֶה שׁוֹרָה יְהו"ה. הוּא הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל
כָּל הַצְּדָדִים, הָעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כָּאֵן, יַעֲקֹב
הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָאָבוֹת שֶׁאֲחוּז מְכָל הַצְּדָדִים. הַזֶּהר

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלוֹ אֲמַרְם דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֹׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהְרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְמָה זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפְסָן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּהָר, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שֶׁגִּלָּה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נִרְנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נִרְיֵעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיֵעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֵּי « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אֲמַרְתָּ
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנֵּי אֶתָּה, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָה:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה-יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה-יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה-יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה-יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה-יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרד-זו תלה,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי חֶסֶד
 יִסּוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהַדוֹנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כ' בְּאַרְצָךְ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי יִסְעֲדֶנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהַדוֹנְהִי חַנּוּנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמָרוּ
 רַע לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שָׂוֵא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׂוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעַע אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיַבְנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהַדוֹנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, כֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחֵם יוֹמָם וְלִילָה,
 בְּאִמֵּר אֵלִי כָּל־הַיּוֹם, אֵיִה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדִּם עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגִיג: ו מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנּוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִיּוֹ: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל־כֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיָּה, כָּל־מִשְׁבְּרִיָּה וְגִלְיָה עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה יֵאֱהַדּוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה־קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל־הַיּוֹם אֵיִה
 אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנּוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל־תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא־פִשְׁעֵי וְלֹא־חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי: ה בְּלִי־עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֹנְהִי אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל־הַגּוֹיִם, אֶל־תִּחַן כָּל־בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרֻבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי
 תִשְׁחַק־לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה,
 כִּי־אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשִׁרְרִי: יב אֶל־תִּהְרָגֶם פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת־פִּימוֹ,
 דַּבַּר־שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהֵי וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מוֹשֵׁל
 בַּיַּעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם־לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי־הִיִּיתַת מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר־לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲזַמְרָה, כִּי־אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז « לְמַנְצַח עַל־יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְף מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל־אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתְ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שְׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעַלְלוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֻלְתָּ בּוֹרוּעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוְסַף סֵלָה: יז רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מַיִם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בָּיָם דְּרָכָהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבַּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוּשׁ
 עַד-דְּבֵא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, וּבְחַמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדָךְ, עֲלַמְנוּ לְמֵאוֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֵת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרַהֲבָם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדָּךְ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיְמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קח א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נְפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵי תַמִּיד: ה זְכְרוּ נְפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵי
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְהַלֵּחַ לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְד נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה: יאה וְהָיָה
 צָרְפְתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל-קְנִינָו: כב לְאָסֹר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בּוֹ: כז שָׁמוּבְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשֵׁךְ וַיַּחֲשֶׁךְ,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֹדַעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶץ: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו בּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׁאֵל וַיִּבֵּא
 שְׁלֹו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִיעֵם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהִירוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזִכְרָנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנִרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבְכֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמִיחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמִיחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי יֵהוּדוֹנְהִי לְבָנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹסֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵד הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹזֵל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְּלֵטֵם וַיַּפְּלֵטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדֶרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מִבְּחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֻשָׁב בְּמַחְשְׁבָתִי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכְנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידְנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכְנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכְנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירְנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילְנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בְּדַרְךְךָ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶף לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בְּדַרְךָ וְלִהְבִּיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
 וַיִּצְחָקוּ, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיז מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמְהָ שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׂעוֹרְתָ לִי, תְּמוֹכֶת בִּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֹּלֶת אוֹתִי, שְׂמַחַת אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׂמֹרֶת עָלַי, עוֹדֶדֶת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִי תְּמוּדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהַתְּפַלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׂעוֹרְתָ לִי וְלֹא יַדְעֵתִי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

קדיש על ישראל:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא
 כְּרַעוּתָהּ וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ וְיִצְמַח פְּרָקְנָהּ
 וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמן) בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
 יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמָה
 רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעֵלְמֵי עֵלְמָיָא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח
 וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
 שְׁמָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. (אמן) לְעֵלְמָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא
 שִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: (אמן) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנֵי וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל
 תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן דְעַסְקִין בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי
 בְּאַתְרָא הֲדִין וְדִי בְּכָל אֶתְרָא וְאֶתְרָא, יְהֵא לְנָא וְלַהוֹן וְלַכוּן
 חֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמֵי מִן קַדְמֵי מְאִרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא, חַיִּים וְשָׁבַע
 וְיִשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁיזְבָּא וְרַפּוּיָא וְגַאֲלָה וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה,
 וְרוּחַ וְהַצְּלָה לְנוּ וְלְכָל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן)
 עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ
 וְעַל כָּל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן)

השכבה לאיש:

אֲשֶׁרֵי אִישׁ יֵרָא אֶת יְהוָה בְּמִצּוֹתָיו חֲפִיץ מְאֹד: הַמְרַחֵם עַל כָּל
 בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחוּם וְיַחְמוּל וְיִרְחַם עַל גַּפְּשׁ, רוּחַ וְגִשְׁמָה שֶׁל (פב"ב).
 רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנוּ בְּגַן עֵדֶן: דְּאַתְפָּטֵר מִן עֲלְמָא הֲדִין כְּרַעוּת
 אֱלֹהָא מְאִרִיָּה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. מְלַךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִרְחַם

עָלְיוֹ וַיְחֹס וַיַּחְמוֹל עָלָיו. מִלֶּדֶּ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִסְתִּירֵהוּ
בְּצֶל כְּנָפָיו וּבִסְתֵר אֲהָלוֹ לְחֹזֶת בְּנוֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיבְלוֹ. וְלִקְוֶן
הַיָּמִין יַעֲמִידֵהוּ. וּמִנְחַל עֲדָנָיו יִשְׁקֵהוּ. וַיִּצְרֹר בְּצִרְוֹר הַחַיִּים
נִשְׁמָתוֹ. וַיִּשִׁים כְּבוֹד מְנוּחָתוֹ. יְהוָה הוּא נִחְלָתוֹ. וַיִּלְוֶה אֵלָיו
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבוֹ יִהְיֶה שְׁלוֹם. כְּדַכְּתִיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם. הַלֵּךְ נִכְחוּ. הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשׁוֹכְבִים עִמּוֹ בְּכֻלָּל
הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת. וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

השכבה לאשה:

אִשֶׁת חֵיל מִי יִמְצֵא, וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכַרָּה: שֶׁקֶר תַּחַן וְהַבֵּל הַיָּפִי,
אִשָּׁה יֵרֵאת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל: תִּנּוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיְהִלְלוּהָ
בְּשַׁעֲרִים מַעֲשֵׂיהָ: הַמְּרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחֹס וַיַּחְמוֹל
וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁוֹ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל (פב"פ). רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנָהּ בְּגֵן
עֵדֶן: דְּאִתְּפַטְרַת מִן עֲלֵמָא הַדִּין כְּרַעוּת אֱלֹהָא מְרִיחָה שְׁמִיָּא
וְאַרְעָא. הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְחֹס וַיַּחְמוֹל עָלֶיהָ. וַיִּלְוֶה אֵלֶיהָ הַשְּׁלוֹם
וְעַל מִשְׁכְּבָהּ יִהְיֶה שְׁלוֹם. כְּדַכְּתִיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם. הַלֵּךְ נִכְחוּ. הוּא וְכָל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַשׁוֹכְבוֹת עִמָּהּ
בְּכֻלָּל הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת. וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם

מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם

ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשבן את הזכות הגדולה שיכולים

לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות

לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר

היומי, ספרים ועלונים בחינם: 0527-651911

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מֵעַפְרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵי. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתְר
כְּנָפֶיךָ סְלָה. וְאִזְכָּרָה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׂפִתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שָׂמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְר
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נֶעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נֶעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוזן העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
 והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
 יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
 שנקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
 חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
 אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
 תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
 ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
 ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
 אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
 ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
 בסודות תורתך. ויהיה למועדנו זה נחת רוח לפני כסא
 כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
 בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
 אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
 אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
 לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
 שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
 ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
 לבי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלָמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עִמְיֻקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמְנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֵה עִם פִּיד וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוּהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוּהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יִחְזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אַבְרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְּׂכִינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יֵרָאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׂכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂזַבִּיתָנִי לְלִמּוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְּנֹו
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשַׁע בִּיעַקֵּב נְאֻם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָךָ אָמַר יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת מִשָּׁה רַעִיא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נְכַר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעָתְךָ בְּאֵמֶת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנְךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשָּׁב שְׁכִינְתְּךָ לְתוֹכוֹ, וְהִשָּׁב כְּהַנִּים לְעַבֹדְתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאָהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן. (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת־ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְּׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָר, יֵשׁ נִהְרָר וְיֵשׁ נִהְרָר, יֵשׁ נִהְרָר הַנִּקְרָא נִהְרָר פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָר
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכַאי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת לֵה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדַאי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעַקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲקָרוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאַרְצָן נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמְעַבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חַמָּ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצַמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנֵּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּנִד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה אוֹ תַפְיֶסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מַתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׂנַקְרָאוֹ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנַקְרָאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נַקְרָאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵב, וּבֶה הַלֵב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לֵה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מַגִיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לדרף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הבה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הבה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

